

GA 103

РУДОЛФ ЩАЙНЕР

ЕВАНГЕЛИЕТО

НА

ЙОАН

**изнесени в Хамбург
от 18. 5. До 31. 5. 1908 г.**

**превод от немски:
д-р ДИМИТЪР ДИМЧЕВ**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

СТР.

1. Първа лекция, Хамбург, 18 май 1908.....6

Учението за Логоса.

Божествено-духовният характер на Йоановото Евангелие. Противоречия в Евангелията. Евангелието на Йоан и трите други Евангелия. „Простият мъж от Назарет“ на „просветената теология“. Нахлуването на материализма в религиозния живот. Учението за Логоса. Говорът като човешка способност. Човекът и другите природни същества: Всичко, което се появява в пространството и времето, е съществувало преди това в Духа. Произходът на човека от Логоса и еволюцията му до същество, надарено със слово.

2. Втора лекция, 19 май 1908.....18

Християнският езотеризъм. Божественият прачовек.

Човешкото физическо тяло и неговите метаморфози в хода на мировото развитие. Едно физическо същество не може да съществува, ако не принадлежи към едно етерно тяло, астрално тяло и към един Аз. Учението на християнско-езотеричната школа от Атина. Смисълът от развитието в хода на инкарнациите. Днес в астралното тяло имаме вече наченките на Духът-Себе, в етерното тяло - на Духът-Живот и във физическото тяло - на Човекът-Дух. Говорната способност се изгражда от човека в хода на Земното развитие. Човешкото физическо тяло има своя първообраз в Логоса; на „Старото Слънце“ Логосът стана „живот“: на „Старата Луна“ „животът“ стана „светлина“; на Земята към тях се присъедини Азът. Как да бъде разбран прологът към Йоановото Евангелие.

3. Трета лекция, 20 май 1908.....30

Мисията на Земята. Развитието на Азът, на пълното себесъзнание, развитието на Земята и на Земното човечество. Сумрачно-ясновиждащото съзнание през Лемурийската епоха и нашето днешно будно съзнание. Земята е планетарното състояние, където може да се развие Любовта. Старата Луна, планетата на Мъдростта или Космоса на Мъдростта. Носител на Любовта може да бъде единствено самостоятелният Аз. Духовните сили на Любовта от шестте Елохими на Слънцето и силите на Любовта, които Яхве влага в човека. Христос Исус като възплъщение на Логоса. Езотеричното християнство и първоначалния Гнозис. Христос като родоначалник на свободното „Аз-съм“ - съзнание.

4. Четвърта лекция, 22 май 1908.....45

Възкресението на Лазар.

За архитектурата на Йоановото Евангелие. Посвещението в древните Мистерии. Възкресението на Лазар: посвещението на ученика, „когото Господ обичаше“, чрез самия Христос. За авторът на Йоановото Евангелие. Йоан Кръстител като предтеча на Христос. Прологът към Йоановото Евангелие (в превод на Рудолф Щайнер). Индивидуалният Аз и откъсването му от груповия Аз. Единородният Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Син. Любовта като свободен дар от Аза. За одухотворяването на любовта. В Христовия Принцип е вложено преодоляването на закона. Сватбата в Кана Галилейска.

5. Пета лекция, 23 май 1908.....61

Предхристиянското посвещение. Сватбата в Кана.

Двете части на Йоановото Евангелие: преди и след възкресението на Лазар. Седемте степени на предхристиянското посвещение. Разговорът с Натанаил. Сватбата в Кана. Мисията на Христос: да вложи в човешката душа пълната Азова самостоятелност. Дионисиевият култ и мисията на алкохола. Разговорът с Никодим и разговорът със самарянката. Синът на царедвореца и неговото изцеление. Последното свидетелство на Йоан Кръстител за Исус.

6. Шеста лекция, 25 май 1908.....76

"Аз-съм".

Разговорът с Никодим. Човекът през Лемурийската и Атлантската епоха. Човекът беше роден от „въздух" и "вода" занапред това ще става от Духа „Сина Човешки" Мойсей като предизвестител на Бога, който е възплътеният "Аз-съм". "Мина", Манас или Духът-Себе и "хляба на живота", Буди или Духът-Живот.

7. Седма лекция, 26 май 1908.....88

Мистерията на Голгота.

Мистерията на Голгота: Съединението между Слънчевия Логос и Земята. Промените в аурата на Земята. Чрез Мистерията на Голгота, Земята поема в себе си силата, която ще и позволи отново да се свърже със Слънцето. Христос е Духът на Земята, а Земята е Неговото тяло. Изграждането на висшите съставни части: Манас, Буди и Аتما. Развитие на човека се осъществява чрез непрекъснатите облагородяващи въздействия на Азът върху астралното тяло, етерното тяло и Аза. Изцелението на сялпородения. Христос и законът на Кармата. Христос и прелюбодейката.

8. Осма лекция, 27 май 1908.....98

Развитието на човека във връзка с Христовия Принцип.

Появата на Христос Исус в следатлантската епоха. Преселението на атлантите от Запад на Изток. Древно индийската, древноперсийската и египетско-халдейската културна епоха. Древноримската епоха. Съотношенията между египетската и съвременната културна епоха. Христос Исус „слиза" на Земята в гръко-римската епоха; самият Бог се възплъти в човешкото тяло.

9. Девета лекция, 29 май 1908.....110

Древните пророчества и развитие на християнството.

Съзнанието на атлантския човек. Промяна в съзнанието през първите три следатлантски културни епохи. Пророческото загатване за Аз-съм, Логоса и Христос. Древноеврейският принцип. Гръко-римската епоха: човекът обективира своя Аз във външния свят. Египетските пирамиди, гръцкият храм и катедралите. Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Христовото Събитие трябваше да стане през четвъртата следатлантска културна епоха. „Майката на Исус" и „Светият Дух".

10. Десета лекция, 30 май 1908.....121

Христовият Импулс и човечеството.

Седемте „раси" на Атлантската епоха и седемте „културни епохи" на следатлантското време. През Атлантската епоха човекът трябваше да превърне своето физическо тяло в инструмент на Аза: през следатлантските културни епохи той прави „носители" на Аза и другите съставни части на своето същество. Бъдещата култура - Манас и бъдещата култура - Буди. Трите епохи от историята на християнството:

1. Епоха преди идването на Христос Исус;
2. Максималното навлизане на човешкия Дух в материята и профаниране на християнството;
3. Духовното разбиране на християнството с помощта на Антропософията. Сватбата в Кана. Как Христовият Импулс действа в човечеството през „трите мирови дни".

11. Единадесета лекция, 30 май 1908.....132

Християнското посвещение.

Същността на Посвещението. Посветеният трябва да стане „безотечествен човек", в пълния смисъл на думата „обективен" човек: той трябва да приеме в себе си зародишните кълнове на братската любов. Христос е Духът на Земята, а Земята е тялото на Христос. За възприятието на висшите светове. Медитация, концентрация, съзерцание. Трите метода на Посвещение. Седемте степени на християнското Посвещение

12. Дванадесета лекция, 31 май 1908.....141

Същността на "Дева София" и на Светия Дух.

Принципът на Посвещението. „Катарзис" или пречистване: облагородяване на астралното тяло чрез медитация и концентрация. Възпитание на мисленето чрез „Философия на свободата". Отпечатване на астралното тяло в етерното тяло. „фотизмос" или просветление. „Дева София", пречистеното астрално тяло и „Светият Дух"; космическият миров Аз води до просветлението. Даването на имена по време на евангелските събития. Християнският езотеризъм назовава майката на Исус с името „Дева София". „Исус от Назарет" и „Христос Исус". При Кръщението в Йордан, Азът на Исус от Назарет напуска трите му тела и оттогава в него живее и говори Христовият Дух. След смъртта на Голгота, Христос се съедини с тялото на Земята и стана Дух на Земята. В Евангелието на Йоан са вложени силите, необходими за постигането на „Дева София". Мария Магдалина и Възкръсналият. Появата на Възкръсналия край Генисаретското езеро. Не верният Тома. Новото Христово идване в етерния свят. Световноисторическото значение на антропософската Духовна Наука.

Указания относно публикуването на езотеричните лекции от Рудолф Щайнер

За характера на тези частни издания Рудолф Щайнер (1861-1925) казва следното в своята автобиография "Моят жизнен път" (Събр. Съч. N28, гл.35):

"Съдържанието на тези издания бе предвидено да се изнесе под формата на устни, непредназначени за издаване съобщения...

Никъде и в ни най-малка степен не е споменато нещо, което да не представлява чист резултат от изграждащата се Антропософия... Читателят може напълно да ги приеме за това, което Антропософията има да каже. Ето защо...първоначално тръгнахме от условието, те да бъдат разпространявани само всред членовете на Антропософското Общество. Нека обаче се има предвид, че в тези непрегледани от мен ръкописи, има и погрешни неща.

Право за оценка на подобно частно издание обаче се признава само на онзи, който знае какво е условието за такава оценка. А за повечето от тези издания условието се състои поне в антропософското познание за човека и космоса, доколкото същността им е изложена от Антропософията и в познанието на това, което под формата на "антропософска история" се съдържа в съобщенията от духовния свят."

ПЪРВА ЛЕКЦИЯ Хамбург, 18 май 1908

Учението за Логоса

Нашите лекции върху Евангелието на Йоан ще имат двойна цел. Едната ще бъде да задълбочим духовно научните понятия като такива и в известен смисъл да ги разширим; другата цел е следната: с помощта на представите, които ще се породят в душата, да вникнем по-дълбоко във величествения документ на Йоановото Евангелие. Моля да се има предвид, че лекциите са замислени именно в тези две направления. Не става дума просто за разяснения върху Евангелието на Йоан, а за друго: с негова помощ ние искаме да проникнем в дълбоките тайни на Битието и да установим, как всъщност следва да изградим духовнонаучния подход, когато разглеждаме някои от величествените исторически документи, завещани от различните световни религии.

Би могло да се очаква, че когато представител на Антропософията, или Духовната Наука, говори върху Евангелието на Йоан, той ще постъпи по често срещания в тези случаи начин: просто ще постави този религиозен документ като една здрава основа и ще черпи от него онези истини, които после ще коментира, осланяйки се на авторитета, заложен в самия религиозен източник. Обаче антропософският подход към нещата никога не може да изглежда така. Той е съвършено различен. Ако Духовната Събр.съч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Наука иска да изпълни своята истинска мисия спрямо духа на съвременното човечество, тя трябва да покаже: само ако човекът се научи да използва своите вътрешни сили и способности - силите и способностите за духовни възприятия - само тогава той ще може да проникне в тайните на съществуването, в това, което е скрито в духовните светове, лежащи зад видимия сетивен свят. Съвременното човечество все по-ясно трябва да раз бере: прилагайки своите вътрешни способности, човек наистина може да проникне в тайните на Битието и че собственото му познание може да го издигне до съзидателните сили и Същества на Космоса.

И така, ние още отсега трябва да заявим, че до тайните на Йоановото Евангелие е възможно да се стигне независимо от всякакви предания и традиции, независимо от всякакви исторически документи. За да сме съвсем ясни, нека да предположим една екстремна ситуация: нека допуснем, че поради едни или други събития, човечеството изгуби всички религиозни документи, а човекът запази единствено способностите, които притежава днес. И тогава - след като е запазил единствено способностите, които има - той би бил в състояние да проникне в тайните на съществуването; да, той би трябвало да се издигне до божествено-духовните съзидателни сили и до Съществата, скрити зад физическия свят. Духовната Наука трябва да се опира само върху такива източници на познание, които са независими от всякакви исторически документи. И чак тогава, когато след независимата изследователска работа, проучим божествени-духовните мирови тайни, ние пристъпваме към религиозните документи. Едва тогава вникваме в тяхната истинска стойност. Защото едва тогава, в навестен смисъл, ние сме свободни и независими от тях. Тогава в тях ние разпознаваме това, до което сме стигнали напълно самостоятелно. Вие може да сте сигурни: ако човек се обръща по този начин към религиозните документи, за него те никога няма да изгубят своята стойност, никога няма да пострадат страхопочитанието и свещения трепет, които той изпитва към тях. Нека си послужим и с един друг пример.

Някой би могъл да каже: Евклид, древният геометър, за пръв път ни даде онази геометрия, която днес всяко дете изучава на определена степен от своето обучение. Обаче изучаването на геометрията свързано ли е непременно с книгите на Евклид? Питам: колко души изучават днес елементарната геометрия, дори и да нямат никакво предчувствие за първата книга, в която Евклид е вложил основните геометрични закони? Те изучават геометрията независимо от книгата на Евклид, защото тя води началото си от една способност на човешкия дух. Едва тогава, когато човек е изучавал геометрия самостоятелно и чак после отваря великата книга на Евклид, той може да я оцени правилно; защото едва тогава той намира онова, което наистина е успял да усвои, че може да оцени Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

формата, в която съответните познания са представени за пръв път. Така и ние днес можем да открием величествените космически факти в Йоановото Евангелие чрез дремещите в човека сили, без да знаем нищо от Евангелието на Йоан, както ученикът изучава геометрия, без да знае нещо за първата геометрична книга на Евклид.

Когато човек пристъпва към Йоановото Евангелие, въоръжен с познанието за висшите светове, той си казва: Какво точно е скрити тук от духовната история на човечеството? Най-дълбоките тайни на духовните светове са вложени в една книга, дадени са на човечеството под формата на една книга. И понеже предварително знаем истините за божествено-духовните светове, едва по тази причина вникваме в истинския смисъл на Йоановото Евангелие; а по начало тъкмо този е верният път да се доближим до такива документи, които са свързани с духовния свят.

Но щом към подобни документи, свързани с духовния свят - например Евангелието на Йоан - се приближат хора, които добре познават техния език, т.е. обикновени филолози - а в известен смисъл дори и богословските изследователи днес не са нещо повече от филолози, що се отнася до съдържанието на такива книги - как се отнася към тях представителят на Духовната Наука? Нека още веднъж се обърнем към примера с геометрията на Евклид. Кой ще обясни по-добре неговата книга по въпросите на геометрията? Този, който може да превежда добре, а няма никаква представа за геометричните познания? Би се получило нещо твърде странно, ако подобен човек се залови с геометрията на Евклид, без да има никаква предварителна подготовка! Но да предположим, че самият преводач е един незначителен филолог и ако разбира от геометрия, той ще може правилно да оцени книгата. Така се отнася и представителят на Духовната Наука спрямо много други изследователи във връзка с Евангелието на Йоан. Днес много често то се обяснява така, както филолозите биха обяснили геометрията на Евклид. Обаче Духовната Наука извлича от самата себе си познанията за духовните светове, които са представени в Евангелието на Йоан. Така че спрямо Евангелието на Йоан, духовният изследовател се намира в същото положение, в каквото се намира геометърът спрямо Евклид: той вече носи в себе си това, което може да намери в Евангелието на Йоан.

Ние съвсем не трябва да спираме пред упрека, че по този начин внасяме в историческия документ някакъв личен елемент. Скоро ще се убедим, че ако човек разбира съдържанието, той няма защо да влага в Евангелието нещо, което не съществува в него. Ако човек е наясно с духовнонаучното тълкуване, той няма да се огъне пред този упрек. Както другите исторически документи не губят ни най-малко от своята стойност, ако познаваме тяхното истинско съдържание, такъв е случаят и с Евангелието на Йоан. На този, който е проникнал в тайните на света, то се явява като Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

един от най-забележителните документи в човешкия духовен живот.

И после, когато се задълбочим в съдържанието на Йоановото Евангелие, ние можем да си зададем въпроса: Как става така, че след като Йоановото Евангелие се оказва толкова забележителен документ за духовния изследовател, тъкмо теолозите, които са призвани да тълкуват Свещеното писание, все повече и повече изтласкват Йоановото Евангелие на заден план спрямо останалите три Евангелия? Поставяме този предварителен въпрос, още преди да сме започнали разглеждането на самото Йоаново Евангелие.

Всички вие знаете, че по отношение на Йоановото Евангелие са изказвани всевъзможни възгледи и предположения. През древността то е било почитано като един от най-дълбоките и многозначителни документи, които човек е притежавал за същността на делото, което Христос Исус е извършил на Земята. В най-ранните епохи на християнството никому не би хрумвало да оспорва Йоановото Евангелие като едно от важните исторически свидетелства за събитията в Палестина. Обаче в по-ново време нещата се промениха и тъкмо тези, които вярват, че най-здраво са обхванали принципите на историческото изследване, подкопаха основите, подкрепящи един такъв възглед относно Евангелието на Йоан. От известно време, от няколко столетия насам, изследователите започнаха да обръщат внимание върху противоречията, които се намират в Евангелията. Тогава, след известни колебания, в сред теолозите си прокара път следното убеждение: В Евангелията съществуват много противоречия и човек не би могъл да си изгради ясна представа за това, как е възможно събитията от Палестина да бъдат описани по различен начин от четирите Евангелия. И още: След като вземем описанията на Матей, Марко, Лука и Йоан, ние се натъкваме на толкова различни данни за отделните събития, че е невъзможно всичките да съвпадат с историческите факти. Ето какво настроение постепенно обзе хората, които искаха да изследват книгите на Новия Завет.

И ето, в по-ново време се затвърди схващането, че в първите три Евангелия все пак би могла да се намери известна съгласуваност при описанието на палестинските събития, докато Евангелието на Йоан значително се отклонява от това, което разказват първите три Евангелия; следователно относно историческите факти, за предпочитане е да се доверим на първите три Евангелия, а историческата достоверност на Йоановото Евангелие остава на заден план. И постепенно се стигна до заключението, че Евангелието на Йоан изобщо е създадено с други намерения, а не с тези на първите три Евангелия. Първите три Евангелия искаха само да разкажат това, което се е случило; авторът на Йоановото Евангелие обаче е преследвал съвсем друга цел. И по силата на различни основания, се стигна до убеждението, че Евангелието на Йоан е Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

написано сравнително по-късно. За тези неща ние ще говорим допълнително. Голяма част от теолозите смятат, че Евангелието на Йоан е написано едва през 30-те или 40-те години на второто християнско столетие и не по-рано от 20-те години. Следователно - приемате - Евангелието на Йоан е написано по времето, когато християнството е било вече разпространено под определена форма, и вероятно е имало своите противници. Едни или други от тях са настъпили срещу християнството, и теолозите, застъпващи това мнение, си казват: В лицето на евангелистът Йоан имаме пред себе си един човек, който специално се стреми да предложи един поучителен текст, един вид апология, нещо като защита на християнството от неговите противници. Обаче авторът на Йоановото Евангелие съвсем не е имал намерението да описва вярно и дословно историческите факти, а да сподели становището си спрямо своя Христос.

И така, мнозина виждат в Евангелието на Йоан не друго, а един вид поезия, преизпълнена с религиозност, поезия, която авторът съчинява, вслушвайки се в едно религиозно-лирично настроение спрямо своя Христос, за да въодушеви с него и други хора. Вероятно не навсякъде подобно мнение може да се изрази с такава категоричност. Но ако Вие проучите съответната литература, ще установите, че това е едно широко разпространено мнение, което допада на мнозина от нашите съвременници.

От няколко столетия сред човечеството, което все повече се поддава на материалистическото светоусещане, се оформи истинско отвращение спрямо подобно схващане за историческото развитие, както то е изразено още в първите думи от Евангелието на Йоан. Помислете само върху това, че първите думи не допускат никакво друго тълкуване, освен че в Исус от Назарет, живял в началото на нашето летоброене, се въплъщава едно Същество от най-висш духовен ранг. Говорейки за Исус, авторът на Йоановото Евангелие не можеше да стори друго, освен да започне с това, което той нарича "Словото" или "Логоса"; и той не можеше друго, освен да каже:

„Това Слово беше В началото и Всичко стана чрез Словото." (1, 2-3) или чрез "Логоса". Ако вземем тези думи в тяхното истинско значение, трябва да кажем: Авторът на Йоановото Евангелие се вижда принуден да означа първичното начало на света, най-висшето, до което може да се издигне човешкият дух, като Логос, и да заяви: "Всички неща станаха чрез Логоса, първопричината на нещата!" А после продължава и казва:

„И този Логос стана плът и живя между нас" (1, 14)

Последното не означава нищо друго, освен: вие видяхте този, който живя между нас; вие ще го разберете, само когато го приемете в смисъла: ето, в него живя същият принцип, чрез който бе създадено всичко около вас - растенията, животните, хората.

Ако не искаме да тълкуваме произволно, трябва да кажем, че в смисъла Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

на този документ някога в човешко тяло се е въплътил един принцип от най-висше естество. Нека сравним предизвикателствата, които поражда такава представа в човешкото сърце, с онова, което твърдят днес някои теолози. В днешните теологически съчинения Вие ще прочетете или пък в лекции ще чуете под една или друга форма следното: Ние не апелираме вече към някакъв свръхсетивен принцип; за нас най-скъп е онзи Исус, когото ни описват първите три Евангелия, защото тъкмо той е "скромният човек от Назарет", близък на всички хора по света.

В известен смисъл, този възглед е станал истински идеал за много теолози. По начало хората се стремят да поставят всеки исторически факт на еднакво равнище с обикновените човешки възможности. Ето защо те се смушават, когато пред тях се изправя такава висша индивидуалност, каквата е Христос от Евангелието на Йоан. Те говорят за него като за един апотеоз на Исус, "скромния човек от Назарет", който им харесва, защото си казват: "Ние имаме също и Сократ, както и други велики мъже."

Той се различава от всички тях, но когато говорят за "скромния човек от Назарет", хората си служат с критерии, взети от баналното ежедневие на човечеството. "Скромния човек от Назарет" ще намерите не само в многобройни теологични статии, но дори и в академични теологични съчинения, в т.н. "просветено богословие"; и то е свързано с появилото се от няколко века материалистично мислене; защото това човечество вярва, че съществува само физическо-сетивният свят, и че само той има значение. В онези епохи от развитието на човечеството, когато погледът на хората все още можеше да прониква в свръхсетивния свят, те можеха да кажат: "Навън, в чисто външните си прояви, една или друга историческа личност може да бъде сравнена със "скромния човек от Назарет" обаче всичко, което живя като духовна и невидима същност в тази личност, този Исус от Назарет е единствен!

Но след като човечеството изгуби способността да вижда в свръхсетивния и невидимия свят, то се лиши и от критериите за всичко, което се издига над средното човешко равнище, и това се прояви особено в религиозните схващания за живота. В това отношение не се подавайте на никакви илюзии! Най-напред материализмът проникна именно в религиозния живот. За духовното развитие на човечеството, материализмът е много, много по-малко опасен когато се проявява в обясненията на външните естественонаучни факти, отколкото когато се промъква в самото схващане на религиозните тайни.

В хода на тези лекции ще говорим - само като пример - върху истинското духовно значение на Тайната вечеря, върху превръщането на хляба и виното в плът и кръв и ще се убедим, че благодарение на духовното схващане, Тайната вечеря действително не е изгубила нищо от Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

своята стойност и значение. Тъкмо духовното схващане е това, към което трябва да се стремим. А такова беше и древното християнско разбиране, когато всред човечеството духовният усет за нещата все още не беше изгубен; подобна атмосфера се запази дори и през първата половина на Средновековието. Тогава мнозина можеха да разбират думите: "Това е Моето тяло...; това е Моята кръв!" (Марко, 14, 22-24) така, както ще видим по-нататък. Обаче в хода на столетията това духовно схващане по необходимост трябваше да изчезне. За причините на това ще говорим подробно. През Средновековието съществуваше едно забележително спиритуално течение, което проникваше в душите на хората много подълбоко, отколкото бихте могли да повярвате, защото от днешната история едва ли ще научите много за бавното и постепенно развитие на душите. Към средата на Средновековието, в християнските души на Европа пулсираше едно дълбоко проникващо спиритуално течение; за щото някогашният духовен смисъл на Тайната вечеря беше материалистично преиначен от страна на официалната църква. При споменаването на: "Това е Моето тяло...; това И Моята кръв!" хората можеха да си представят само един материален процес, едно материално превръщане на хляба и виното в плът и кръв. Това, което по-рано беше схващано в чисто духовен смисъл, хората започнаха да си го представят грубо материално. Материализмът се промъкна в религиозния живот много преди да се настани в естествените науки.

Показателен е също и един друг пример. Не мислете, че през Средновековието шестте дни на "Сътворението" са били разбирани в тогавашните тълкувания като "дни" в днешния смисъл на думата, като дни, съставени от 24 часа. Това не би хрумнало на нито един от авторитетните теолози, защото те добре разбираха какво съдържат Евангелията. Те все още знаеха да намират скрития смисъл в думите на Библията. Има ли изобщо смисъл да се говори за 24-часови дни, когато разглеждаме "сътворението"? Какво означава един ден? Един ден означава всичко онова, което се извършва в резултат на ротацията на Земята около Слънцето. За "дни" в съвременен смисъл можем да говорим само ако съотношенията между Слънце и Земя, както и техните движения, отговарят на днешното състояние на нещата. Обаче за такива съотношения между Слънце и Земя в "Битието" се говори едва след четвъртата епоха, едва след четвъртия "ден" на Сътворението. "Дните" започват едва след четвъртия "ден" на Сътворението. Преди този момент би било пълно безсмислие да си представяме дните такива, каквито са днес. Защото едва през четвъртия "ден" настъпват онези отношения, които въобще позволяват появата на деня и нощта, а преди това не би могло да става и дума за "дни" в съвременния смисъл на думата! Настъпват времена, когато хората забравят, че тук става дума за духовното значение на "ден" Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

и "нощ", и приемат за единствено възможно времето, което се измерва във физически дни. И така, за материалистично мислещия човек, дори за съвременния теолог, "денят" от сътворението се превръща в обикновен ден, защото други "дни" те просто не познават. Върху тези неща теолозите от миналото биха говорили по друг начин. Преди всичко, те биха припомнили, че на важни те места в старите религиозни документи не съществува нищо излишно. Като пример нека вземем 2. глава от първата Книга на Мойсей:

„ Тогава Господ Бог направи да падне дълбок сън над човека и той заспа."

Древните тълкуватели приписвали особена стойност на тези думи. Онези от Вас, които вече са се занимавали с развитието на духовните сили и способности на човека, знаят, че съществуват различни състояния на съзнанието и това, което днес при обикновения човек наричаме "сън", е само едно преходно състояние на съзнанието. В бъдеще - както е вече при посветените - то ще се трансформира в такова състояние на съзнанието, при което освободеният от тялото човек ще вижда в духовния свят. Ето защо древните тълкуватели казваха: Бог потопа Адам в дълбок сън и тогава той можа да възприеме това, което с физическите сетивни органи не можеше да възприеме. Тук следва да се има предвид един ясновидски сън, и целият следващ разказ има своите източници в едно повисше състояние на съзнанието; ето защо Адам изпада "в сън". Така гласят старите тълкувания, и те допълват, че в един религиозен документ не би се споменавало как "Господ потопява човека в дълбок сън", ако и порано той вече е изпадал в подобен сън. Този сън е първият, така следва да разбираме, а по-рано човек е имал такива състояния на съзнанието, при които постоянно е можел да вижда подробности от духовните светове. Ето как се е проповядвало на хората.

Днес трябва да посочим, че навремето библейските писания са били тълкувани в чисто духовен смисъл, н че появилият се по-късно материалистичен възглед вложи в Библията това, което днес се оспорва от обра зованите хора. Самият материалистичен възглед създаде това, което днес сам оспорва. Така Вие виждате, как материалистичните възгледи проникнаха в човечеството и как по тази причина се изгуби истинското разбиране на религиозните документи. Когато Антропософията изпълни своята мисия и покаже на човека какви тайни са скрити зад физическия свят, тогава ще се разбере как тези тайни са описани в религиозни те документи. Външният, тривиален материализъм, който днес хората смятат за толкова опасен, е само последната фаза на материализма, който Ви описах. Най-напред беше материализирана Библията, нейните тълкувания. Ако тя не беше тълкувана по материалистичен начин, тогава и в официалната наука никога един Хекел не би тълкувал материалистично

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

природния свят; това, което през 14-то - 15-то столетие беше вложено в основата на религиозното светоусещане, даде своя плод през 19-то столетие в областта на естествените науки; и всичко доведе дотам, че стана невъзможно разбирането на Йоановото Евангелие, без проникването в духовните бездни на света. Човек може да подценява Евангелието на Йоан само тогава, когато не го разбира. И понеже онези, които се заразиха от материалистичното светоусещане престанаха да разбират това Евангелие, то започна да им се явява в описаната по-горе светлина.

Едно елементарно сравнение лесно ще обясни по какъв начин Евангелието на Йоан се отклонява от другите три Евангелия.

Представете си една планина. На различна височина по нейните склонове са застанали хора - да предположим, че са трима - и описват това, което виждат долу. В зависимост от мястото си, всеки ще даде различно описание; и все пак всяко едно от тях ще е вярно, що се отнася до изходната наблюдателна точка. Също и този, който стои на върха, ще има под себе си друга гледка. Такива са и описанията на тримата евангелисти, на синоптиците Матей, Марко и Лука спрямо описанието на Йоан, което описва събитията от друга гледна точка. А към какво ли не прибегваха образованите теолози, за да направят Йоановото Евангелие разбираемо! Понякога човек действително трябва да се учудва, колко лесно би могло да се вникне във всичко, което ни казват прецизните изследователи на Евангелията, ако нашата епоха не беше превърната в епоха на безогледната вяра в авторитета. Днес вярата в непогрешимата наука е стигнала до своята върхова точка!

И така, още встъплението в Евангелието на Йоан е нещо изключително трудно за надъханите с материализъм теолози. Учението за Логоса, за Словото, създава големи грижи на хората. Те си казват: "Ние толкова много бихме искали, всичко да е просто, обикновено и наивно, а ето че идва Евангелието на Йоан и ни говори за толкова трудни философски неща, за Логоса, за Живота, за Светлината!"

Разбира се, филологът е свикнал винаги да пита откъде идват нещата. С по-новите съчинения той постъпва по същия начин. Вземете например студиите върху Гьотевия "Фауст". Навсякъде ще установите как авторите посочват откъде идва този или онзи мотив; столетия наред се преобръщат например всички книги, за да се посочи откъде Гьоте взема думата "червей", която той споменава в своя "Фауст".

По същия начин се повдига и въпросът: Откъде Йоан взема понятието "Логос"?

Другите евангелисти, които се обръщат към обикновения човешки ум, не се изразяват толкова философски. Казва се по-нататък, че авторът на Йоановото Евангелие е бил човек с гръцко образование и се посочва как Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

гърците имали един писател, Филон Александрийски, който също говори за Логоса. Следователно, когато в образованите гръцки среди искали да говорят за нещо възвишено, говорили за Логоса, а Йоан е следвал техния пример. И така, това се приема като доказателство, че авторът на Йоановото Евангелие не черпи от онези източници, от които черпят другите евангелисти, а се оставя - гласи обяснението - под влиянието на гръцката култура и в съответствие с нея описва фактите и събитията. И тъкмо началните думи на Йоановото Евангелие

„В началото беше Словото, и Словото беше у Бога и Бог беше Словото" доказват, че Филоновото понятие "Логос" е проникнало в автора на Йоановото Евангелие и е повлияло неговите описания!

На такива хора трябва да се припомни началото на Евангелието от Лука:

„Понеже мнозина предприеха да съчинят разказ за напълно известните между нас събития, както ни ги предадоха ония, които от самото начало бяха очевидци и служители на Словото - то намерих за добре и аз, след като грижливо проучих всичко отначало, наред да ти опиша, достопочтени Теофиле." (Лука 1, 1-3)

Тук още в началото се натъкваме на обстоятелството, че това, което Лука иска да разкаже, е предание на онези, които са "очевидци и служители на Словото". Не е ли странно, че докато Йоан говори за словото поради своето гръцко образование, Лука - който според същите възгледи спада към обикновените хора - също говори за "Логоса"? Подобни факти трябва да подсетят хората, прекланящи се пред авторитета, че в действителност до тези възгледи стигаме не чрез сигурни основания, а по силата на чисти предразсъдъци. Очилата на материализма предизвикаха тези тълкувания на Йоановото Евангелие; то трябва да заеме своето място до другите три Евангелия, както посочихме по-горе; а току-що видяхме, че в Евангелието на Лука също става дума за Логоса. Обстоятелството, че там се говори за очевидци и служители на Словото означава: в древните епохи, за Логоса се е говорело като за нещо, с което хората са били добре запознати. Точно това усещане трябва да пробудим в душите си, ако искаме да проникнем по-дълбоко в първите напълно свършени изречения на Йоановото Евангелие.

За какво говори този, който навремето употреби думата "Логос" или думата "Слово"? За какво говори той?

До истинска представа за Логоса Вие няма да стигнете чрез теоретични разсъждения или абстрактни спорове; за тази цел трябва да се пренесете в душевния свят на всички онези, които можеха да говорят за Логоса по този начин. Те също са виждали нещата около себе си. Обаче, съвсем не е достатъчно да виждаме това, което е около нас; важно е как свързваме чувствата на нашите сърца и души с това, което виждаме, как смятаме едно или друго за по-висше или по-низше, според неговите качества. Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Всички Вие отправя те погледа си върху заобикалящите Ви природни царства, върху минералите, растенията, животните и хората. Вие определяте човека като най-съвършеното творение, а минерала - като най-несъвършеното. В сред споменатите природни царства също различаваме по-висши и по-низши същества. Но в различните епохи, хората са усещали тези неща по съвсем различен начин.

Онези, които говорели в духа на Йоановото Евангелие, имали преди всичко забележителното усещане; ако погледнем надолу към по-низшето животинско царство, и после издигнем поглед към човека, ще последва нещо съвсем определено в тази посока на развитие. Всеки последовател на учението за Логоса смятал: Най-голямото предимство на висшите същества пред низшите, се състои в способността им да изразяват това, което живее вътре в тях, да го изливат навън чрез Словото, да предават мислите си на външния свят. Такъв последовател на учението за Логоса би казал: Погледни низшето животно! То е няма, то не може да изрази своята болка или своята радост.

Нека вземем по-низшите животински видове: те цвърчат или издават други особени звуци от себе си, но това е външно, механично стърчене и търкане на физически органи, които произвеждат звуци, както например омара, морския рак. Колкото по-нагоре се издигаме, толкова повече изпъква способността, вътрешната същност и душевните изживявания да се манифестират в звуци. Ето защо са казвали: Човекът стои толкова високо над другите същества, защото той не само е в състояние да изразява с думи своите радости и болки, а защото може да изрази с думи и да обхване в мисли това, което надхвърля личния свят, което е духовно надлично.

В сред последователите на учението за Логоса се знаело: Съществували са епохи, когато човекът все още не е притежавал своите днешни форми, които му позволяват да излива навън в звуци и думи своите вътрешни изживявания. По-рано нещата са били други. Нужно е било дълго време, за да стигне нашата Земя до своя днешен облик.

Ние подробно ще проследим етапите от нейното развитие.

Но когато изследваме древните планетарии състояния на Земята, там ние не откриваме човека в неговата днешна форма, нито пък други същества, които са били в състояние да изразят вътрешните си изживявания с помощта на звуци. Нашият свят започва с тези същества и постепенно се появяват нови същества, които вече могат да проявяват своите вътрешни изживявания с помощта на звуци. Обаче онази част от човека, която се появява най-късно - казваха последователите на учението за Логоса - е съществувала най-напред в света. Нека си припомним, че в предишните планетарии състояния на Земята, човекът не беше стигнал до своята днешна форма; обаче в несъвършена, безсловесна и няма форма, Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

той беше вече там и постепенно се издигна до същество, надарено с Логоса или Словото. Причината за тази еволюция се корени в обстоятелството, че това, което при него се явява най-накрая, творческият принцип, съществуваше от самото начало в една по-нисша действителност. Това, което намира от душата, беше вложения в самото начало божествен творчески принцип. Словото, което кънти от душата, Логосът, беше там от самото начало, и Логосът насочваше развитието по такъв начин, че накрая възникна едно същество, в което можеше да се изяви самият той. Това, което в пространството и времето се появява накрая, в Духа е съществувало преди всичко и всички.

Ако искате да си изясните нещата, вземете следното сравнение: Ето тук аз имам пред себе си едно цвете. А неговата коронка, неговото стъбло - къде бяха те преди известно време? Те бяха в семето. В него беше скрита самата възможност за появата на цветето. Без нея то не би могло да израсне. А откъде идва семето? То също идва от едно такова цвете. Цветето предхожда семето; и както цветът предхожда плода, така и семето, от което възниква този цвят, се развива от същото растение. Ето как последователят на учението за Логоса разглеждал човека и си казвал: Ако тръгнем назад в развитието, ще открием през древните епохи безсловесния, немия човек; обаче както семето произхожда от цвета, така и безсловесният човек произхожда от говорещия, от надарения с Логос Бог в праначалото на световите. Както майските цветенца на момината сълза пораждат семената, а от семената отново възникват момини сълзи, така и божественото съзидателно Слово създава немия човек-зародиш; и когато божественото съзидателно Слово нахлува в немия човек-зародиш, за да израсне в него, тогава от човека-зародиш прозвучава първоначалното божествено и съзидателно Слово. Когато се пренасяме назад в развитието на човечеството, ние стигаме до едно несъвършено човешко същество и развитието има този смисъл, че накрая да процъфти Логосът или Словото, което разбулва вътрешната същност на душата. В началото виждаме безсловесния, немия човек като семе на бъдещия надарен с Логос човек, а той произлиза от надарения с Логос Бог. Днешният човек произлиза от безсловесния, от немия човек, но преди всичко в началото беше Логосът или Словото.

Ето как познавачът на учението за Логоса прониква до творящото божествено Слово, което е и първопричината за Битието; за него загатва и авторът на Йоановото Евангелие. Нека чуем какво казва той в начало то:

„В начало беше Словото и Словото беше у Бога, и Бог беше Словото.“

А днес - иска да каже той - къде е днес Словото? И днес Словото е също тук, и Словото е у човека! и Словото е нещо човешко. Ето как авторът на Йоановото Евангелие свързва човека с Бога, и всъщност всички ние долавяме в началото на Йоановото Евангелие едно учение, което е близко Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

и лесно разбираемо за всяко човешко сърце.

Днес в тази встъпителна лекция аз исках с по-общии думи, и то по-скоро от гледна точка на чувствата, да Ви опиша, как първоначално един последовател на учението за Логоса е усещал тези думи от Евангелието на Йоан. И след като успяхме да се пренесем в светоусещането на онези хора, които за пръв път са чули тези думи, ние ще имаме по-добрата възможност да се насочим към дълбокия смисъл, лежащ в основата на Йоановото Евангелие.

По-нататък ние ще установим, как това, което наричаме Духовна Наука, е едно истинско възпроизвеждане на Йоановото Евангелие и как Духовната Наука ни помага да го разберем в неговата дълбочина и цялост.

ВТОРА ЛЕКЦИЯ Хамбург, 19 май 1908

Християнският езотеризъм. Божественият прачовек.

Още с първите си думи, Евангелието на Йоан се докосва до най-дълбоките мирови тайни. В това се убеждаваме, ако призовем лежащите в основата им духовнонаучни истини; и ние трябва да проникнем наистина дълбоко в духовното познание, ако искаме тези първи думи на Евангелието да се явят пред нас в своята истинска светлина. Тук отново ще припомним някои важни подробности, добре познати на тези от Вас, които отдавна са възприели антропософския светоглед. Но днес ще се наложи да допълним някои елементарни антропософски истини с едно по-широко вникване в забележителните космически тайни.

Нека съвсем накратко да разгледаме човешкото същество, каквото е то от антропософска гледна точка, през времето от сутринта, когато човек се пробужда от сън, до вечерта, когато той отново заспива. Ние знаем, че човекът е съставен от физическо тяло, етерно или жизнено тяло, астрално тяло и Аз. Обаче тези четири съставни части на човешкото същество се намират в онова съотношение, което нормално им при писваме за будното състояние, действително само докато трае това будно състояние. Налага се да изтъкнем, че нощем, по време на сън, човекът е едно свършено различно същество; защото тогава неговите четири съставни части са свързани по коренно различен начин, отколкото денем. Когато човек спи, физическото тяло и етерното тяло остават в леглото; астралното тяло и Азът са в известен смисъл "излъчени", освободени от връзките си с физическото и етерното тяло, и следователно се намират - ако употребим думата не в чисто пространствен, а в духовен смисъл - извън физическото и етерното тяло. Така през нощта човекът е едно същество, което фактически се състои от две части: едната остава в леглото, а другата е тази, която се отделя от физическото и етерното тяло. Преди всичко, трябва да сме наясно, че ако нощем - от мига на заспиването до мига на пробуждането - онова, което остава в леглото, т.е. физическото и Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

етерното тяло, бъдат напуснати от силите, които ги пронизват през деня, от силите, които живеят в астралното тяло и Аза, тогава те просто биха престанали да съществуват като такива. Точно тук ние трябва да се потопим още по-дълбоко в мировите тайни.

Когато разглеждаме човешкото физическо тяло, трябва да знаем, че това човешко физическо тяло, което виждаме с очите и докосваме с ръцете си, е преминало през един дълъг процес на развитие. Този процес на развитие е осъществен в хода на цялостната еволюция на нашата планета Земя. За хората, запознати дори отчасти с тази материя, са добре известни предишните планетарии състояния на нашата Земя. Както човекът преминава от едно въплъщение в друго, както преминава през редуващите се земни съществувания, така и нашата Земя, преди да стигне до своето днешно състояние, е преминала през поредица от други планетарии състояния. Както има предишни въплъщения на един човек, така има и предишни въплъщения на една планета. Всичко в Макрокосмоса и Микрокосмоса е подчинено на закона на прераждането. Преди да получи сегашния си облик, нашата Земя е преминала през едно състояние, което ние наричаме "Старата Луна", защото днешната Луна е само един остатък от тази древна планета. Следователно, когато говорим за "Старата Луна", нямаме предвид днешната Луна, а една друга планета, подобна на днешната Земя. Както при човека съществува даден период от време между едно въплъщение и едно ново раждане, така съществува и период от време между онова планетарно въплъщение, което наричаме Земя, и планетарното въплъщение, което отбелязваме като "Старата Луна". Така стоят нещата и с едно още по-древно състояние на нашата планета, което наричаме "Старото Слънце". А "Старото Слънце" е предхождано от това, което наричаме "Стария Сатурн". Така ние можем да проследим трите предишни въплъщения на нашата планета.

Нашето човешко физическо тяло получава първите си наченки на Стария Сатурн. Тогава на този Стар Сатурн действително се образуват - в съвършено различен вид от днешното човешко тяло - първите наченки на човешкото физическо тяло. От човека, на Стария Сатурн не е съществувало нищо друго, освен неговото физическо тяло. Едва след като "Сатурн" се превърна в "Слънце", т.е. по време на второто планетарно въплъщение на нашата Земя, към физическото тяло се прибави етерното тяло; то проникна, импрегнира физическото тяло. И какви бяха последиците? Най-вече тези, че физическото тяло на човека претърпя едно голямо преобразуване: то постигна съвършено друга форма и друг начин на съществуване. И така, по време на Слънчевото въплъщение на нашата Земя, човешкото физическо тяло се издига на втората степен от своето съществуване. Благодарение на какво постига то тази втора степен? Благодарение на това, че - докато на Сатурн то беше все още

машиноподобно, автоматично тяло - сега на Слънцето става едно вътрешно живо и подвижно тяло. Етерното тяло се вмъква във физическото тяло и го преобразява. На Старата Луна към това съчетание от физическо и етерно тяло, се прибавя и астралното тяло. Тогава физическото тяло се преобразява отново, сега за трети път, а етерното тяло се преобразява за втори път. Едва на Земята към физическото, етерното и астралното тяло се присъединява и Азът; Азът прониква в това троично съчетание и отново видоизменя физическото тяло, така че най-после достига онова сложно устройство, което има днес. Следователно това, което днес Вие имате пред себе си като човешко физическо тяло, е не що многократно преобразявано, а днес то е толкова комплицирано, само защото е минало през тези четири степени на развитие.

Когато говорим за нашето днешно физическо тяло и твърдим, че то се състои от онези физически и химически вещества и сили, каквито притежават и минералите, трябва да сме наясно, че между човешкото физическо тяло и минерала има огромна разлика. Разликата между човешкото физическо тяло и физическото тяло на минерала може да се изрази по следния елементарен начин: Планинският кристал, ако не е разрушен от външни сили, запазва своята форма. Физическото тяло на човека не може само да запази своята форма; то я притежава само доголкава и тогава, доколкото в него се намират етерното тяло, астралното тяло и Азът. В мига, когато етерното тяло, астралното тяло и Азът се отделят от физическото тяло, то рязко променя своите форма и съдържание, каквито са характерни за него между раждането и смъртта. То по пада под физическите и химически закони и се разпада, докато физическото тяло на минерала се запазва.

Твърде подобен е и случаят с етерното тяло. Когато непосредствено след смъртта, етерното, астралното тяло и Азът се отделят от физическото тяло, етерното тяло също се освобождава от връзките си с астрално то тяло и Аза, и се разтваря в космическия етер, както физическото тяло се разлага в условията на земния свят. От етерното тяло обаче остава един вид екстракт, за който често сме говорили. Той остава свързан с човека. И така, можем да твърдим, че в известен смисъл човешкото физическо тяло има същата стойност, каквато има и заобикалящото го минерално царство. И все пак не трябва да забравяме огромната разлика, която съществува между минералното царство и човешкото физическо тяло. Някой би могъл да каже: Добре, току-що научихме, че на Стария Сатурн нашето физическо тяло все още не е било проникнато от етерното, нито от астралното тяло, нито от Аза, защото те се присъединяват към него едва на Старото Слънце, Старата Луна и Земята; следователно, физическото тяло на човека е било подобно на минерала.

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Обаче аз вече посочих, как това физическо тяло е минало от Стария Сатурн насам - през четири последователни степени на развитие. Днешният минерал, който Вие разглеждате като нещо мъртво, също не може да съществува, ако носи в себе си само едно физическо тяло. Разбира се, в нашия физически свят, това е вярно: минералът има само физическо тяло. И все пак горното твърдение не е абсолютно вярно. Както физическото тяло съдържа в себе си своето етерно тяло, своето астрално тяло и своя Аз, които му принадлежат, така и минералът има не само физическо тяло, но също и свои етерно тяло, астрално тяло и Аз; само че тези по-висши съставни части на минерала се намират в по-висшите духовни светове. Минералът разполага с етерно тяло, само че то е в т.нар. астрален свят; минералът разполага с астрално тяло, само че то е в т.нар. деваканически или небесен свят; и накрая той разполага със съответен Аз, които е в още по-висшите духовни светове. Следователно, човешкото физическо тяло се различава от физическото тяло на минерала по това, че тук в този физически свят, човешкото физическо тяло, намирайки се в будно състояние, има в себе си своето етерно тяло, своето астрално тяло и своя Аз; обаче в земните условия минералът няма в себе си своето етерно тяло, своето астрално тяло и своя Аз, защото, както знаем, те съществуват в други светове, извън нашия видим физически свят. Светът, който ние възприемаме с нашите обикновени сетива, е проникнат от астралния свят, а той на свой ред - от деваканическия свят, който от своя страна се разделя на низш и висш деваканически свят.

Спрямо минерала, човек има това предимство, че в будно състояние, той носи в себе си своите четири съставни части. Минералът не ги носи в себе си; с други думи, трябва да си представим нещата така, че на физическо равнище минералът далеч не е едно съвършено същество. Да си представим един човешки нокът. Вие ще се съгласите, че никъде в природата той не съществува като нещо самостоятелно, защото се предполага, че той израства от човешкото тяло и не може да се появи без него. Представете си сега едно микроскопично същество, което може да вижда само вашите нокти, но не и останалото тяло. Подобно микроскопично същество би се виждало в цялото околno пространство, но би различавало само вашите нокти. Така и минералите тук на Земята са само ноктите и Вие ще ги разберете напълно, ако се издигнете в по-висшите светове. Там те имат своето етерно тяло, своето астрално тяло и т.н., а тук разполагат единствено със своето физическо тяло. Добре трябва да запомним: в духовния свят не съществува нито едно същество, което да не притежава по някакъв начин етерно тяло, астрално тяло и Аз. Нито едно физическо същество не може да съществува, ако то не принадлежи към съответстващите му етерно тяло, астрално тяло и Аз.

Впрочем в днешната лекция лесно може да се посочи известно Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

противоречие. Споменахме например, че нощем, след като заспи, човекът се превръща в свършено различно същество от това, което е през деня, докато е буден. Денем той застава пред нас като едно четиричленно същество. Нека обаче да се приближим към спящия човек и да го разгледаме според неговата физическа същност. Тогава, както вече казахме, физическото тяло и етерното тяло остават в леглото, а астралното тяло и Азът са въвн от тях. В случая противоречието се свежда до това, че пред себе си бихме имали едно същество, което би било напуснато от астралното тяло и Аза. Камъкът не спи; неговите етерно тяло, астрално тяло и Аз, макар и да не проникват във видимите за нас форми, остават в една неизменна връзка с него. При човека всяка нощ астралното тяло и Азът излизат навън. През нощта той не се грижи за своите физическо и етерно тяло и ги предоставя на тях самите.

На този факт не винаги се обръща достатъчно внимание. Всяка нощ с човека настъпва една голяма промяна: като духовно същество, той всяка нощ се разделя със своите физическо и етерно тяло, които предоставя на тях самите. Но те не могат да съществуват сами за себе си, защото нито едно физическо тяло, както и нито едно етерно тяло не могат да съществуват сами за себе си, дори камъкът трябва да бъде проникван от своите по-висши духовни части. И сега Вие лесно ще се убедите, че е напълно изключено Вашето физическо и етерно тяло да остават нощем в леглото без съответстващите им астрално тяло и Аз. Какво става обаче през нощта? Вашето астрално тяло и Вашият Аз не са вече във физическото и в етерното тяло, но затова пък в тях са едно друго астрално тяло и един друг Аз! Точно тук окултизмът ни насочва към божествено-духовния свят, към висшите духовни Същества. Докато нощем Вашето астрално тяло и Вашият Аз са извън Вашето физическо и етерно тяло, там, в тези физическо и етерно тяло действуват астралното тяло и Аза на висши божествено-духовни Същества.

Ако проследите цялата еволюция на човечеството от Стария Сатурн, през Старото Слънце, Старата Луна и стигнете до сегашната планета Земя, Вие ще си кажете: На Сатурн вече е съществувало човешкото физическо тяло, но там във физическото тяло не е имало дори следа от човешко етерно тяло, от човешко астрално тяло, от човешки Аз. Но и тогава това физическо тяло не би могло да съществува само за себе си, също както днес камъкът не може да съществува сам по себе си. На Сатурн физическото тяло можеше да съществува само благодарение на факта, че то беше проникнато от етерното тяло, астралното тяло и Аза на определени божествено-духовни Същества. Тези Същества продължават да живеят в него. И когато на Слънцето това физическо тяло се обогатява със свое собствено етерно тяло, тогава по-малкото човешко етерно тяло, така да се каже, се смесва с предишното етерно тяло на божествено-Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

духовните Същества. Така беше и на Сатурн; на Сатурн физическото тяло беше протакано от божествено-духовни Същества. И ако правилно сме разбрали тези неща, ние стигаме до едно по-дълбоко разбиране за днешния човек, и сме в състояние да повторим и вникнем по-добре в първоначалната постановка на християнския езотеризъм.

Този християнски езотеризъм съществува и се развива наред с официалното екзотерично християнство. Аз често съм споменавал, че макар великият апостол на християнството, Павел, да е употребявал своята мощна и огнена словесна дарба, за да учи народите на християнство, успоредно с това основа и една езотерична школа, чийто предводител стана Дионисий Ареопагита, за когото се споменава в Деяния на апостолите (17, 34). Християнската езотерична школа в Атина, основана непосредствено от апостол Павел, съдържа в най-чист вид основните положения на Духовната Наука. След всичко, казано дотук, вече можем да насочим душите си към това, което се преподавало там.

В тази християнска езотерична школа също заявявали: Ако разглеждаш човека, както той застава пред теб като буден, дневен човек, той е изграден от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз, а дори думи те да не са били точно същите, каквито употребяваме днес, това няма значение. После те обръщали внимание на обстоятелството докъде е стигнал човекът в своето развитие. Човекът, изграден от посочените четири съставни части, не застива в едно и също положение.

Изобщо, ако разглеждаме човека като съставен от тези четири части, не трябва да се спираме пред съвременния човек, а да погледнем доста назад в развитието - чак до епохата на древна Лемурия. Точно тогава, към човека, съставен от физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло, се присъединява и Азът. Едва от Лемурия насам можем да твърдим, че човекът се състои от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз. Но от Лемурия до сега всеки човек е минал през много прераждания. Какъв е смисълът на тези прераждания, на тези реинкарнации? Смисълът се състои в това, че във всяка от инкарнациите Азът работи върху себе си и върху преобразяването на другите три съставни части. Най-напред той започва с преобразяването на своето астрално тяло. При нито един съвременен човек астралното тяло не е такова, каквото е било преди Азът да е упражнил своите въздействия върху него през първото му земно въплъщение. Още от първата инкарнация Азът променял преобразява определени представи, усещания и страсти, които бяха дадени първоначално на човека; и с всяка следваща инкарнация астралното тяло все повече и повече се преобразява благодарение на Аза. Така че трябва да допълним: Днешният човек притежава не само четирите съставни части физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз, но чрез активността на Аза, в астралното тяло той има и една друга част, която е създание на Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

самия Аз. Днес при всеки човек астралното тяло се разделя на две части: едната е преобразена от Аза, другата - не. Този процес ще напредва и в бъдеще. За всеки човек ще дойде определен момент, когато цялото му астрално тяло ще бъде създадено на неговия Аз. В източната мъдрост е прието, тази преобразена от Аза част на астралното тяло да се нарича Манас, на немски: Geistselbst, Духът-Себе. Така човекът продължава да е изграден от споменатите четири звена; но сега различаваме в него пет части: физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло, Аз и именно петата част, т.е. преобразената от Аза част на астралното тяло, Манас или Духът-Себе.

Следователно, при всеки човек астралното тяло съдържа Манас или Духът-Себе; той е дело на Аза, резултат от работата на Аза. Човекът продължава да работи върху себе си. Земята ще мине през други планетарни състояния, през други нейни "въплъщения". И човек все повече ще се доближава до способността, която днес вече е налице при Посветените: да работи и върху своето етерно тяло. Да, средно развитият, нормален човек започва да работи върху етерното си тяло; и доколкото неговото етерно тяло е превърнато в произведение на Аза, ние го означаваме с името Буди или Дух-Живот (Lebnsgeist). А най-после човек стига до там, да преобразява чрез Аза и своето физическо тяло; и доколкото той преобразява физическото тяло чрез Аза, ние означаваме това като Атман или Човекът-Дух (Geistesnensch).

Нека сега отправим поглед към едно далечно, далечно бъдеще, когато Земята ще мине през други планетарни състояния, през други въплъщения, или - както ги наричаме ние в окултизма - състоянията на Юпитер, Венера и Вулкан. Тогава човекът ще стои на една значително по-висока степен и ще е превърнал цялото си астрално тяло в Манас или Дух-Себе (Духовно-Себе), цялото си етерно тяло в Буди или Дух-Живот и цялото си физическо тяло в Атман или Човек-Дух.

А какво ще се получи, ако сравним днешния човек, какъвто е той в края на досегашното Земно развитие, с онзи човек, какъвто е бил в началото на това развитие? В началото, от този човек съществуваше само физическото тяло. Тогава то беше проникнато от етерно тяло, астрално тяло и Аз, само че те принадлежаха на по-висши божествени Същества; те само пребиваваха в него. Едва в края на Земното развитие, човекът е проникнат от своя Аз; и този негов Аз живее в астралното тяло, ако като Манас или Дух-Себе е проникнал в него. Този Аз пронизва етерното тяло; то е изцяло проникнато от Буди или Духът-Живот, а физическото тяло е изцяло проникнато от Атман или Човекът-Дух, създаването на Аза.

Съществува огромна разлика между човека в началото и в края на неговото земно развитие! И само когато вникнем в нея, ще схванем и Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

това, което аз нарочно изтъкнах като едно противоречие: състоянието на сън. Нещата стават ясни тъкмо от гледна точка на християнския езотеризъм. Ние трябва да си отговорим на въпроса: Какво представлява онова физическо тяло, което ще имаме в края на Земяното развитие? Прилича ли на днешното физическо тяло? Разбира се - съвсем не! То ще бъде това, което Азът е успял да направи от него. Физическото тяло ще бъде напълно одухотворено, етерното тяло и астралното тяло - също. Но тези три тела бяха вече одухотворени преди намесата на човешкия Аз. Както казахме, днес само камъкът е одухотворен от етерно тяло, астрално тяло и Аз, които - живеейки в по-висшите духовни светове - все пак принадлежат на камъка. Ето как ние се убеждаваме в правотата на християнския езотеризъм, когато той заявява: Да, това, което имаме днес пред себе си като човешко физическо тяло, човекът все още не може да го владее; защото той не е стигнал до края на своето развитие, когато, импулсиран от своя Аз, ще работи чак във физическото тяло. Той не може да владее също и това, което притежава в своето етерно тяло; то ще му бъде подвластно едва когато Земята навлезе в следващото си планетарно състояние, Бъдещата Венера.

Следователно, човекът все още не може да овладява физическото и етерното тяло чрез своя Аз. Той ще може това, едва когато изработи в себе си Буди и Атма. Обаче физическото и етерното тяло трябва да бъдат овладени по духовен начин. Това, което някога човек сам ще може да предостави на физическото и етерното тяло, се намира в тях и сега. Това, което някога Азът ще ни предостави, се намира и днес като духовни съставки в етерното и във физическото тяло. Тези духовни съставки са били във физическото тяло още когато човекът е бил на Стария Сатурн, когато е преминал на Слънцето, а също и в сегашния момент от развитието. Християнският езотеризъм е прав: Дори и днес в човешкото физическо тяло е стаено това, което ще се прояви един ден, когато човекът ще стигне до върховата точка на своята еволюция; то е божественият Атман; също и в етерното тяло се намира Буди, божественият Дух-Живот. А човешкото астрално тяло, както казахме, се състои от две части: едната е овладяна от човека, другата - не. И какво се намира в неовладяната част? Също един Дух-Себе, един божествен Дух-Себе! Само в онази част на астралното тяло, в която Азът действа още от първата инкарнация, пулсира истинският духовен живот на човека.

А сега нека насочим вниманието си към състоянието на будност. Как изглеждат нещата? Физическото тяло, както ни се представя то, е само външната страна. Вътрешното е това, което наричаме атмична същност. Вътрешно то е от много по-висше, от божествено-духовно естество; вътрешно то е пронизано от божествено-духовни сили. Същото се отнася и за етерното тяло. Външно погледнато, то крепи и поддържа физическото

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

тяло, но вътрешно - то е божественият Дух-Живот. На свой ред, астралното тяло е проникнато от божествения Дух-Себе. От целия човек Азът е овладял само преобразената от него астрална част.

Нека се обърнем към спящия човек. Тук противоречието веднага изчезва. При спящия човек астралното тяло и Азът се отделят от физическоетерния организъм. Всяка нощ човек спокойно напуска физическото си и етерно тяло. Но ако той би напуснал своето физическо тяло, без божествено-духовните сили да се грижат за него, тогава всяка сутрин той би го заварвал разрушено. Божествено-духовната същност на физическото тяло и божествено-духовната същност на етерното тяло са вътре в тях и остават там, докато физическото и етерното тяло лежат в леглото, а астралното тяло и Азът са извън тях. Физическото тяло и етерното тяло са проникнати от божествено-атмични сили, от божествено-будични сили.

Нека сега отново да се обърнем към началото на нашето земно развитие, когато Азът не беше овладял ни най-малка част от човека. Когато човекът се намираше преди своята първа инкарнация, Азът още не беше свързан с физическото, етерното и астралното тяло. От Старата Луна дойдоха физическото тяло, етерното тяло и астралното тяло, а едва на Земята към тях се присъедини и Азът. Но в тях вече беше вложен божественият Аз; те просто не биха могли да съществуват, ако този божествен Аз не се намираше вече в тях. Астралното тяло беше проникнато от един божествен Дух-Себе, етерното тяло - от един божествен Дух-Живот, и физическото тяло - от божествения Атман или Човекът-Дух.

А сега да хвърлим поглед още по-назад в миналото, към Лунното, Слънчевото и Сатурновото състояние. На Сатурн божественият Дух-Живот - който и днес живее нощем в спящия човек - се проявяваше по такъв начин, че формираше човешкото физическо тяло като нещо "минерално"; през Слънчевия период той го формираше като нещо "растително"; а на Старата Луна той можеше да го формира вече като нещо, което изпитва удоволствие и болка, но не е в състояние да се обърне към себе си и да каже "Аз". Да, човекът трябваше да мине през тези предварителни степени. Но идва ред и на същинските земни инкарнации.

Сега човешкото физическо тяло трябваше да мине през едно понататъшно преобразяване и да стане по-съвършено, отколкото е било преди. А какво то не можеше да върши по-рано? Какво му беше напълно чуждо? Какво беше задържал за себе си божественият Дух? Какво не беше поверил той все още на човека? Способността да дава звуков израз на своя душевен живот! На Старата Луна човешкото тяло - намиращо се на животинска степен - беше няма. Способността му само да дава звуков израз на своя вътрешен душевен живот, все още беше в лоното на Бога. Когато днес едни или други животински видове издават звуци, това е

нещо съвсем различно; тук става дума за други състояния; животните издават звуци, обаче фактически в тях кънти божественият свят. Изразяването на вътрешния душевен живот в думи, става достояние на човека едва по време на планетарното състояние Земя. На предишните планетарни състояния, човеците бяха неми. Следователно, словесната способност при човешкото същество се развива успоредно със земната епоха.

Ако обобщим всичко, което разгледахме днес, трябва да повторим: Цялостното развитие е така замислено, че говорната способност, словото, първоначално се намира в лоното на Бога и най-напред Бог създава предварителните условия, позволяващи на физическия апарат да затвърди говорната способност, способността да поражда словото отвътре. Всичко беше замислено и насочвано към постигането на тази цел. Както цветето е предварително в семето, така и надареният със Слово, с Логос човек е в своето зародишно състояние още на Стария Сатурн. Само че там звуците бяха скрити в зародишите, те израснаха от тях, както израства и растението от своите семена.

Да се обърнем към човешкото физическо тяло, каквото то беше на Сатурн и да попитаме: Откъде идва това физическо тяло? Къде в последна сметка са неговите първоизточници? Има ли нещо, без което цялото следващо развитие да е немислимо?

Отговорът е само един: Човешкото физическо тяло идва от Логоса, от Словото! Защото още на Сатурн това човешко физическо тяло беше така насочвано, за да се превърне по-късно в едно говорещо създание, в свидетел на Логоса. обстоятелството, че днес Вашето тяло има точно тази форма, се дължи на факта, че в основата на цялото сътворение лежи именно "Словото". Цялото човешко тяло е изградено с оглед на Словото, и още в самото праначало, там в него е заложена перспективата, найнакрая Словото да прозвучи от самия него.

Ето защо, когато езотеричният християнин обръща поглед към човешкото физическо тяло и пита: Кой е неговият първообраз?, той си отговаря: Това човешко физическо тяло има своя първообраз в Словото или Логоса. Логосът или Словото от самото начало е действувало в човешкото физическо тяло. То действува и днес: когато човешкото физическо тяло лежи в леглото и е напуснато от Азът, тогава божественият Логос работи в изоставените от човека физическо и етерно тяло. И ако питаме за първопричината на физическото тяло, трябва да заявим: Тя е в Логоса, в Словото.

А сега да направим крачка напред в развитието на света. Старият Сатурн преминава в следващата планетарна степен: Старото Слънце; към човешкото физическо тяло се присъединява и етерното тяло. Но какво трябваше да настъпи, за да поеме еволюцията по своя верен път?

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Докато на Сатурн физическото тяло беше един вид машина, един вид автоматично, обаче изцяло проникнато и поддържано от Логоса, на Слънцето към него се присъединява жизненото или етерно тяло, в което действа божественият Дух-Живот. На Сатурн - нека повторим - човешкото тяло е израз на Логоса. Обаче Сатурн остава в миналото; това човешко тяло се въплъщава отново на Слънцето и там към физическото тяло се включва етерното или жизнено тяло, проникнато от Духът-Живот. На Слънцето Логосът става живот и издига човека на по-висока степен. Да, на Слънцето Логосът става живот! Но да продължим нататък.

На Старата Луна към човека се присъединява астралното тяло. Какво представлява астралното тяло? Пред ясновиждащото съзнание, днес то се проявява като една аура, която обгръща човека. То е едно светлинно тяло, което днешното "предметно" съзнание не може да различи. Но за ясновиждащото съзнание, то е светлина, духовна светлина; а нашата физическа светлина е само преобразена духовна светлина. Физическата слънчева светлина също е въплъщение на божествено-духовната, аурична светлина. В днешния свят има една светлина, която струи към човека от Слънцето. Но има и друга светлина, която струи от духовната част на Слънцето. На Луната астралното тяло на човека все още светеше и озаряваше околните същества. И така, на Луната към физическото си и етерно тяло, човек получава и своето астрално тяло.

Нека отново проследим целия ход на развитието. На Сатурн имаме физическото тяло като израз на Логоса. На Слънцето към него се присъединява етерното тяло като израз на Духът-Живот: Логосът става Живот. На Луната към тях се присъединява светлинното тяло: Животът става Светлина! Ето как протича развитието на човешкото тяло.

Когато човекът стъпи за пръв път на Земята, той беше едно създание на божествено-духовните Същества. Тогава той съществуваше благодарение на това, че в неговото физическо тяло, в неговото астрално тяло живееше Логосът, който стана Живот, а после - Светлина. А сега, какво се случва на Земята? За човека и в човека се явява Азът. Чрез включването на Аза, човекът се издига до способността не само да живее в Светлината, в Живота, но и да гледа на всичко това отвън, да се противопоставя на Логоса, на Живота, на Светлината. По тази причина, всичко стана за него материално, всичко доби едно материално съществуване.

И след като стигнахме с мислите си до тук, можем сравнително точно да фиксираме и точката, от която ще продължим следващия път, за да посочим, как всъщност от божествено създадения човек възниква днешният Азов човек. Защото виждаме, че преди днешния Азов човек, е съществувал божественият "прачовек".

Това, което човек постига и завладява чрез своя Аз, всяка нощ той го изтръгва от физическото и от етерно то тяло; а това, което е винаги в него, Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

остава там и поддържа тези две тела, докато при заспиването човек ги изоставя, така да се каже, вероломно, и без да се грижи ни най-малко за тях. Но божествено-духовните сили не го изоставят.

Всичко, което сега се опитваме да обясним с изразите на християнския езотеризъм като най-дълбоки тайни на съществуването, беше добре известно за "служителите на Логоса" в онези епохи; всичко то е каза но по недвусмислен начин във величествените изречения на Йоановото Евангелие. Само че тези първи думи трябва да бъдат преведени и разбрани по правилен и смислен начин. Само ако са наистина правилно преведени, могат да ни обяснят нещата. И нека още веднъж се потопим в тези думи и се помъчим да вникнем в техния дълбок смисъл.

В началото беше Логосът като първообраз на човешкото физическо тяло, и той беше в основата на всички неща. Всички животни, растения и минерали са възникнали по-късно. На Сатурн - преди всички тях - съществуваше само човекът; на Слънцето се прибави животинското царство, на Луната - растителното царство, и на Земята - минералното царство. На Слънцето Логосът стана Живот, а на Луната той стана Светлина; и всичко това застана пред човека, когато той бе надарен със своя Аз. Но човекът трябваше да се научи да разпознава първоначалните проявления на Логоса, както и неговите следващи изразни форми. В началото беше Логосът, после той стана Живот, после - Светлина и точно тя живее в астралното тяло. Светлината нахлуваше в душевния свят на човека, в мрака, в непознанието. И смисълът на земното съществуване е точно този: човекът да победи тъмнината в себе си, за да познае Светлината на Логоса.

Ето защо първите думи от Евангелието на Йоан са толкова кратки и може би - както ще добавят някои - толкова трудно разбираеми. Но нима най-дълбоките тайни на света трябваше да се изразят с тривиални думи? Не е ли странно, не е ли истинско кошунство да се смята, че за разбирането на един джобен часовник е необходимо да вникнем дълбоко в неговото устройство, а за разбирането на божествения миров ред е достатъчно обикновеното, наивно и елементарно човешко разбиране? Жалко е, че когато съвременното човечество се обръща към дълбокия смисъл на религиозните документи, то казва: О, защо са всички тези сложни обяснения; всичко трябва да е ясно и просто!

Обаче в дълбокия смисъл на онези думи, които стоят в началото на найдълбокото от всички Евангелия, Евангелието на Йоан, може да проникне само този, който има чистото намерение и здравата воля да се спусне и задълбочи във великите факти на света. Първите думи от Евангелието на Йоан са една перифраза на това, което описахме вчера и днес.

А сега да ги преведем:

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

„ В началото беше Словото и Словото беше у Бога и Бог (или божествено) беше Словото.

В началото то беше у Бога.

Всичко чрез Него стана и без Него не стана нищо от онова, което е станало.

В Него беше Живота и Живота стана Светилната на човеците

И Светилната светеше В мрака и мракът я не обзе (не разбра)."

А как мракът постепенно идва до разбирането на Светлината; за това се говори по-нататък в Евангелието на Йоан.

ТРЕТА ЛЕКЦИЯ Хамбург, 20 май 1908

Мисията на Земята

Вчера видяхме какъв дълбок смисъл е скрит в първите думи от Евангелието на Йоан. Преди да минем нататък, нека обобщим: Ние видяхме, че авторът на Йоановото Евангелие загатва за божествения прачовек в далечното минало; загатва още за това, как в смисъла на християнския езотеризъм всичко се свежда до Словото или Логоса. Творческото начало на Логоса беше в него още през старата Сатурнова епоха, после той метаморфозира в "Живот", а още по-късно - в "Светлина". Логосът стана Живот когато нашата Земя се намираше в своя Слънчев период, после - Светлина, когато Земята се намираше в своя Лунен период. Следователно това, което човекът стана под влиянието на божествено-духовните сили и Същества в хода на трите планетарни състояния, бе проникнато от човешкия Аз, именно след като Земята премина през своята четвърта степен, в днешната планета Земя. Така че ще сме напълно прави, ако кажем: От Старата Луна, като един вид зародиш, на Земята дойде едно същество, изградено от:

1. физическо тяло, произлязло от божественото Слово;
2. етерно или жизнено тяло, произлязло от божествения Живот;
3. астрално тяло, произлязло от божествената Светлина.

През Земния период, вътре в това същество бе запалена светлината на самия Аз. Това троично тяло - физическото, етерното и астралното - се издигна до способността да произнася в себе си "Аз-съм", така че в известен смисъл бихме могли да определим развитието на Земята като развитие на "Аз-съм", на човешкото себесъзнание. И това "Аз-съм", тази способност за пълно себесъзнание, се появи бавно и постепенно в еволюцията на земното човечество. Ние трябва да сме наясно, как е протекло развитието на земното човечество, и как бавно и постепенно в него е израснал Азът, човешкото себесъзнание.

В развитието на нашата Земя има една далечна епоха, която наричаме Древна Лемурия; тя е най-древната епоха, през която в земното си съществуване човекът се е появил в такава форма, в каквата той Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

съществува и днес. За пръв път в древната Лемурийска епоха настъпва това, което наричаме въплъщение на Азът, на най-съкровената вътрешна същност на човека в трите тела: в астралното, етерното и физическото тяло. После идва Атлантската епоха, когато в по-голямата си част човечеството е живяло в древния континент Атлантида, една обширна територия, която днес лежи под водите на Атлантическия океан. Този континент потъна след големия атлантски потоп, споменът за който е запазен в преданията на почти всички народи. Поредните въплъщения на човека продължават и през Следатлантските епохи. Въщност нашите души си въплъщават за пръв път в троичните организми, съставени от физическо, етерно и астрално тяло, именно по време на Лемурийската епоха. Предхождащите етапи ще разгледаме по-късно.

Следователно, необходимо е да се върнем много назад, за да проследим бавното и постепенно развитие на човека до неговото днешно състояние. Но какво означава "днешно състояние" от антропософска гледна точка?

Обикновено ние го определяме като онова състояние на съзнанието, което човек днес има от сутрешното пробуждане до вечерното заспиване. През този интервал човекът възприема нещата около себе си чрез своите външни физически сетива. От вечерта, когато заспива, до сутринта, когато се пробужда, той не вижда нищо около себе си. Защо?

Ние знаем, че в общи линии това е така, защото денем при съвременните условия на развитие, същинският или вътрешният човек, т.е. Азът и астралното тяло, се намират във физическото и етерното тяло, с други думи във физическия свят. Тогава астралното тяло и Азът могат да си служат с физическите сетивни органи, да "виждат" и "чуват" външния свят и да възприемат физическите предмети.

От вечерта, когато човек заспива, до сутринта, когато се пробужда, Азът и астралното тяло са извън физическия свят, в т.нар. астрален свят. В този случай те са отделени от физическите очи и уши, така че не могат да възприемат какво става около тях. До това състояние, до тази закономерна смяна между дневната будност и нощния сън, човек стига бавно и постепенно в хода на своето развитие. Когато човекът за пръв път "слезе" във физическо въплъщение през древната Лемурийска епоха, това съвсем не беше така. Тогава само в кратка част от деня, човекът можеше да задържа Аза и астралното тяло в своя етерно-физически организъм. Но благодарение на обстоятелството, че човекът прекарваше попродължително време извън своето физическо тяло, и само за кратко слизаше в него, животът през Лемурийската епоха беше коренно различен от днешния. Днешното състояние, при което нощем човекът е напълно лишен от съзнание, настъпи бавно и постепенно. През Лемурийската епоха съотношението между дневното и нощно съзнание беше съвсем друго. Тогава всички човещи все още притежаваха едно смъртно

ясновиждащо съзнание. Когато нощем напускали физическото тяло и пребивавали в духовния свят, те възприемали - макар и не така отчетливо, както днешният човек вижда физическите предмети - самия духовен свят. Тези възприятия не могат да бъдат сравнявани с днешното сънуване. Днешното сънуване е само един последен и напълно атрофирал остатък от древното ясновидство. Впрочем, тогава човекът е възприемал такива образи, както и днес при сънуването, но те са имали за него много по-конкретно и силно значение. Нека да си изясним значението на тези образи.

В древните епохи човекът живеел в своето дневно съзнание само за съвсем кратка част от "денонощието", което впрочем обхващало значително по-малко време от днешните 24 часа. В своето будно съзнание той виждал външните физически предмети съвсем смътно, като обвити в мъгла. Днешният ясен поглед върху физическите предмети е постигнат за огромни интервали от време. През онези древни епохи, денем човекът долавял първите подобия на физическите тела като обвити в мъгла, както днес в мъглива нощ виждаме уличните лампи, обгърнати от един вид светлинна аура. Точно така човекът е виждал физическите тела около себе си. Но когато заспивал, той не потъвал в безсъзнание, а в неговото нощно или спящо съзнание се появявали образи във всевъзможни цветове и форми. Около спящия човек оживявал един богат образен свят, спрямо който и най-фантастичните днешни съновидения са само един слаб и далечен отзвук. Тези образи били израз на душевните и духовни сили от обкръжаващата среда.

Следователно, когато в началото на земните си въплъщения човекът се приближавал в едно или друго нощно странстване до едно вредно за него същество, той не го различавал така ясно, както днес - например, виждал лъва не в типичния лъвски вид - а пред него израствал един образ от цветове и форми, който инстинктивно му подсказвал: Тук има нещо опасно за теб, то ще те погълне и ти трябва да избягаш. Тези образи представлявали отражения на духовно-душевни процеси, разиграващи се около човека. Всички духовно-душевни събития били виждани през нощта, а развитието постепенно протекло така, че човекът за все по-продължителни периоди от време се потапял в своето физическо тяло. Нощта ставала все по-кратка, а деня - все по-дълъг. Колкото повече човекът свиквал със своето физическо тяло, толкова повече изчезвали нощните образи и толкова по-уверено настъпвало днешното дневно съзнание. Никога не трябва да забравяме, че истинското себесъзнание, каквото човекът е длъжен да постигне в хода на своята земна еволюция, може да бъде извоювано само чрез едно нарастващо проникване във физическото тяло. В предишните епохи човекът не се е чувствувал като едно самостоятелно същество, а като частица от божествено-духовните

Същества. Както ръката е част от целия организъм, така и древният ясновиждащ човек се усещал като част от божествено-духовното съзнание, като част от божествения Аз. За себе си човекът би казал не "Аз съм", а "Бог е - и аз в него".

Но както все повече ще се убедим нататък, на Земята - която в хода на своето развитие мина през трите планетарни състояния на Сатурн, Слънце и Луна - беше отредена една специална мисия. Не си въобразявайте, че планетарните състояния могат да се разглеждат като равностойни. В божественото сътворение не може и дума да става за едно просто повторение на нещо, което вече е съществувало. Всеки планетарен стадий има строго определени задачи. Нашата Земя има следната мисия: съществата, които се развиват на нея, да разгърнат в най-висша степен елемента на Любовта. Когато Земята се доближи до края на своята еволюция, Любовта трябва да е проникнала в цялата Земна планета.

А какво означава това, че Земята е планетарното състояние, необходимо за развитието на Любовта?

От Антропософията знаем, че Земята е предхождана от Старата Луна. Като планетарна степен, Старата Луна също има своята мисия. Тя нямаше задачата да развие Любовта; тя трябваше да бъде планетата или Космосът на Мъдростта. Нашата Земя, следователно, вече е минала през планетарната степен на Мъдростта. Този факт може да се потвърди от едно просто логическо разсъждение.

Вгледайте се в живите същества на природата около Вас. Погледнете ги не с обикновения разум, а с Вашите сърдечни и душевни сили, и тогава навсякъде ще откриете Мъдрост; навсякъде в природата е вложена Мъдрост. Тази Мъдрост, за която говорим, е вложена като един вид духовна субстанция в основата на целия видим свят. Погледнете където искате в природата. Вземете например част от човешката бедрена кост и ще установите: Тя не е някаква груба маса, а е една фина и чудно замислена структура, изградена от подходящо разположени костни гредички. Ако човек проучи по какви закони е построена бедрената кост, той ще открие, че тук е съблюдаван закона, според който с минимум материал се постига максимум здравина, позволяваща на бедрените кости да носят тежестта на цялото тяло. Нашето инженерно изкуство е твърде далеч от възможността да изгради подобен художествен шедьовър, какъвто е постигнала всепроникваща та Мъдрост. С такава Мъдрост човекът ще разполага много по-късно. Цялата природа е проникната от божествена Мъдрост; към нея постепенно се прибавя и човешката мъдрост. В хода на времето, човешката мъдрост ще постигне по вътрешен начин това, което божествената Мъдрост вече е вложила в Земята.

Но в същия смисъл, както на Старата Луна беше подготвена Мъдростта, така че сега да я виждаме навсякъде във физическия свят, на Земята ще се Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

подготовки и Любовта. Ако бихте могли с ясновиждащ поглед да се обърнете към Старата Луна, щяхте да видите, че там далеч не всички неща са преизпълнени с Мъдрост; някои от тях са дори лишени от Мъдрост. Едва в края на Лунното развитие, Мъдростта успя да проникне навсякъде.

Вътрешната мъдрост навлиза в човека едва с появата на Аза. Но тази вътрешна мъдрост трябва да бъде развивана от самия човек. Както на Старата Луна се разви Мъдростта, и сега тя е навсякъде в нашия видим свят, така сега идва ред и за развитието на Любовта. Най-напред тя се появява под най-низша, сетивна форма през Лемурийската епоха. Но в хода на Земната еволюция, тя все повече и повече се одухотворява, докато накрая, когато Земята ще е в края на своето развитие, цялото съществуване ще бъде проникнато от Любов, както днес то е проникнато от Мъдрост. Обаче всичко това може да се осъществи само чрез човешките действия; само ако човек изпълни своята мисия.

После Земята ще премине в следващото планетарно състояние, в Бъдещия Юпитер. Обаче съществата, които ще "ходят" по Юпитер, както и хората по Земята, ще усещат уханието на Любовта, която те самите са вложили там още по време на земното си съществуване, точно както днешния човек открива вече вложената Мъдрост във всички неща. Хората ще развият Любовта от дълбините на своето същество, както те днес постепенно развиват Мъдростта. Тогава великата космическа Любов ще пронизва всички неща, а сега, на Земята, тя едва започва своето развитие.

Материализмът смята, че има само човешка мъдрост, но не и космическа. Но ако хората биха обгърнали с непредубеден поглед човешкото развитие, те щяха да видят, че още от самото начало космическата Мъдрост е била толкова напред, колкото ще бъде и човешката мъдрост в края на Земното развитие. В предходните епохи, когато нещата са били назовавани по-точно отколкото днес, действащата в човека субективна мъдрост - за разлика от обективната космическа Мъдрост - била определяна като "интелигентност". Днес хората не се замислят, че това, което те "откриват" в хода на Земното развитие, божествено-духовните Същества са го извоювали и вложили в Земята още по времето на Старата Луна. Нека да си послужим с един пример.

Днес в училище на децата се внушава големия напредък, извършен от хората с изнамирането на хартията. Да, само че осите са създали хартията още преди хилядолетия; защото това, от което осите изграждат своите гнезда, се състои от точно същите вещества, от които се произвежда човешката хартия; механизмът е същия, но в единия случай това става чрез самия жизнен процес. Духът на осите, "груповата душа" на осите, която е само част от божествено-духовната субстанция, практически е Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

истинската откривателка на хартията.

Ето как човек всъщност винаги върви след мировата Мъдрост. По принцип всичките му открития вече се съдържат в природата. А това, което той действително ще даде на Земята, е Любовта, израстваща от своите най-сетивни до своите най-одухотворени форми. Тази е мисията на Земяното развитие. Земята е космоса на Любовта.

Но какво е необходимо, се питаме ние, за Любовта? Какво означава, едно същество да обича друго същество? За тази цел е необходимо това същество да има пълно себесъзнание, да бъде напълно самостоятелно.

Нито едно същество не може да обича друго в истинския смисъл на думата, ако тази любов не е един свободен дар спрямо другото същество. Моята ръка не може да обича моя организъм. Само едно същество, което е самостоятелно, което е непълно отделено от другото същество, може да го обича. Ето защо човекът трябваше да стане едно същество, надарено с "Аз", едно Азово същество. И Азът трябваше да бъде вложен в троичното човешко тяло, за да може Земята да изпълни своята мисия на Любовта; да я изпълни чрез човека.

Сега Вие ще разберете твърдението на християнския езотеризъм: Както другите сили, така накрая и Мъдростта се влива в нас от Боговете по време на Лунното съществуване, а по време на Земяното съществуване в него се влива Любовта; и носител на Любовта може да бъде единствено самостоятелният Аз, който се изгражда постепенно в хода на Земяното развитие. Обаче всичко това изисква продължителна подготовка. Човекът не е стигнал изведнъж до сегашната степен на съзнание. Да предположим, че веднага след първото си въплъщение през Лемурийската епоха, човекът би се потопил напълно в своето физическо тяло, и в този случай би виждал цялата външна действителност. При това бързо темпо, той не би могъл да развие Любовта! Едва постепенно той трябваше да бъде доведен до своята земна мисия. Още преди да постигне своето пълно себесъзнание, още преди тази днешна степен от неговото развитие, позволяваща му да възприема предметите в ясното си дневно съзнание, той получи първия урок на Любовта; получи го несъзнателно, в своето смъртно, сумрачно съзнание. Ние виждаме, че през цялото време, докато той е разполагал с едно древно сумрачно ясновидство, докато следователно, душата е пребивавала за дълго извън неговото тяло, Любовта е била вложена в човека. Нека още веднъж да си представим този древен човек, преди да е постигнал днешното пълно себесъзнание.

Вечер той заспива; обаче в случая няма рязък преход от будността към съня. Възникват образи, богати и подвижни сънищни образи, на които е присъща една жива връзка с духовния свят. Това означава, че след заспиването човекът започва своя живот в духовния свят. И тогава в Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

неговото сумрачно съзнание божественият Дух влива първите зародиши на Любовта. Това, което трябва да се изяви чрез Любовта в хода на Земяното развитие, първоначално се влива в човека нощем. Бог, който носи истинската мисия на Земята, преди да се открие на ясното дневно съзнание, се открива нощем на древното сумрачно-ясновиждащо съзнание. И тогава, бавно и постепенно, периодите на сумрачното съзнание започват да стават все по-кратки, а тези на дневното съзнание - все по-продължителни; светлият ореол около предметите изтънява и те получават все поясни очертания. По-рано човекът различаваше Слънцето и Луната съвсем смътно, като през една облачна пелена. Постепенно хоризонтът се изчиства и нещата получават ясни граници. До това състояние човекът стигна в продължение на огромни интервали от време. Външните впечатления от видимия свят, от минералите, растенията и животните, човек усеща като истинско откровение на божествения свят във все по-ясно очертаващия се физически свят.

Следователно, в смисъла на християнския езотеризъм, какво виждаме ние в ясното си дневно съзнание? От какво е изградена видимата Земя? Всичко това е едно откровение на божествените сили, едно външно материално откровение на божествения ред! И когато Вие поглеждате навън към Слънцето или към пъстрия земен свят, виждате не друго, а едно откровение на божествено-духовния ред. Християнският езотеризъм нарича този божествено-духовен ред, този невидим свят зад видимия физически свят - според феноменологичния му облик пред ясното дневно съзнание - с името "Логос" или "Слово". Както накрая човекът можа да произнесе Словото от самия себе си, така и целия сътворен свят, цялото животинско, растително и минерално царство, възникна от Логоса. Всичко е въплъщение на Логоса. И както Вашата душа работи невидимо и дълбоко във Вас и външно си изгражда едно тяло, така и всеки душевен елемент в света си изгражда подходящото за него физическо тяло. Следователно, къде е физическото тяло на Логоса, за който говори Евангелието на Йоан и в който ние все повече искаме да вникнем? Къде е физическото тяло на Логоса? Засега в най-чистата си форма, това външно физическо тяло на Логоса се проявява във външната Слънчева светлина. Слънчевата светлина не е само материална светлина. За духовния поглед тя е само одеждата на Логоса, както и Вашето физическо тяло е одеждата на Вашата душа. Ако се отнасяте към даден човек по същия начин, както повечето хора се отнасят днес към Слънцето, Вие не бихте могли да вникнете в този човек; в случая Вие бихте се отнесли към всеки човек, притежаващ чувства, мисли и воля така, че ще изключите всякакви душевно-духовни сили, а ще докоснете само едно физическо тяло и ще допуснете, че то би могло да бъде съставено от всякакви сурогати. Ако обаче поискате да вникнете в духовната същност

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

на Слънчевата светлина, Вие трябва да я разглеждате така, както изхождайки от телесните качества на един човек, се стремите да опознаете неговата вътрешна същност. Както Вашето тяло се отнася към Вашата душа, така се отнася и Слънчевата светлина към Логоса. Чрез Слънчевата светлина към Земята се отправя една духовна сила. И тази духовна сила - ако успеем да обхванем не само Слънчевото "тяло", но и Слънчевия Дух - е Любовта, която се разлива към Земята. От Слънцето се носи не само физическата светлина, без която растенията биха загинали, но заедно с физическата Слънчева светлина, към Земята се носи и Любовта на божествения свят; и хората са тук, за да приемат топлата божествена Любов, да я развият в себе си и да отговорят с Любов на божествения свят. Но те могат това, само ако се превърнат в съзнателни Азови същества. Само тогава те могат да отговорят с Любов.

Когато в началото човеците започнаха да прекарват само кратко време в своето дневно съзнание, те не можеха да долавят нищо от Светлината, която същевременно възпламеняваше и Любовта. Светлината светеше в мрака, но мракът не можеше да разбере нищо от Светлината. И ако тази Светлина, която в същото време е и Любовта на Логоса, би се откривала на човека по друг начин, освен в кратките дневни часове, човекът не би могъл да обхване тази Светлина на Любовта. Обаче Любовта нахлуваше в човека тъкмо в древното, сумрачно-ясновиждащо съзнание на онези времена. И сега вече можем да отправим поглед зад съществуването, към една от великите тайни на света, към една от важните мистерии на нашата Земя.

Нека да припомним, че духовното водачество на нашата Земя беше замислено така, че известно време Любовта се вливаше в човека благодарение на неговото сумрачно ясновиждащо съзнание и го подготвяше да приема Любовта по вътрешен начин в условията на ясното дневно съзнание.

Ние видяхме, че постепенно нашата Земя се превърна в един Космос, който има да изпълни мисията на Любовта. Постепенно Земята беше осветена от днешното Слънце. Както човекът завладя и се "засели" на Земята, развивайки Любовта, така и други, по-висши Същества населиха Слънцето, защото междуременно Слънцето постигна нова степен от своето съществуване. Човекът е Земен жител, а да си жител на Земята означава да си едно същество, което усвоява и развива Любовта по време на Земния планетарен стадий. А да си жител на Слънцето, това в наше време означава да си едно Същество, което може да възпламени Любовта, да влее Любовта в други същества. Земните жители не биха могли да приемат и да развият Любовта, ако Слънчевите жители не им изпращаха своята зряла Мъдрост чрез светлината. Доколкото светлината на Слънцето залива и обгръща Земята, дотолкова на Земята се развива и Любовта.

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Това е една напълно достоверна, реална истина. Съществата, които са издигнати толкова високо, че могат да излъчват и пренасят Любовта, направиха Слънцето своя арена за действие, свое обиталище. Когато Луната беше привършила своето развитие, вече съществуваха седем главни Същества, които бяха толкова напреднали, че можеха да излъчват и пренасят Любовта. И тук, с помощта на Антропософията, ние се докосваме до една дълбока тайна.

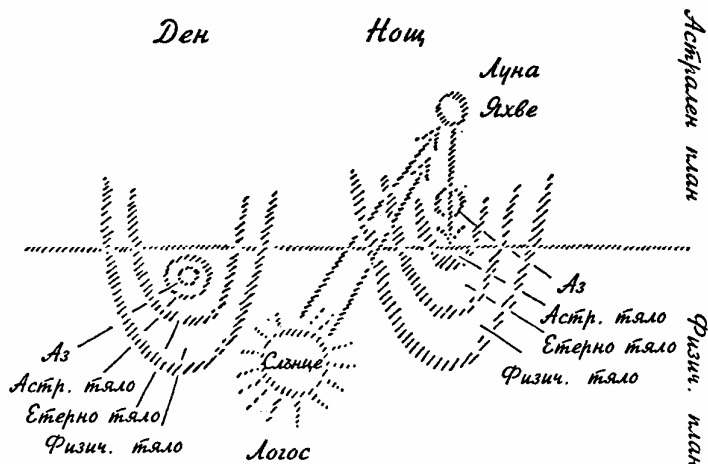
В началото на Земяното развитие съществуваше младият детински човек, който трябваше да приеме Любовта и който беше готов за приемането на Аза, а от друга страна Слънцето се беше отделило и поело към една по-висша степен от своето съществуване. На това Слънце можах да се развият седем представителни Духове на Светлината, които същевременно бяха и Духове, раздаващи Любовта. Само шест от тях направиха от Слънцето свое обиталище; и това, което чрез Слънчевата светлина фактически се влива в нас, съдържа в себе си духовните сили на Любовта, излъчвана от тези шестима Духове на Светлината, или шестте Елохими, както ги нарича Библията. Един от тях се отдели и пое друг път, в името и за благо на човека; за свое обиталище той избра не Слънцето, а днешната Луна. И този Дух на Светлината, който добро волно се отказа от Слънчевата степен и предпочете Луната, е същият, който Старият Завет нарича "Яхве" или "Йехова". Той предпочете Луната и от нея излъчваше Мъдрост към Земята и по този начин подготвяше Любовта.

А сега, насочете още по-внимателно Вашия поглед към тази тайна, скрита зад външния вид на нещата. Нощта принадлежи на Луната, а тя и принадлежеше в много по-голяма степен през онези древни епохи, когато човекът все още не можеше да приема от Слънцето силата на Любовта, когато той все още не можеше да приема тази сила на Любовта направо чрез светлината на Слънцето. Тогава той приемаше отразената сила на зрялата Мъдрост от Луната, от Лунната светлина. Тя струеше към него от Лунната светлина по време на нощното съзнание. Ето защо Яхве е наричан още и владетел на нощта, подготвящ човека за Любовта, която трябваше да възникне по-късно в условията на ясното дневно съзнание. Така ние се вглеждаме далеч назад в онези древни времена от историята на човечеството, когато по духовен път се осъществи онзи процес, чиито символи днес имаме в небесните тела Слънце и Луна.

В определено време от нощта, Луната ни препраща отразената Слънчева сила. А това е същата светлина, която се носи към нас от Слънцето. Ето как в онези времена Яхве или Йехова препращаше силата на зрялата Мъдрост, силата на шестте Елохими, и той насочваше тази сила към човечите по време на нощния сън и ги подготвяше за по-късния дар на Любовта, за способността да приемат силата на Любовта чрез своето будно дневно съзнание.

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

На рисунката символично са показани нещата при будния човек, когато физическото тяло и етерното тяло са зависими от божествения свят, а астралното тяло и Азът се намират на физическото поле вътре във физическото и в етерното тяло. В този случай цялата система на човека се осветлява от външното Слънце. А за нощта вече знаете, че в прадалечното минало тя е била по-дълга и с много по-силно въздействие върху човека.

Сега астралното тяло и Азът са извън физическото и етерното тяло; Азът е изцяло в астралния свят, а астралното тяло е като инфилтрирано в човека, но отвън, така че истинската му същност обитава в божественодуховния свят. И сега Слънцето не може да осветлява направо човешкото астрално тяло и да възпламенява в него силата на Любовта. Сега действа Луната, която отразява Слънчевата светлина чрез Яхве или Йехова. Луната е символът на Яхве или Йехова, а Слънцето е не друго, а символът на Логоса, който представлява съвкупността от другите шест Елохими. Тази рисунка е символична, но тя може да бъде изучавана, върху нея може да се медитира.

И ако се замислите върху всичко това, ще разберете какви дълбоки мистериини истини са вложени тук. Ще разберете, че за продължителни периоди от време силата на Любовта е била пренасяна в човека от Яхве чрез нощното съзнание, т.е. по един несъзнаван начин. Но така постепенно човекът беше подготвен, за да приеме самия Логос, силата на неговата Любов. Как беше възможно това? Как можа да се осъществи? Сега идваме до обратната страна на тази тайна.

Вече казахме, че човекът е призван да развие себесъзнателната Любов в условията на Земята. Следователно, той трябваше да има някакъв водач, Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

някакъв учител за периодите на своето дневно съзнание, когато би могъл да възприема със своите сетива. Любовта можеше да бъде пренасяна в човека само нощем, по време на неговото спящо съзнание. Но в хода на развитието трябваше да настъпи нещо, нещо напълно конкретно, което би позволило на човека да вижда външно, физически, Съществуото на Любовта. Как можеше да стане това? Само по един начин: Съществуото на божествената Любов, Логосът, трябваше да слезе на Земята и да стане същество от плът и кръв, което човекът ще може да възприема със своите сетива. Понеже човекът беше напреднал до степента на външното сетивно възприятие, самият Бог, Логосът, трябваше да стане едно сетивно същество. Той трябваше да се появи в едно физическо тяло.

Това събитие стана чрез Христос Исус, и историческото появяване на Христос Исус означава не друго, а че в началото на нашето летоброене силите на шестте Елохими или на Логоса се въплътиха в Исус от Назарет и се очертаха във видимия свят. Ето как стоят нещата. Това, което се намира на Слънцето като вътрешна сила, като сила на Логоса и неговата Любов, прие физическия облик на едно човешко тяло, тялото на Исус от Назарет. Бог трябваше да се яви пред сетивното съзнание на земния човек, както и другите същества и предмети. Следователно, какво представлява това Същество, което застава пред нас като Христос Исус в началото на нашето летоброене? То е не друго, а въплъщението на Логоса, на шестте други Елохими, предхождани от подготвителната мисия на Богът Яхве. Ето защо този Исус от Назарет, в когото се инкарнира Христос или Логосът, донася това, което по-рано можеше да се намери само на Слънцето и от там, единствено под формата на Слънчева светлина, поемаше към Земята; сега Христос Исус е този, който внася Логоса в човека, в самата история на човечеството.

„Логосът (Словото) стана плът”

Ето на какво Евангелието на Йоан предава най-голяма стойност. И авторът на Йоановото Евангелие наистина трябваше да обърне внимание тъкмо на този факт. Защото напълно вярно е, че след като някои от по светените Христови ученици разбраха за какво става дума, се появиха и други, които не можеха да разберат всичко; наистина, те бяха убедени, че в основата на целия материален свят лежат определени душевно-духовни сили; но това, което не можеха да разберат, беше, че самият Логос се е въплътил в един отделен човек, и че е станал видим в условията на физическо-сетивния свят.

Точно тук се коренят различията между "Гнозисът", който се появи през първите християнски столетия, и истинското езотерично християнство. Авторът на Йоановото Евангелие подчерта съвсем ясно - "Не, вие не трябва да гледате на Христос като на свръхсетивно, невидимо Същество, което е в основата на целия материален свят. Вие трябва да Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

разберете, че Словото стана плът и че то живя между нас!" Точно тази е фината разлика между езотеричното християнство и първоначалния Гнозис. Гнозисът познава Христос, както го познава и езотеричното християнство, но само като едно духовно Същество, и в Исус от Назарет вижда най-вече един човек, един глашатай, свързан малко или много с това духовно Същество. Той иска да се придържа към оставащия невидим Христос. Напротив, езотеричното християнство се развива в смисъла на Йоановото Евангелие, което се издига върху непоклатимите думи:

„ И Логосът стана плът и живя между нас" (1, 14)

А този, който се появи във видимия свят, е действително възплъщение на шестте други Елохими, на Логоса!

Следователно, планетарната мисия на Земята, това, което трябва да произлезе от Земята чрез събитието в Палестина, започва едва в този решителен момент. Всичко преди това е било само подготовка. И как, при мерно, трябваше да се назовава Христос, който живя в тялото на Исус от Назарет?

Той трябваше да назовава себе си, примерно, като великия "носител" и "оживотворител" на себесъзнателното и свободно човешко същество. Нека обгърнем това живо Христово учение само в няколко кратки и стегнати изречения. И тогава ще разберем: Земята е тук, за да даде на човека пълното себесъзнание, което можем да изразим и с думите "Аз съм". Всичко преди това е било само подготовка за човешкото себесъзнание, за "Аз-съм"; и точно Христос е този, който дава на всички човеци - на всяко отделно човешко същество - импулса да бъде изживяно състоянието "Аз-съм". Едва сега могъщият импулс на "Аз-съм" може да тласне човечеството напред в неговото развитие. Нека да сравним християнството със старозаветното учение. В старозаветното учение човекът все още не чувстваше напълно величието на "Аз-съм" в своята собствена личност. Той все още беше запазил един остатък от съноподобното съзнание на древното минало, когато човекът се чувстваше не като един самостоятелен "Аз", а като част от духовните Същества, както и днес животно е част от "груповата душа" на своя животински вид. Човеците напуснаха груповата душа и се изкачиха до самостоятелното индивидуално съществуване, до онова "Аз-съм", което е налице у всеки отделен човек. А силата, която тласка хората към това Азово съзнание, е Христос. Нека да обгърнем този факт в цялото му дълбоко и скрито значение.

Старозаветният човек далеч не се усещаше така строго затворен и обособен в своята собствена личност, както новозаветния човек. Човекът от Стария Завет все още не можеше да казва за себе си: "Аз съм един Аз". Той се усещаше като разлят в целия древен юдейски народ и живееше в "груповия Аз на народа". Да се пренесем за миг в съзнанието на един такъв Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

старозаветен човек. Той не усещаше състоянието "Аз-съм" така, както го усеща и както все повече ще го усеща истинският християнин. Той се чувстваше като частица от целия народ и когато поглеждаше нагоре към груповата душа - изразявайки нещата - казваше: "Моето съзнание се простира нагоре до Отеца на целия народ, до Авраам; ние - аз и Отец Авраам - сме едно. Всички ние сме обхванати от един общ Аз; и аз се чувствавам подслонен в духовната субстанциалност на света само тогава, когато чувствам, че съм потопен в самата субстанция на народа."

Ето така човекът от старозаветната епоха поглежда нагоре към Отец Авраам и казва: Аз и Отец Авраам сме едно цяло в моите вени тече същата кръв, както и във вените на Авраам.

И тогавашният човек усещал Отец Авраам като могъщ корен, от който никнат отделните издънки, отделните авраамити.

Но после идва Христос Исус и казва на най-близките си посветени: Досега хората разсъждаваха според плътта, според кръвното родство; точно то беше за тях съзнанието, че са свързани с една по-висша, невидима връзка. Сега обаче вие трябва да повярвате в една много по-духовна връзка, която надхвърля кръвно то родство. Вие трябва да повярвате в една духовна субстанция, от която израства Азът, и тя е много по-духовна от субстанцията, която - като груповата душа - обединява юдейския народ. Вие трябва да повярвате в това, което е стаено в Мен и във всеки отделен човек, и то е едно цяло не само с Авраам, но и с божествените принципи на Космоса. Ето защо Христос Исус подчертава в Евангелието на Йоан:

„Преди да бъде Авраам, беше „Аз съм“! (8, 58)

Моят пра-Аз се простира нагоре не само до бащиния принцип, до Авраам, а пулсира из целия Космос, моята духовна същност е вложена там, в Космоса.

„Аз и Отец сме едно!“ (10, 30)

Трябва да усетим важността на тези думи; трябва да усетим тласъка, породен от импулса, който възникна с идването на Христос Исус. Този импулс обхваща хората и се отрази на цялата еволюция, на цялото човечество. Христос Исус беше могъщият оживотворител на "Аз-съм".

А сега да се вслушаме в думите на най-близките Христови посветени, в начина, по който те изразяваха своите откровения. Те казваха: До сега не е съществувал нито един човек в плът и кръв, комуто би могло да се даде името "Аз-съм" с такова основание, както на този, който пръв осветли цялото значение на "Аз-съм" в нашия свят. Ето защо те избраха за

Христос Исус името "Аз-съм". Най-близките Христови посветени се усещаха свързани тъкмо в това име, в разбираното по този начин име, в името "Аз-съм".

Ето как трябва да се вниква в най-дълбоките места от Евангелието на Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Йоан. ако отворите онази глава от Евангелието, където стоят думите: "Аз съм Светлината на света!", Вие трябва да ги приемете буквално, из цяло буквално. Какво представлява това "Аз-съм", което за пръв път се явява в плът? То е същото, което - носено от Слънчевата светлина - залива Земята като сила на Логоса. И навсякъде, в цялата 8 глава, започвайки от 12 стих, където обикновено се споменава за "Исус, Светлината на света", Вие всъщност имате перифраза на тази дълбока истина за значението на "Аз-съм". Четете тази глава така, че навсякъде да поставяте ударението върху "Аз" или "Аз-съм" и не забравяйте: "Аз-съм" беше името, което свързваше посветените. И тогава вие разбирате тази част от Евангелието на Йоан приблизително по следния начин:

„Тогава Исус се обърна към своите ученици и каза: Тези, които могат да кажат на себе си „Аз съм“, те са силата на Светлината в света; и който ме следва, ще Вижда в ясното и светло дневно съзнание онова, което ходещите В мрака, не Виждат.“

Обаче онези, които се опираха на старата вяра и смятаха, че Светлината на Любовта може да завладее човека само нощем - с други думи, фарисеите - отговориха: "Ти се позоваваш на твоето "Аз-съм", ние се позоваваме на Отец Авраам. Точно в него ние усещаме силата, която гарантира нашето себесъзнание, точно в него усещаме сила и мощ, когато пристъпим към общия Азов принцип, простиращ се нагоре до Авраам."

„Исус каза: Когато се говори за „Азът“ В смисъла. В който говоря, свидетелството е истинно; защото зная, че този „Аз“ идва от Оцеца, от общата първопричина на света, за да се Върне там отново" (8, 14)

Също и важното изречение, глава 8., стих 15., което трябва да се преведе буквално:

„Вие съдите по плът. Но Аз не съдя според нищожното, което е В Плътта.

И когато Аз съдя, моят съд е истинен. Защото тогава Азът не е сам за себе си, но Азът е съединен с Отца, от когото и произхожда." (8, 15 -16) Този е смисълът на посоченото място от Евангелието на Йоан. Вие виждате, че тук навсякъде се говори за общия Отец. Върху понятието "Отец" ние ще говорим още по-подробно.

Думите "Преди Авраам да бъде, беше "Аз-съм" съдържат живата квинтесенция на християнското учение.

Днес ние навлязохме в думите от Евангелието на Йоан повече, отколкото бихме могли да сторим това, ако аз бих ги подложил на една повърхностна интерпретация. Ние извлякохме нашите разсъждения за Йоановото Евангелие именно от Духовната Наука; в посочените места на това Евангелие е залегнала самата същност на християнството. А по-нататък ще се убедим, че тъкмо с разбирането на тези основни, ключови думи, се сдобиваме и с яснота и светлина за цялото Йоаново Евангелие.

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Приемете всичко това като нещо, което е било предавано като учение в християнските езотерични школи, като нещо, което авторът на Йоановото Евангелие е написал в смисъла на днешното обсъждане, за да го остави на следващите поколения за онези, които действително искат да проникнат в скритата същност на нещата.

А как това може да се постигне с още по-голяма сила и дълбочина, ще обсъдим в следващата лекция.

ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ Хамбург, 22 май 1908

Възкресението на Лазар

Досегашните три лекции би трябвало да покажат, че антропософските истини могат да бъдат открити също и в Евангелието на Йоан. Но от друга страна би трябвало да стане ясно, че за да бъдат намерени тези истини, всяка дума от Евангелието на Йоан трябва да бъде премерена наистина точно. При подобен религиозен източник, нещата се свеждат до там, съответните текстове да се разбират дословно, буквално. За щото всичко в тях, както ще се убедим и в други случаи, е пропито с възможно най-дълбок смисъл. И тук в съображение идва не само текста на едно или друго изречение, а нещо съвсем друго. То се отнася до постройката, до композицията на историческия документ. Днешният човек вече няма верния усет за подобни неща. Древните автори - ако можем така да ги наречем - влагат в своите произведения много повече архитекtonика, отколкото обикновено си представяме.

В потвърждение на това, нека да се обърнем към един сравнително нов поет, към Данте. Да си припомним как всичко в неговата "Божествена комедия" е изградено от отделни части, в чиято основа е залегнало числото три. Не случайно всяка част на Дантевата комедия завършва с думата "звезди". Споменавам това само за да загатна, с какъв архитектуроничен усет древните автори са изграждали своите произведения. А особено при историческите религиозни документи, нито за миг не трябва да изпусваме предвид архитектуроничния замисъл, понеже при известни обстоятелства той означава твърде много. Впрочем хората тепърва трябва да стигнат до това значение.

В края на 10. глава от Евангелието на Йоан се намира едно изречение, което е добре да запомним. В 41. стих се казва:

„И мнозина дойдоха при него и казваха: Йоан не извърши никакво знамение, но всичко, което Йоан каза за тогава, е истинно”

Следователно, този стих от 10 глава показва, че свидетелството, което Йоан дава за Христос Исус, е истинно; а че свидетелството е истинно, се потвърждава с помощта на един особен израз.

И сега стигаме до края на Йоановото Евангелие, за да намерим съответното място. Там, в 24. стих на 21. глава се казва:

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

„Този е ученикът, който свидетелства за тези неща и който ги написа; и ние знаем, че неговото свидетелство е истинно.“

Така в края на цялото Евангелие, стигаме до указанието, че свидетелството на този, който говори, е истинно. В древните съчинения такива хармонични връзки и съвпадения - когато тук или там с една дума се подчертава нещо особено - никога не са без значение; и тъкмо зад тези съвпадения се крие нещо изключително важно. И само ако разгледаме истинската причинна за този архитектуроничен строеж на Йоановото Евангелие, ще можем да го разбираме в неговия дълбок и точен смисъл.

В средата на Йоановото Евангелие е описано едно събитие, без чието точно обяснение това Евангелие изобщо не може да бъде разбрано. Непосредствено след мястото, където става дума за истинността на Йоановото свидетелство, е разположена главата за възкресението на Лазар. Тази глава за възкресението на Лазар разделя цялото Йоаново Евангелие на две части. И в края на първата част става ясно, че за всичко, което се твърди относно Христос Исус, е валидно свидетелството на Йоан Кръстител, а съвсем накрая ни се обръща внимание върху това, че за всичко, което се намира след главата за възкресението на Лазар, трябва да важи свидетелството на ученика, за когото често чуваме думите: "този, когото Исус обичаше" (13, 23). Какво всъщност означава "възкресението на Лазар"?

Напомням Ви, че след разказа за възкресението на Лазар, в Евангелието на Йоан се намира едно наглед твърде загадъчно изречение. Представете си за миг цялата ситуация: Христос Исус извършва нещо, което обикновено наричаме "чудо", а и самото Евангелие го определя като "знамение": възкресението на Лазар. Следват и други изречения, които потвърждават: "Този човек върши много знамения" (11, 47). Още по-нататък става ясно, че заради тези знамения неговите обвинители не искат да имат нищо общо с него.

Ако се замислите върху тези думи, както и да са преведени - в моята книга "Християнството като мистичен факт" аз вече загатнах някои неща - Вие трябва да попитате: Какво лежи в основата на всичко това? Защо именно възкресението на един човек дразни противниците на Христос Исус. Защо те са обезпокоени тъкмо от възкресението на Лазар? Защо точно сега започва гонението?

За всеки, който умее да чете, следва да е ясно, че в тази глава е скрита една голяма мистерия. Тази мистерия, която е скрита тук, се състои в следното: пред нас се открива, кой всъщност е истинският автор на Йоановото Евангелие, кой всъщност казва всичко онова, което е казано в Йоановото Евангелие. За да разберем това, трябва да насочим погледа

си към онзи тайнствен процес, наричан в древните Мистерии с името "Посвещение". Как ставаше това Посвещение в древните Мистерии? Всеки Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

човек, минал през посвещение, можел да има лични изживявания и опитности в духовните светове, така че можел да бъде свидетел на разиграващите се там събития. Онези, които били достатъчно напредна ли, за да бъдат посветени, били привлечани в съответните мистериини центрове. Навсякъде - в Гърция, Халдея, Египет, древна Индия - имало такива Мистерии. Там кандидатите за посвещение били продължително обучавани и запознавани с приблизително същите неща, които ние днес изучаваме в Антропософията; и в подходящия момент погледът им се отварял и те вече можели да виждат в духовния свят. Обаче в древността всичко това не можело да се постигне по друг начин, освен чрез специални съотношения в четирите съставни части на човешкото същество: физическото тяло, етерното тяло, астралното тяло и Азът. Инициаторът или йерофантът - т.е. лицето, което отговаряло за посвещението и разбирало нещата - потопявал кандидата в едно състояние, подобно на смъртта, траещо три дни и половина. Това ставало поради следните причини. Когато в днешния стадий на еволюцията човек заспива, неговите физическо и етерно тяло остават в леглото, а Азът, заедно с астралното тяло, напускат цялата етерно-физическа организация на човека. Тогава човекът не може да възприема никакви духовни събития около себе си, защото неговото астрално тяло все още не притежава духовните възприемателни органи за света, в който човек пребивава докато спи. Едва след като неговите астрално тяло и Аз отново се "вмъкнат" в неговите физическо и етерно тяло, той започва да си служи със своите очи и уши, и да възприема околния физически свят. Благодарение на обучението си, кандидатите за посвещение можеха да изграждат духовните възприемателни органи в своето астрално тяло. А след приключването на този процес, настъпваше необходимост от следното: всичко, което астралното тяло беше приело в себе си, трябваше да се "отпечата" в етерното тяло, както формите на един печат се отпечатват в червения восък. Именно до това се свеждаха нещата. Всяка подготовка за посвещението изискваше от човека да се включи в такива вътрешни процеси, които да реорганизируют неговото астрално тяло. Порано човешкото физическо тяло не е притежавало очи и уши, както днес; на тяхно място са стояли индиферентни органи, какъвто е случаят с онези животни, които никога не излизат на светлина и нямат очи. Светлината формира окото, звукът формира ухото. Вътрешните изживявания, които възникват у човека чрез медитацията и концентрацията, действуват също както светлината върху окото и звукът върху ухото. Те преобразяват астралното тяло и обособяват в него познавателни органи за възприемане на по-висшия, астрален свят. Но тези органи все още не са достатъчно консолидирани в етерното тяло; там тяхното утвърждаване става чрез това, че първоначалните образувания в астралното тяло се отпечатват в

етерното тяло. Но докато етерното тяло се намира все още във физическото тяло, невъзможно е постиженията от медитациите действително да се отпечатат в етерното тяло. За тази цел етерното тяло трябваше периодически да се откъсва от физическото тяло. Следователно, когато през подобния на смъртта сън, траещ три дни и половина, етерното тяло беше отделено от физическото тяло, в него се отпечатваше всичко, което вече беше постигнато в астралното тяло. Кандидатът за посвещение изживяваше духовния свят. И когато жрецът-инициатор отново го връщаше във физическото тяло, той вече беше свидетел - чрез своите собствени опитности - на това, което се разиграва в духовните светове.

С идването на Христос Исус тази процедура стана излишна. Подобният на смъртта сън, траещ три дни и половина, беше заменен от силата, идваща от Христос Исус. Защото ние веднага ще видим, че в Евангелието на Йоан се намират могъщите сили, благодарение на които днес астралното тяло - дори и когато етерното тяло е вътре във физическото тяло - притежава силата да "отпечата" там своите предварителни постижения. Но преди това трябваше да се появи Христос Исус. Защото в по-ранните епохи хората не бяха така напреднали, че да пренасят в етерното тяло своите астрални последици от медитирането и концентрацията.

В древните Мистерии често се извършваше описаният процес: Жрецът-инициатор потапяше кандидата в един дълбок сън, подобен на смъртта; така ученикът беше развеждан из висшите светове, и когато жрецът-инициатор отново го връщаше в неговото физическо тяло, той се явяваше вече като един свидетел за духовните светове чрез своите лични изживявания там.

Всичко това ставаше в най-голяма тайна и външния свят не подозираше нищо за процесите в древните Мистерии. Чрез Христос Исус на мястото на старото посвещение трябваше да изгрее ново посвещение, и то благодарение на онези сили, за които ще говорим по-късно. Със старата форма на посвещение трябваше да се приключи веднъж за винаги. Трябваше да бъде извоюван преходът от старото към новото време! За целта някой трябваше да бъде посветен по стария начин, но в смисъла на християнския езотеризъм. Това можеше да осъществи единствено Христос Исус, а посвещаваният беше този, когото наричаме Лазар. "Тази болест не е смъртоносна" (11, 4), се казва там; тя е подобният на смъртта сън, продължаващ три дни и половина. Този факт е вън от съмнение. Вие ще се убедите, че под твърде завоалираното описание - ако човек изобщо може да го разбули - се крие не друго, а самият процес на посвещението.

Индивидуалността на Лазар трябваше да бъде посветена по такъв начин, че Лазар да се превърне в свидетел за духовните светове. Пред нас Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

прозвучават думи, които са от изключително голямо значение в езика на Мистериите: "И Господ обичаше Лазар". Какво означава в езика на Мистериите "да обичаш" някого? Този израз подсказва отношението на ученик към учителя. Този, когото "Господ обичаше", е най-близкия, най-дълбоко посветения ученик. Христос сам посвещава Лазар, и Лазар се изправя от гроба като един посветен; гробът е мястото на неговото посвещение. Същият израз - "когото Господ обичаше" - непрекъснато се употребява по-късно и за Йоан, или по-добре казано, за автора на Йоановото Евангелие; защото името "Йоан" не се произнася, а носителят на името е тъкмо любимият ученик, на когото се преписва Йоановото Евангелие. Той е не друг, а възкресеният Лазар. С това авторът на Йоановото Евангелие иска да заяви: Всичко, което имам да кажа, го дължа на посвещението, което приех от самия Господ.

Ето защо авторът на Йоановото Евангелие ясно разграничава това, което става преди възкресението на Лазар, от това, което става след възкресението на Лазар. Преди възкресението на Лазар, ние имаме пред себе си един древен посветен, който е стигнал до познанието за Духа, и подчертава се, че неговото свидетелство е истинно. "Именно върху най-дълбоките неща, върху Мистерията на Палестина говоря аз, възкръсналия; и аз мога да говоря за тях само след моето възкресение."

Ето защо в първата част на Евангелието на Йоан имаме свидетелството на стария Йоан, а във втората част - свидетелството на новия Йоан, когото сам Господ беше посветил. Йоан и възкресеният Лазар са едно и също лице. Едва сега разбираме тази глава в нейния истински смисъл. Йоан искаше да каже: Аз се позовавам на моето свръхсетивно виждане, а не на моите физически възприятия; аз ви разказвам това, което видях в духовния свят, благодарение на посвещението, което получих от Господа.

И така, характеристиката на Христос Исус, каквато е тя в първите глави на Йоановото Евангелие включително до края на 10 глава, се опира на онова познание, което би могъл да притежава даден човек, който още не е бил посветен в най-дълбокия смисъл на думата от самия Христос Исус. Сега Вие ще кажете: Да, в тези лекции ние чухме дълбоки разсъждения за Христос Исус, описващи го като въплътения Логос, като Светлината на света и т.н. - ето защо не е чудно, че тези дълбоки думи за Христос Исус са казани още в първите глави. Защото в древните Мистерии Христос Исус - а това значи онзи Христос, който трябваше да се появи покъсно - далеч не беше едно неизвестно Същество. Всички Мистерии говореха за Него; за това, че ще се появи на Земята. Знаем, че древните по-

светени са наричани "пророци", защото те можеха да предвиждат бъдещето. Ето защо посвещенията са имали за цел да внесат яснота по един съществен въпрос: Христос ще се яви на бъдещото човечество. От всичко онова, което Йоан Кръстител можеше да знае още тогава, той Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

стигна до истината, която го накара да пророкува: онзи, за когото говореха Мистериите, сега стои пред него в лицето на Христос Исус.

А как са свързани нещата, как Кръстителят се отнася към Христос, това ще си обясним най-добре, ако си отговорим на два въпроса.

Първият е: Как е поставен Йоан Кръстител в своето време? А другият въпрос ни отправя към изясняването на някои подробности от началото на Йоановото Евангелие.

И така: Как е поставен Йоан Кръстител в своето време? Кой всъщност е Кръстителят? Той е един, който - също както и други, които са чули нещо за посвещението - узнава идването на Христос; но в същото време е единственият, комуто се открива истинската тайна за Христос Исус; че появилият се е именно Христос.

Докато онези, които се наричаха "фарисеи" или с други имена, в Христос Исус виждаха един човек, който всъщност се противопоставя на техния стар принцип на посвещение; в техните очи той вършеше нещо, което тяхното консервативно мислене не можеше да допусне. Именно защото бяха консервативни, те настояваха: Трябва да зачитаме стария принцип на посвещение!

Ето противоречието, което е в основата на техния консерватизъм: непрекъснато да говорят за бъдещия Христос, а да се разминат с неговото действително появяване. И точно поради тази причина, когато Христос Исус извърши посвещението на Лазар, те видяха в този акт едно потъпкване на старите мистериини традиции. "Този човек върши много знамения." С него не можем да имаме нищо общо!

Според тях Христос издава Мистериите, той открива пред народа това, което беше дължно да остане заключено в дълбоките тайни на Мистериите. И чак сега ние разбираме, че за тях това наистина изглежда като едно предателство, и че те трябваше да се обявят срещу Христос. Ето защо тук е повратната точка; започва гонението на Христос Исус.

Като какъв се представя Йоан Кръстител в първите глави на Йоановото Евангелие?

Най-напред, като човек, познаващ мистериината същност на Христос, който трябваше да дойде, и то толкова добре, че самият автор на Йоановото Евангелие можа да потвърди всичко онова, което Йоан Кръстител вече знаеше, и за което се беше убедил благодарение на фактите, в чието обсъждане ще пристъпим по-нататък.

Ние разбрахме какво означават първите думи от Евангелието на Йоан. Сега да насочим вниманието си към това, което се казва за самия Йоан Кръстител. Нека да си представим текста в неговия възможно най-точен превод. Досега пред нас прозвучаха само първите думи на Йоановото Евангелие.

„В началото беше Словото, и Словото беше у Бога и Бог беше Словото
Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

То беше в началото у Бога.

Всичко чрез Него стана и без Него не стана нищо от онова, което е станало.

В Него имаше живот, и животът беше светлината на човеците.

И Светлината свети В мрака, и мракът я не обзе.

Имаше един човек, пратен от Бога, името му Йоан.

Той дойде за свидетелство, да свидетелствува за Светлината, та Всички да повярват чрез него.

Той не беше Светлината, а беше един свидетел на Светлината.

Защото истинската Светлина, която озарява Всички човеци, трябваше да дойде В света.

В света беше, и съветът чрез Него стана, но светът не Го позна.

Дойде /Словото/ В отделните човеци (до Азовете човеци), но отделните човеци (Азовете човеци) не Го приеха.

Но всички ония, които Го приеха, можаха чрез Него да станат чедра Божии.

Те, които повярваха в Неговото име, се родиха не от кръв, не от Волята на Плътта, нито от човешката воля, а от Бога.

И Словото стана плът и живя между нас, и ние чухме Неговото учение, учението на единородния Син на Отца, пълно с преданост и истина.

Йоан свидетелствуваше за Него, говорейки ясно: Този беше, за Когото казах: След мен ще дойде Този, Който беше преди мен. Защото Той съществува преди мен.

И от Неговата пълнота Всички ние приехме благодат въз благодат.

Защото Законът беше даден чрез Мойсей, а благодатта и истината произлязоха чрез Исуса Христа.

Бог никои досега не е Видял с очите си. Единородният Син, който беше.

В недрата на мировия Отец, стана предводител на това Виждане." (1, 1-18)

Ето, тези са думите, които предават приблизително смисъла на първите изречения от Евангелието на Йоан. Преди да пристъпим към тяхното изясняване, налага се да прибавим още нещо. Като какъв ни се разкрива самият Йоан Кръстител?

Вие помнете, че фарисеите бяха изпратили хора, които да узнаят кой е

Йоан Кръстител. При него дойдоха свещеници и левити, за да го питат, кой точно е той. А защо той отговаря по този начин, ще видим по-нататък. А сега да се спрем на неговия отговор. Той казва:

„Аз съм гласът на Викация в усамотение" (1, 23)

Точно тези думи са записани в Евангелието: "Аз съм гласът на викация в усамотение!" Буквално така е записано там - "в усамотение", ενθηρημν. На гръцки думата "еремит" означава "самотният". И сега ще разберете, че по-правилно е да се казва: "Аз съм гласът на викация в Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

усамотение", отколкото: "Аз съм гласът на викация в пустинята". Ние ще разберем първите изречения от Евангелието на Йоан много по-добре, ако не изпускате от погледа си характеристиката, която Йоан сам прави на себе си. Защо Йоан Кръстител нарича себе си "гласът на викация в усамотение"?

В хода на развитието, през което човечеството минава, видяхме, че истинската мисия на Земята, е развитието на Любовта. Обаче тя е мислима само ако идва като доброволен дар от себесъзнателни човешки индивиди, а човекът овладява своя Аз стъпка по стъпка, и Азът прониква в човешката природа бавно и постепенно. Ние знаем, че животните, като такива, не притежават свой собствен Аз. Ако отделният лъв би могъл да каже "Аз", с това би се разбирало не отделното животно, а "груповият Аз" в астралния свят; всички лъвове биха се обръщали към него с думата "Аз". Точно тук е голямото предимство на човека пред животните: той има свой индивидуален Аз. Обаче индивидуалният Аз подлежи на бавно и сложно развитие. Човекът също тръгва от един групов Аз, от един Аз, който първоначално е принадлежал на цяла група хора.

Ако мислено се върнете назад към древните народи, към древните раси, навсякъде ще установите, че първоначално хората са живеели в малки групи. Що се отнася до германските народи, дори не е нужно да се връщаме много далеч в миналото. В съчиненията на Тацит е пределно ясно, че отделният германец е зависел много повече от своето племе, отколкото от своята индивидуалност. Отделният човек се усещал по-скоро като член от племето на херуските или зигамбритите, отколкото като самостоятелна личност. Ето защо индивидът се застъпвал за съдбата на цялото племе; в този случай е напълно безразлично кой точно оттъмчава за една обида, независимо дали тя е нанесена на човек от племето или на цялото племе. После нещата се променят, отделните индивиди преодоляват племенната зависимост, племената престават да бъдат компактни и се разпръскват. Човекът постепенно се освобождава от груповата душевност и се издига до усещането за Азът в своята собствена личност.

Ние можем да вникнем в някои неща, и особено в религиозните източници и документи, само ако сме на ясно с тайната на груповите души, на груповите Азове. При народите, които вече са стигнали до там, че техните представители могат да възприемат своя собствен Аз, съществувал такъв Аз, който се простирал над живеещите поколения не само в пространствен, но и във временен смисъл. Днес човешката памет е такава, че индивидът може да си спомни само времето на своята младост. Но имаше епохи, когато съществуваше друг вид памет и човекът можеше да си спомня не само своите дела, но и делата на своя баща, на своя дядо, сякаш те са негови собствени дела. Паметта се простираше далеч назад в рамките на кръвното родство и стигаше до най-далечните Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

прародители, чиято кръв течеше през поколенията. Паметта беше свързана с кръвта и се пренасяше от поколение на поколение в продължение на стотици години. Един далечен потомък смяташе делата и мислите на своите прародители за свои собствени дела и мисли, и се обръщаше към тях, назовавайки ги "Аз", сякаш се обръща към самия себе си.

Следователно, човек не се усещаше затворен между раждането и смъртта, а се изживяваше като звено от наследствената връзка, в чийто център стоеше прародителят. Опората на Азът се свеждаше тъкмо в това, че човек можеше да си спомня делата и мислите на своя баща, дядо и т.н. Навремето този факт е оставил отпечатък и в начина, по който са били давани имената. Синът си спомняше не само за своите собствени дела, но и за тези на бащата, дядото и т.н. Паметта се простираше далеч назад през поколенията. Всичко, което паметта обгръщаше по този начин, в древността се наричаше например "Ной", или "Адам" и т.н. С тези имена бяха назовавани не отделните хора, а Азове, които съхраняваха паметта в продължение на стотици години. Тази тайна е скрита и зад имената на патриарсите. Защо патриарсите живееха толкова дълго? В древността никому не би дори хрумвало да назове с едно име отделния човек, намиращ се между раждането и смъртта. Името "Адам" се запазваше в продължение на стотици години в общата памет на хората, именно защото пространствените и времеви ограничения изобщо не влизаха в съображение при стария начин, по който се даваха личните имена.

Ето как, бавно и постепенно, отделният човешки Аз се освобождава от груповата душа, от груповия Аз; бавно и постепенно човекът идва до съзнанието за своя индивидуален Аз. По-рано той усещаше своя Аз като принадлежащ на племето, на групата хора, с които е кръвно свързан, както в пространството, така и във времето; оттук и изразът "Аз и Отец Авраам сме едно!", с други думи, Аз и Авраам сме един Аз. Така отделният човек се усещаше като подслонен в една общност, защото във вените на всички представители на даден народ, тече обща кръв. Обаче развитието напредва. Назрява времето, когато вред тези народи човечите трябва да усетят своите отделни Азове.

Мисията на Христос се състоеше в следното: да предостави на човечите това, от което се нуждаят, за да се чувстват сигурни в този единичен, индивидуален Аз. Така следва да разбираме и думите, които иначе е твърде лесно да бъдат преиначени: "Който не напусне жена и деца, баща и майка, брат и сестра, той не може да бъде Мой ученик" (Марк. 10, 29). Това изречение далеч не трябва да се разбира в тривиалния смисъл, че някому се дава съвет, да напусне своето семейство. Тук става дума за друго: Вие трябва да почувствате, че всеки от вас е един индивидуален Аз и че този индивидуален Аз е едно цяло с духовния Отец, кой то е навсякъде в света. По-рано старозаветният човек казваше: "Аз и Отец Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Авраам сме едно, защото Азът се крепеше на кръвното родство. Сега Азът трябва да се освободи от ограниченията на кръвното родство и да се обърне към духовните първопричини на Космоса. Кръвното родство вече не може да бъде никаква гаранция, че човекът принадлежи на една общност; гаранцията е в познанието за чисто духовния принцип на Отца, в който всички сме едно цяло.

И така, Евангелието на Йоан се обръща към нас и ни казва, че от Христос идва великият Импулс, от който човек се нуждае, за да се почувства сигурен и вечен в своя индивидуален Аз. Точно тук е обратът от стари те към новите отношения; старите връзки между хората се основаваха на груповата душевност, където отделният Аз е слят с другите Азове и не чувства ясно нито себе си, нито другите Азове, а е под въздействието и закрилата на общата кръв, под закрилата на народността Аз, на племенния Аз.

Следователно, как трябваше да се чувства един Аз, който беше узрял до такава степен, че вече не можеше да усеща връзката с другите индивидуални личности на груповата душа? Как трябваше да се чувства индивидуалният Аз в една епоха, за която можеше да се твърди: Днес съпринадлежността към другите личности, към другите Азове, не представлява вече никаква житейска истина; обаче тепърва трябва да дойде Този, който ще даде на душата духовния хляб на живота, така че индивидуалният Аз да получи своята истинска храна.

Индивидуалният Аз трябваше да се чувства извънредно самотен и предшественикът на Христос щеше да потвърди: Аз съм един Аз, който е откъснат и извънредно самотен. И тъкмо защото се научих да бъда самотен, се усещам и като пророк, на когото - в усамотение - Азът дава истинската духовна храна.

Ето защо Йоан Кръстител нарича себе си "викацията в усамотение", с други думи той вече е самотният Аз, откъснатият от груповата душа Аз, устремен към това, което представлява източник на сили за индивидуалния Аз. "Аз съм гласът на викация в усамотение." Тук ние отново чуваме дълбоката тайна: Всеки индивидуален човешки Аз е предоставен изцяло на себе си; Аз съм гласът на онзи Аз, който е откъснат от другите и търси своята истинска опора, върху която може да застане като един нов, освободен Аз. Едва сега разбираме думите: "Аз съм гласът на викация в усамотение."

За да разберем съвсем точно определени места от Евангелието на Йоан, трябва да вникнем поне малко в начина, по който някога са били давани личните имена и въобще наименованията. Това не е ставало така абстрактно, както става днес. И ако тълкувателите на Библията се замислят поне донякъде върху значението на този факт, щяха да ни бъдат спестени много от тривиалните обяснения на евангелските текстове. Вече

посочих, че когато Христос казва: "Аз съм Светлината на света", с това практически се разбира, че Той пръв даде импулса за всичко, което стои зад думите "Аз-съм". Ето защо навсякъде в първите глави, където срещаме "Аз-съм", този израз трябва да бъде специално подчертан. В древността всички имена и названия са употребявани в известен смисъл абсолютно реално и в същото време - дълбоко символно.

Тук често възникват огромни грешки, и то в две основни направления. При едно повърхностно разглеждане, някой би могъл да каже: Да, според този възглед много от нещата се приемат символно, обаче ние не искаме да се доверим на подобно тълкуване, при което всичко се третира само откъм символната му страна, защото в този случай историческите библейски събития просто се подминават! А онези, които нямат никакъв усет за историческите събития, могат да кажат: Всичко това са само символи!

Но хора, които говорят по такъв начин, не разбират нищо от Евангелието. Символното тълкуване не от хвърля историческата действителност; тук трябва да изтъкнем, че езотеричното обяснение обхваща както историческите факти, така и това, което добавяме към тях, защото - доколкото са именно исторически - те означават и нещо много повече. Несъмнено, ако се спираме само върху външните, груби факти и разглеждаме например даден човек, роден в една или друга епоха, ние няма да се доберем до познанието, че този човек, наред със своето име и своята биография, притежава и нещо друго. Но ако познаваме духовните връзки между нещата, ще разберем: човекът, който е роден в определено място, този жив човек е освен всичко друго и един символ на своята епоха, а в неговото име е вложено цялото му значение за развитието на човечеството.

Едновременното символно и историческо разглеждане, а не само едното или другото, до това се свежда истинското тълкуване на Евангелията. И така, ние ще се убедим, че при всички събития, Йоан или авторът на

Йоановото Евангелие, всъщност има свръхсетивни възприятия, и наред със събитията вижда откровенията на дълбоки духовни истини. Пред погледа си той има историческия образ на Кръстителя, вниква в този образ; но в същото време реалният исторически образ се превръща за него в символ на всички човеци, които в онази епоха бяха вече призвани да изградят Аза в себе си; макар и те да бяха само на път да го сторят; човеци, за които Светлината на света можеше да проблесне в индивидуалния Аз, но не и онези, които все още не бяха в състояние да разберат Светлината в своя мрак.

Всичко, което се проявява в Христос Исус като Живот, Светлина и Логос, винаги е съществувало в света, само че не можеше да бъде разбрано от напредващите в своята еволюция човешки индивиди. Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Светлината винаги е била тук. Защото ако Светлината не беше тук, изобщо не би възникнала и първоначалната готовност за изграждането на Азът. На Старата Луна от днешния човек са съществували само физическото тяло, етерното тяло и астралното тяло; за никакъв Аз не може да става и дума. Само защото Светлината беше преобразена по един специфичен за Земята начин, тя събра необходимата сила, за да възпламени индивидуалните Азове и да ги тласне към едно бавно, постепенно развитие: "Светлината свети в мрака и мрака не я обзе" (1, 5). "Светлината дойде в отделните човеци", в Азовите човеци; защото Азовите човеци изобщо не биха могли да възникнат, ако тя не беше се вляла в тях чрез Логоса. "Обаче Азовите човеци не я приеха". Приеха я само отделни личности, посветените, а те винаги са били наричани "чеда Божии", защото имаха познанието за Логоса, Светлината и Живота, и винаги можеха да свидетелствуват за тях. Малцина бяха тези, които имаха познание за духовните светове още от времето на древните Мистерии. Следователно, какво живееше в тези личности? В тях живееше - и то напълно съзнателно - онова, което представлява вечната същност на човека. Те вече предусещаха великите думи "Аз и Отец сме едно" (10, 30), а именно, че Аз и великата Първопричина сме едно! И най-дълбокото откровение, което носеха в своето съзнание, с други думи техния Аз, те имаха не от своите родители, а от Посвещението си в духовния свят. Не от кръвта и от плътта, не от волята на бащата или майката, а "от Бога", т.е. от духовния свят.

Тук Вие имате правилно тълкуване на Евангелието, според което, въпреки че имаха импулса да станат Азови човеци, по-голяма част от хората не приеха Светлината; тя слезе до груповия Аз, но отделните индивиди не я приеха. Обаче онези, които я приеха - а те бяха малцина - можаха да се превърнат чрез нея в "чеда Божии"; те повярваха в нея, те се родиха "от Бога" чрез Посвещението. Сега картината става ясна. Но за да могат всички Земни жители да познаят Бога със своите физически сетива, Той трябваше да се появи на Земята по такъв начин, че да бъде видян с физическите очи, а това означаваше да приеме образ от плът и кръв, защото само под тази форма Той можеше да бъде видян от физическите очи. По-рано можеха да Го виждат само посветените в Мистериите; сега, заради спасението на всички, той трябваше да се появи в плът и кръв. "Словото или Логосът стана плът" (1, 14). Така авторът на Йоановото Евангелие свързва историческото появяване на Христос Исус с цялата еволюция на света. "Ние чухме Неговото учение - учението на единородния Син и Отца" (1, 14) Какво представлява това учение? По какъв начин са родени другите хора?

През древните времена, когато са написани Евангелията, "двоеродни" са наричали онези, които се раждат чрез смесването на бащината и Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

майчината кръв. А всичко, което се ражда не от плът и кръв, не от човешките намерения, е "родено от Бога"; то е "единородно". Онези, които по-рано се наричаха "чеда Божии", винаги бяха в известен смисъл "единородни", и учението за Сина Божи е учение за "единородния". Физическият човек е "двоероден", а духовният човек е "единороден". Този израз не означава примерно, че даден човек се ражда "в себе си", не, единороден е противоположно на двоероден. С други думи, освен физическото раждане човек може да мине също и през едно духовно раждане, да се съедини с Духа; раждане, чрез което той става единороден, дете, или Син на Бога. Такова учение можеше да бъде чуто най-напред от Този, в който Словото стана плът. Едва Той превърна това учение в общо достояние, "учението за единородния Син на Отца, пълен с преданост и истина". Тук думата "преданост" трябва да се преведе в по-дълбок смисъл, защото нещата се отнасят до един процес на раждане и отделяне от Бога, като в същото време човек остава свързан с Него и освободен от всякакви илюзии. Илюзиите идват от "двоераждането" и обричат човека на сетивни заблуди, за разлика от учението за истината, което в лицето на Христос Исус живя между хората като възплътен Логос. Обаче Йоан Кръстител нарича себе си буквално "Предтеча", "Предшественик", който идва, за да възвести Азът. Йоан определя себе си като човек, който знае: в отделния индивид Азът трябва да стане напълно самостоятелен, но преди това той трябва да свидетелствува за Този, чрез Когото Азът ще се пробуди за своя самостоятелен живот. Йоан е пределно ясен: "Този, който ще дойде, е "Аз-съм", той е вечен и наистина може да каже за себе си – Преди Авраам да бъде, беше "Аз-съм". Йоан знае: Азът, за когото става дума тук, съществува преди мен; макар и да съм негов предшественик, той е преди мен; аз свидетелствувам за нещо, което и до сега е присъществувало във всеки човек. "След мен идва Този, който беше преди мен" (1, 15).

И сега идва ред на многозначителните думи: "За-щото от Неговата пълнота всички ние приехме благодат връз благодат" (1, 16). Много хора, наричайки се християни, минават покрай думата "пълнота", без да вникват в нейния дълбок и точен смисъл. На гръцки език "пълнота" се нарича "плерома". И в Евангелието на Йоан е записано: "Защото от "плерома" всички ние приехме благодат връз благодат!" Вече казах: всяка ду ма от Евангелието на Йоан, ако изобщо искаме да я разберем, трябва да бъде претеглена като на златарска взна. Защото, какво всъщност означава "плерома", "пълнота"? В тази дума може да вникне само този, който знае, че в древните Мистерии под "плерома" или "пълнота" се е разбирало нещо съвсем определено. Защото тогава вече се проповядваше учението, според което едно от духовните Същества, наречени Елохими, постигнали своята божествена степен по време на Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Старата Луна, се отдели от останалите: Един от Елохимите остана на Луната и оттам отразяваше към Земята силата на Любовта, докато човечите узреят достатъчно за Светлината на другите шест Елохими. Така в миналото са различавали Яхве, отделния Бог, отразителя, от останалите шест Елохими в тяхната "пълнота" или "плерома". Но понеже под общото съзнание за Слънчевия Логос се разбира Христос, трябваше - когато беше необходимо да се насочи вниманието към Него - да се говори за "пълнотата" на Боговете. Точно тази дълбока истина се крие зад думите: "Защото от плерома приехме всички ние благодат връз благодат."

Сега нека да се върнем назад в епохата на груповите души, когато отделният човек усещаше своя Аз като групов Аз. Нека да се замислим какъв социален порядък определяше груповия живот. Човечите, доколкото те бяха видими човеци, живееха като отделни индивиди. Но понеже не усещаха себе си като отделни индивиди, те все още не можеха да разгръщат Любовта в нейния дълбок и вътрешен смисъл. Индивидът обича другия, защото между тях има кръвно родство. През онези времена кръвното родство е в основата на всяка любов. Любовта цари преди всичко всред родствениците по кръв, и всяка любов, която не е полова любов, също произлиза от кръвното родство. Хората все повече и повече трябва да се освобождават от тази любов на груповата душа и да постигат Любовта като един вид свободен дар на Азът. В края на Земяното развитие хората ще са стигнали до там, че техният самостоятелен Аз ще поражда дълбоко в себе си импулса, да върши това, което е правилно и добро. Именно защото Азът притежава този импулс, той върши това, което е правилно и добро. И едва когато Любовта ще бъде толкова одухотворена, че никои няма да иска да следва някакъв друг импулс, ще се изпълни това, което Христос Исус искаше да внесе в света. Защото една от тайните на християнството е тази, че то учи: "Погледнете Христос и се изпълвайте със силата на Неговия образ, опитайте се да Го следвате; и тогава вашият свободен Аз няма да има нужда от никакъв закон, защото - като едно свободно същество - ще поражда в своите дълбини само онова, което е правилно и добро". Така Христос се явява като носител на импулса за освобождаване от закона. Доброто ще бъде вършено не по силата на закона, а по силата на Любовта, живееща в човешката душа.

Обаче, за да се развие докрай, този импулс се нуждае от целия планетарен цикъл на Земята. Началото му беше поставено от Христос Исус и образът на Христос винаги ще бъде силата, която ще възпитава човеци те. Докато те не бяха още достатъчно напреднали, за да приемат в себе си самостоятелния Аз и съществуваха като членове на една група, техният социален порядък трябваше да се ръководи от един външен за кон. Но в много неща, дори и днес, хората не са се издигнали над груповия Аз. В колко много неща съвременният човек не е свободно, а

групово същество! Свободният човек - на определена степен от езотеричното обучение, той се нарича "безотечествен" - е все още само един идеал! Само този, който доброволно се включи във всеобщата мирова еволюция, става индивидуален и престава да се ръководи от закона. В Христовия Принцип е вложено и преодоляването на закона: "Защото Законът бе даден чрез Мойсей, а благодатта чрез Христос" (1, 17). В християнски смисъл под благодат се разбира душевната способност да се върши добро по вътрешен подтик. Благодатта и познаваемата по вътрешен път истина, идват чрез Христос. Вие виждате, колко дълбоко свързана е тази мисъл с цялата еволюция на човечеството.

В предишните епохи онези, които бяха посвещавани, можеха да изграждат в себе си по-висши, духовни възприемателни органи. Никой по-рано не беше виждал Бога с физическите си очи. Единородният Син, обитаващ вътре в Отца, е първият, който ни довежда до там, да виждаме един Бог по същия начин, по който земните жители виждат заобикалящия ги свят, с помощта на земните сетива. По-рано Бог оставаше невидим. На хората Той се откриваше по свръхсетивен начин в мистериите центрове. Сега обаче Бог стана един сетивно-исторически факт, едно тяло от плът и кръв. Точно това се разбира под думите: "Бог никой досега не е видял. Единородният Син, който беше в лоното на мировия Отец, стана ръководител на този вид виждане" (1, 18). Той доведе хората дотам, да възприемат един Бог със своите земни сетива.

И така, ние виждаме какво огромно значение придава Йоановото Евангелие на историческото събитие в Палестина, и с какви точни, стегнати думи е описано всичко. Ако искаме да си послужим с тези думи за разбирането на езотеричното християнство, трябва да ги теглим, както вече казах, на златарски везни. В следващите лекции ще се убедим, че евангелистът продължава тази тема и същевременно показва, че Христос е предводител не само на хората, свързани с груповата душа, но че Той идва към всеки отделен човек, за да предостави на неговия индивидуален Аз Своя божествен Импулс.

Естествено, кръвното родство остава, но към него се прибавя духовният трепет на Любовта. Импулсът за тази Любов, която се разгръща от един свободен Аз към друг свободен Аз, идва от Христос. За навлезлия в посвещението човек, всеки нов ден открива нова истина. А на третия ден се открива една особено важна истина: в развитието на Земята идва момент, когато свързаната с кръвта материална любов започва все по-вече и повече да се одухотворява. Ето събитието, което нагледно показва прехода от кръвнородствената любов към духовната Любов. С това са свързани и многозначителните думи на Христос Исус: Идва време, което е Моето време, и тогава най-важните неща ще се вършат не от хора, свързани с кръвното родство, а от индивидуални, свободни същества.

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Обаче това време тепърва ще дойде.

Сам Христос, който дава този Импулс, казва по един друг, важен повод, че споменатият идеал ще се осъществи някога, но че неговото време още не е дошло. На сватбата в Кана Галилейска, когато Майка Му, която е там, Го подканва да направи нещо за човечеството, Той пророчески загатва за новото време. Тя е права, когато Му дава повод да извърши нещо важно за хората. Но Той отговаря: Да, но това, което днес ние можем да извършим, е все още свързано с кръвните връзки, с отношението между "мен" и "теб", защото "моето време още не е дошло" (2,4). Епохата на самостоятелния човешки Аз обаче идва и това е подчертано в разказа за сватбата в Кана Галилейска. Майката казва: "вино нямат" (2, 3), а Исус отговаря: "Това е нещо, което все още е свързано с "мен" и "теб"; моят час още не е дошъл." Този текст от Евангелието има отношение към една голяма тайна. Но както и в много други случаи, текстът е грубо изопачен. Думите: "Жено, какво имаш ти с Мен?", трябва да се преведат по следния начин: "Това е свързано с отношението между Мен и твоето кръвно родство". Ето колко фини са нюансите в текста, но и напълно разбираеми за онези, които искат да го разберат. И когато днес виждаме всевъзможни тълкуватели на този религиозен документ, уместно е да попитаме: Нима тези, които се наричат християни, изобщо имат някакъв усет, когато - подведени от неточния превод - приписват на Христос думите: "Жено, какво общо имам Аз с теб?"

За голяма част от това, което днес се нарича християнство и се позовава на Евангелието, трябва да поставим въпроса: Имат ли тези хора всъщност Евангелието? Защото нещата опират тъкмо до това, да имаме Евангелието. А при един толкова дълбок религиозен документ, какъвто е

Евангелието на Йоан, важното е най-вече да претеглим всяка дума като на златарска везна и да вникнем в нейната истинска стойност.

ПЕТА ЛЕКЦИЯ Хамбург, 23 май 1918

Предхристиянското посвещение

При всяко изследване на Йоановото Евангелие никога не трябва да изпускаме от вниманието си основния факт, до който стигнахме вчера, а именно че първоначалният автор на това Евангелие е посветеният от самия Христос Исус любим ученик. Естествено, някой би могъл да попита: Добре, но като оставим настрана окултното познание, съществува ли и някакво външно доказателство, чрез което авторът на Йоановото Евангелие да показва, че чрез посвещението, чрез т.нар. възкресение на Лазар, той стига до едно по-висше знание от Христос?

Ако внимателно четете Евангелието на Йоан, ще установите нещо важно. Вие ще установите, че никъде в това Евангелие, както и никъде преди главата, в която се описва възкресението на Лазар, не се говори за Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

ученика, "когото Господ обичаше" (13, 23). С други думи, истинският автор на Йоановото Евангелие иска да подсказе: Това, което давам преди възкресението на Лазар, все още не произтича от познанието, до което стигнах чрез посвещението; ето защо вие трябва да се абстрахирате от мен. Едва по-късно той споменава ученика, "когото Господ обичаше". По този начин Евангелието на Йоан се разделя на две големи части: първата част, където не се споменава нищо за ученика, когото Господ обичаше, защото той още не беше минал през посвещението; и втората част, в която става дума за този ученик едва след възкресението на Лазар. Никъде в евангелския текст няма да срещнете противоречие с изнесеното от мен през последните лекции. Естествено, ако някой чете Евангелието повърхностно, той ще пропусне много подробности.

А точно днес, когато всичко се популяризира и всякакъв вид мъдрост намира към хората, трябва внимателно да изпитваме всичко, защото много често под един или друг вид мъдрост се крият твърде съмнителни неща.

Кой не би приветствувал например достъпната литература на "Рекламше Универсал Библиотек", която се стреми да запознае широките маси с всякакъв вид знание. Но ето че в последните издания на тази поредица срещаме и заглавие като "Възникването на Библията". От корицата разбираме, че авторът е доктор по теология, следователно той е теолог. Той смята, че за автора на Йоановото Евангелие се говори всъщност във всички глави на това Евангелие, като името Йоан се споменава още в 35 стих на първата глава. Когато взех тази книга, просто не повярвах на очите си и казах: тук сигурно има нещо странно, което противоречи на всички досегашни окултни възгледи, според които обичаният ученик не се споменава преди възкресението на Лазар. Но все пак един теолог би трябвало да го знае! А сега, без никакви прибързани разсъждения, вземете Евангелието на Йоан и прочетете глава 1, стих 35: "На другия ден пак стоеше Йоан, и двама от учениците му". Става дума за Йоан Кръстител и двама от неговите ученици. Най-доброто, което може да се допусне за този теолог, е че неговото съзнание е завладяно от старото екзотерично предание, според което единият от двамата ученици, е Йоан. Това предание идва от Евангелието на Матей, 4, 21. Обаче Евангелието на Йоан не може да се обяснява с помощта на другите Евангелия. Следователно, един теолог вкара в тази популярна поредица една направо вредна книга. И след като знаем какво произтича нататък и как бързо тази достъпна и евтина литература се поглъща от народа, лесно е да измерим вредите, които тя нанася. Направих тази забележка само между другото, за да осигуря известна защита срещу всевъзможните възражения, които биха могли да възникнат срещу всичко, което смятам да кажа тук.

Нека сега да спрем вниманието си на факта, че събитията, предхождащи Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

възкресението на Лазар, носят в себе си велики истини, но и че авторът е запазил най-важните подробности за главите след възкресението на Лазар. И той навсякъде подчертава, че съдържанието на неговото Евангелие може да бъде разбрано само от човек, който е до известна степен посветен. Ето защо на различни места той посочва, че относно нещата, съобщени в първите глави, сме изправени пред един вид посвещение. А всъщност има посвещения от различна степен. В една от формите на източното посвещение например, се различават седем степени и те се означават с различни символни имена. Първата степен се наричала "Гарванът", втората - "Окултният", третата - "Воюващият", четвъртата - "Лъвът". Петата степен в различните народи, които все още са усещали кръвното родство като един вид израз на тяхната групова душа, се означавала с името на съответния народ; например, петата степен на посвещение при персите гласяла "Персиец". След като вникнем в значението на тези имена, ще се убедим, че употребата им е напълно оправдана. Посветен в първата степен е онзи, който осъществява връзката между окултния и външния живот; който бива изпращан тук или там. В първата степен човекът е все още отдаден на външния свят, обаче всичко, което научава там, той трябва да го внася в центровете за посвещение. Следователно, за "Гарван" се говори там, където думите служат за посредници между външния и вътрешния свят. Припомнете си гарвана на пророк Илия или гарвана на Вотан, или за гарваните от сагата за Барбароса, където те трябва да узнаят дали е дошло времето да се излезе навън. При втората степен на посвещение човекът е вече напълно в окултния живот. При третата степен на посвещение, човекът трябва да се застъпи за окултния свят; степента "Воюващ" не означава човек, който воюва в обикновения смисъл на думата, а такъв, който се застъпва за окултните учения, за всичко, което може да произлезе от окултния живот. Степента "Лъв" означава човек, който осъществява окултния живот в себе си; той се застъпва за окултния свят не с думи, а с действия, с един вид магически действия. Шестата степен носела името "Слънчев герой", а седмата степен - името "Отец". Сега за нас е важна петата степен.

През древността човекът усещал своята социална общност по твърде особен начин и дори когато се обръщал към своя Аз, той се усещал по-скоро като съставна част от една групова душа. Но посветеният в петата степен пренасял определена жертва; освобождавал се от своята личност и в същото време приемал в нея същността на народа. Докато останалите хора усещали своите души в душата на народа, посветеният приемал в себе си душата на народа, защото всяка личностова подробност преставала да има значение за него; значение имал само всеобщия народностен Дух. Ето защо такъв посветен се наричал с името на Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

съответния народ.

Обаче от Евангелието на Йоан ние знаем, че между първите ученици на Христос Исус е също и Натанаил. Съдбата го отвежда пред Христос. Но той не е посветен до такава степен, че да разбере кой стои пред него. Естествено Христос е Духът на всеобхватното познание, който един Натанаил, посветен в петата степен, не може да разбере. Обаче Христос веднага разбира Натанаил. Това се потвърждава от два факта. Как сам Христос нарича Натанаил?

„Ето един истински израилтянин!" (1,47)

Степента на посвещение носи името на съответния народ. Както при персите посветеният в петата степен се наричал "персиец", така и сред израилтяните той трябва да носи името "израилтянин". Ето защо Христос нарича Натанаил "израилтянин". А после му казва:

„Преди Филип да те повика, Видяхте, когато ти беше под смоковницата!" (1, 48).

Пред нас е символното обозначение за един посветен, както например "стоенето на Буда под дървото Боди". Смокиновото дърво е символ на египетско-халдейското посвещение. С тези думи Христос иска да му каже: О, аз добре зная, че в известен смисъл ти си посветен и можеш да прозреш някои неща, защото аз те видях. И сега Натанаил Го познава:

„Натанаил Му отговори: Учителю! Ти си Син Божий и цар В Израел." (1, 49)

Думата "цар" тук означава: Ти стоиш по-високо от мен, защото иначе не би могъл да кажеш: "Видяхте, когато стоеше под смоковницата". На това Христос отговаря:

„Ти ми Вярваш, понеже ти казах, че те Видях под смоковницата; и поголеми неща от това ще Видиш." (1, 50)

Думите "Истина, истина" (1, 51) ще разгледаме по-нататък. После Христос казва:

„Отсега ще виждате небето отворено и Ангелите небесни да Възлизат излизат над Сина Человечески!" (1, 51)

И така, онези, които могат да познаят Христос, ще виждат още по-велики неща от всичко, което са видели досега. Какво означават тези забележителни думи?

За да ги обясним, нека отново да припомним какво представлява всъщност човекът. Вече подчертахме, че през нощта човекът е съвсем различен от това, което е през деня. През деня неговите четири съставни час ти са здраво свързани помежду си: физическото тяло, етерното тяло, астралното тяло и Азът. Те непрекъснато си взаимодействуват. Нека да повторим, че когато денем човекът е буден, неговото физическо и етерно тяло са проникнати и поддържани по особен начин от неговата астрално-Азова организация. Обаче ние показахме също, че за да съществува Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

изобщо в своя днешен период от развитието, в етерно-физическата му организация трябва да действа и още нещо. Вече посочихме, че всяка нощ човекът излиза със своите астрално тяло и Аз извън физическото и етерното тяло, преставайки да се грижи за тях, така че цялата нощ те са изоставени на своята собствена съдба. Всяка нощ Вие вероломно изоставяте вашите физически и етерни тела. Ето защо ще се съгласите с основанията на Духовната Наука, когато тя твърди, че нощем духовно-божествени сили и Същества пронизват човешкото физическо и етерно тяло, така че тези две те ла се включват в божествено-духовните сили и Същества. Ние обърнахме внимание също и на това, че именно когато астралното тяло и Азът се намираха вън от физическото тяло и етерното тяло - тук става дума за онези древни времена, които нарекохме епоха на Яхве или Йехова - същият този Йехова действуваше инспириращо върху тях. Обаче истинската Светлина, пълнотата на Бога и Елохимите, Плерома, е не що, което винаги озарява и прониква също и във физическото и етерното тяло; но човекът не може да я разпознае, защото все още не е приел от Христовия Принцип необходимия за тази цел Импулс; Христовият Принцип все още не е слязъл на Земята.

Принципите, които се проявяват във физическото тяло, живеят във висшите духовни области, в Девакана. Духовните Същества и сили, действащи върху физическото тяло, обитават висшите небесни сфери, висшия Девакан; а силите, действащи върху етерното тяло, обитават понижшите небесни сфери. Нека да обобщим: в човешкото физическо тяло непрекъснато действуват Същества от най-висшите области на Девакана, а в етерното тяло непрекъснато действуват Същества от по-низшите области на Девакана. Човекът може да разпознае тези Същества едва когато приеме в себе си Христовия Импулс.. "И когато действително познаете Сина Человечески, ще виждате как духовните Същества възлизат и слизат над човека от небесните сфери. До тези неща ще стигнете чрез Импулса, който Христос дава на Земята!"

А сега ще се спрем на нещо, за което загатнахме още вчера: Сватбата в Кана Галилейска, която често наричат "първото чудо", макар че би било по-добре да го наречем "първото знамение", което извърши Христос Исус (2, 1-11). Но за да разберем могъщите истини, скрити в това събитие, необходимо е да обобщим много от нещата, за които стана дума през последните лекции.

Първоначално тук става дума за една сватба. Но защо точно в Галилея? Ние ще разберем защо сватбата е в Галилея, ако още веднъж изправим пред душата си цялата мисия на Христос. А тази мисия се състои в това, да предостави на човека величествената сила на Аза, както и вътрешната самостоятелност на неговата душа. Индивидуалният Аз трябва да усеща себе си в пълна самостоятелност, в пълна независимост, и чрез Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

свободния дар на Любовта да води един човек към друг човек. Следователно, чрез Христовия Принцип, в Земната мисия трябваше да се влее такъв вид Любов, която все повече и повече се издига над материалния свят и все повече и повече навлиза в духовния свят. Любовта тръгва от своите най-низши форми, свързани със сетивния свят. В най-древните епохи на човечеството, Любовта се осъществявала между онези, които били обединени от кръвното родство, и извънредно голямо значение се отдавало на обстоятелството, че любовта се опира на кръвното родство.

Но Христос дойде и Той дойде, за да одухотвори тази любов; от една страна да я откъсне от веригите на кръвното родство, и от друга страна - да внесе силата, импулса за духовната Любов. Всред хората, изповядващи Стария Завет, виждаме в завършен вид доминирането на онова, което нарекохме принадлежност към груповата душа като фундамент на отделния Аз в общия Аз. Ние видяхме, че за старозаветния човек, изразът "Аз и Отец Авраам сме едно", означава твърде много; той означава, че съответният човек се чувства подслонен в общото съзнание, според което в него самия, и във вените на Отец Авраам, тече обща кръв. Така този човек се усещаше като подслонен в едно общо цяло; а за принадлежащи към това цяло се считали само онези, които обикновеното човешко размножение поставяло в рамките на съответното кръвно родство. В самото начало на Земното човечество, бракосъчетанията ставали само в изключително тесните кръгове на отделни кръвнородствени семейства. В началните периоди от развитието на Земното човечество, "близките бракове" отразявали естественото състояние на нещата. Но кръвното родство непрекъснато разширявало своите граници. Бракосъчетанията вече ставали и извън племето, но не и извън етническата общност. Народът на Стария Завет държал извънредно строго за съхраняването на кръвното родство. "Евреин" е този, който е евреин по кръв.

Христос Исус не се обръща към този принцип; Той се обръща към онези, които разрушават кръвно-родствения принцип, и извършва "чудото" не в Юдея, а навън, в Галилея. Галилея била област, където се смесвали жители от всевъзможни племена и народности. "Галилеец" означава "мелез". Христос Исус се отправя към галилейците, към тези, които са смесени в най-голяма степен. И тъкмо от това, което е залегнало в основата на този вид размножение, трябва да израсне нещо ново и то вече няма да е свързано с материалния характер на любовта. Ето защо това, което Той има да каже, е казано по време на сватбата в Галилея.

И все пак - защо? Защото сватбата загатва за размножението. А това, което Той иска да покаже, го показва не там, където женитбите стават в тесните рамки на кръвното родство, а там, където те надхвърлят кръвно то родство. Ето защо Евангелието описва една сватба, сватбата в Галилея. И Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

ако искаме да разберем за какво става дума тук, трябва отново да хвърлим поглед върху цялото развитие на човечеството.

Често се споменава, че за окултиста не съществува нещо външно, нещо чисто материално. За него всеки материален процес е израз на нещо душевно-духовно. И както Вашето лице е израз на Вашата душевно-духовна същност, така и светлината на Слънцето е израз на една душевнодуховна светлина. Всичко, което привидно е чисто материално, е в същото време израз на дълбоки духовни процеси. Окултизмът съвсем не отрича материалния свят; само че за него дори най-грубо материалното е израз на нещо душевно-духовно. Така на духовните еволюционни процеси в света винаги съответствуват успоредно протичащи материални събития.

Ако отправим духовен поглед към ранните етапи от развитието на човечеството, когато то се намираше още на стария континент между Европа и Америка, на старата Атлантида, и как през следващите следатлантски епохи различни генерации стигнаха най-после до нас, тогава ще съумеем да разберем и целия смисъл на прехода от четвъртата раса към петата раса, особено ако разглеждаме еволюцията от гледна точка на расите. На Атлантида древното човечество беше изцяло потопено в груповата душа, като бавно и постепенно в следатлантските епохи се разви индивидуалният Аз на човешката личност. Това, което Христос внесе чрез своя могъщ духовен импулс, трябваше да бъде подготвено с помощта на други импулси. Яхве също постигна нещо важно: той вложи в астралното тяло груповия Аз и го подготви до там, че да приеме в себе си напълно самостоятелното "Аз-съм". Обаче това "Аз-съм" не можеше да бъде обхванато от човека по друг начин, освен когато и самото физическо тяло можеше да се превърне в подходящ инструмент за приемането на "Аз-съм". Лесно ще си представите, че колкото и способно да е астралното тяло за приемането на Аза - ако физическото тяло не е подходящия инструмент за възприемането на "Аз-съм" също и в будното дневно съзнание - тогава цялостното приемане на "Аз-съм" става невъзможно. Физическото тяло също трябва да бъде адекватен инструмент за възприемането на всичко, което се разиграва тук, на Земята. Следователно, след узряването на астралното тяло, физическото тяло също трябваше да бъде подготвено, за да се превърне в инструмент на "Аз-съм". Всичко това стана в хода на човешкото развитие.

Процесите, чрез които физическото тяло беше подготвено, за да стане носител на самостоятелния Азов човек, могат да бъдат проследени съвсем точно. Библията загатва една важна подробност: Ной, който в известен смисъл е родоначалник на следатлантското човечество, става и първия винопиец; той пръв изпитва действието на алкохола. Тук се натъкваме на определени окултни факти, които за мнозина могат да са извънредно

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

шокиращи.

В следатлантската епоха особено се проявява култът на Дионисий. Всички знаем, че култът на Дионисий е свързан с виното. Тази забележителна течност, тази забележителна субстанция е дадена на човечеството едва през следатлантската епоха и тя действа върху него. Вие знаете, че всяка субстанция действа по някакъв начин върху човека; алкохолът също има точно определено действие върху човешкия организъм. Накратко, алкохолът имаше определена мисия в развитието на човечеството; той имаше - колкото и странно да изглежда това - задачата, така да се каже, да откъсне човешкото тяло от връзката му с божествения свят, да го "препарира" и да направи възможна появата на "Аз-съм". Алкохолът има такова въздействие, че той буквално откъсва човека от духовния свят, в който досега той е пребивавал. Това въздействие алкохолът има и днес. Алкохолът не напразно се появява в живота на човечеството. И бъдещото човечество ще може да твърди в пълния смисъл на думата, че алкохолът имаше задачата да ввлече човека толкова дълбоко в материята, че да го превърне в завършен егоист, който ангажира Аза за самия себе си и не го поставя вече в служба на целия народ. Следователно, в името на човечеството, и алкохолът има да извърши една задача, която е противоположна спрямо тази на груповата душа. Той отне на човека способността му да се чувства като едно цяло с висшите светове. Оттук идва и култът на Дионисий, само че той под държа съвместния живот с Боговете под формата на едно външно опиянение. При него имаме едно ликуващо нахлуване в света на Боговете, но този свят изобщо не може да бъде видян. Ето защо развитието в след атлантската епоха е свързано с култа на Дионисий: защото този култ символизираше историческата задача, мисията на алкохола.

Обаче днес, когато човечеството отново се стреми да открие пътя за такова развитие на Аза, че човек отново да се включи в божествено-духовните сили, идва часът когато - отначало несъзнавано - ще настъпи определена реакция срещу алкохола. Тази реакция настъпва, защото и днес много хора усещат, че не може да бъде оправдано за вечни времена нещо, което някога е имало - макар и голяма! - стойност за човека.

Тези разсъждения върху мисията на алкохола не трябва да се приемат като негова защита; необходимо беше обаче да изясним, че тази мисия на алкохола е изпълнена и че за различните епохи са в сила различни принципи. И все пак, в същата епоха, когато чрез алкохола човечеството потъна в най-дълбокия егоизъм, бликна и най-могъщата сила, която даде на човека великия импулс да намери отново връзката с духовния свят. От една страна човекът трябваше да бъде смъкнат до най-ниското стъпало, за да се превърне в самостоятелно същество; от друга страна трябваше да се появи могъщата сила, която отново можа да вложи в него импулса за

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

върщане в духовния свят.

Ето това трябваше да покаже Христос в своето първо знамение. Найнапред Той трябваше да покаже, че Азът е длъжен да стане самостоятелен и виждаме, че Христос се обръща към тези, които вече бяха разрушили веригите на кръвното родство. Христос трябваше да се появи сред една такава сватба, където тела та бяха под влиянието на алкохола; на тази сватба се пиеше вино. И тук Христос Исус показва каква е Неговата мисия през различните периоди на Земяното развитие. Колко често се говори за превръщането на водата във вино и за смисъла на този чуден процес. От амвоните на църквата може да се чуе, че в случая се загатва за това, как блудкавата вода на Стария Завет трябва да се замени с буйното вино на Новия Завет. Вероятно към подобни тълкувания прибягват любители на виното. Защото тези символи съвсем не са така прости. Трябва да е ясно, че Христос казва: Моята мисия се отнася към далечното бъдеще; тя трябва да укрепи връзките между самостоятелното човешко същество и духовния свят, да пробуди Любовта към духовния свят като един свободен дар на самостоятелния Аз. Тази Любов - в пълна свобода - трябва да свърже хората с Боговете, докато по-рано те бяха свързани с тях чрез принуждаващите импулси на груповата душа.

Нека сега да вникнем в едно от настроенията на древното човечество. Нека преди всичко да вникнем в мислите на тогавашните хора. Вече казахме: В миналото човекът беше слят с груповата душа и чрез нея чувствуваше своята връзка с духовния свят. После неговото развитие напредна в посока на все по-нарастващо индивидуализиране. На това обаче се гледеше като на един вид впитане в материята, като дегенерация, като един вид отпадане от божествения свят, и възникваше въпросът: Откъде води началото си това, което човекът притежава днес? Откъде е паднал той?"

Колкото по-назад се връщаме в миналото на Земяното развитие, толкова повече откриваме, че под влияние на топлинните състояния твърдите субстанции все повече преминават в течна състояние. Обаче ние знаем, че човекът съществуваше дори и тогава, когато Земята беше течна планета. Но тогава човекът беше в много по-голяма степен свързан с духовния свят, отколкото по-късно. Колкото повече Земята се втвърдяваше, толкова по-бързо се материализираше и човекът. Човекът се съдържаше във водата на течната Земя; но той можа да стъпи върху нея, едва когато тя се втвърди до необходимата степен. А втвърдяването на човека пораждаше следните мисли: Човекът е роден от водната Земя и тогава той е бил дълбоко свързан с божествения свят. Онези, които трябваше да си спомнят тази древна връзка с божествения свят, бяха кръщавани с вода. Водното кръщение трябваше да бъде символът за миналите епохи: Не забравяйте своята древна връзка с Боговете, както и Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

това, че сте станали нечисти, слизайки до днешното състояние!

Така кръщаваше и Йоан Кръстител, за да приближи по този начин човека до връзката му с божествения свят. Всяко кръщение имаше в древността точно този смисъл. То представлява краен израз на процесите, които човекът трябва да пази в своето съзнание.

Но Христос Исус трябва да кръщава по друг начин. Той трябва да посочва на хората не миналото, а бъдещето, към което те могат да се устремят с помощта на своите вътрешни, духовни сили. Човекът може да се свърже с Боговете чрез "светия" и непомрачен Дух. Водното кръщение беше един вид напомнящо кръщение. Обаче кръщението със "Светия Дух" е пророческо кръщение, което сочи към бъдещето. Онази древна зависимост, за която кръщението с вода трябва да напомня, е окончателно изгубена; тя е изгубена също и в това, което символизира виното, жертвоприношението с вино. Дионисий е разкъсаният Бог, който се вмъква в отделните души, така че отделните части не знаят вече нищо една за друга. Човекът е раздробен в безброй отломки, захвърлен в материята чрез всичко онова, което благодарение на алкохола - символа на Дионисий - беше дадено на човечеството. Обаче сватбата в Кана Галилейска загатва за друг, велик принцип. Това е педагогическият принцип на еволюцията. Разбира се, има и абсолютни истини, обаче те не могат да се дават на човечеството по всяко време. Всяка епоха има своите особени тенденции, своите особени истини.

Защо днес ние трябва да говорим за реинкарнацията и т.н.? Защо трябва да се събираме в групи и да изучаваме Антропософията? Ние трябва да правим това, защото всички души, които днес са във Вашите тела, са били многократно инкарнирани на Земята. Дори някои от душите, които днес са във Вашите тела, някога са живели сред германските земи, където жреците на друидите са заставали пред тях и са им предава ли духовната мъдрост под формата на митове и саги. И понеже тогава душите са можели да приемат мъдростта в онази форма, днес те са в състояние да я приемат под друга форма, под формата на Антропософията. Тогава в образи, днес - под формата на Антропософия. Естествено, в миналите епохи истината не би могла да бъде поднесена в нейната днешна форма. Не трябва да вярваме, че древните жреци-друиди биха могли да проповядват истината в нейната днешна форма. Обаче тъкмо Антропософията е онази форма, която е подходяща за съвременното и бъдещо човечество. В бъдещите инкарнации истината ще се предава в свършено други форми; а за това, което днес наричаме "Антропософия", ще се разказва само като за един спомен, както днес се разказват предания и легенди. Антропософът не би могъл да бъде толкова повърхностен, че да си казва: В миналото хората са имали само детински и наивни възгледи, а "блестящият напредък" е единствено наше постижение.

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Това правят например онези, които се смятат за монисти. Ние обаче сме в Антропософията, за да подготвим следващата епоха. Защото ако нашата епоха не беше тук, не би могла да настъпи и следващата епоха. От друга страна обаче, никой не може да оправдава настоящето, като си служи с бъдещето. В този смисъл, дори с учението за реинкарнациите се злоупотребява извънредно много. При мен са идвали хора, които смятат, че в сегашната си инкарнация те нямат нужда да са порядъчни, защото ще постигнат това по-късно. Но ако човек не започне още днес, последиците ще се проявят именно в следващата инкарнация.

Следва да сме наясно: не съществуват абсолютни форми на истината, но всеки път стремежът към познание се насочва към това, което съответствува на дадената епоха от човешката еволюция. Необходимо беше, така да се каже, най-висшият импулс да бъде смъкнат до житейските навици на съответната епоха. Защото той трябваше да облече най-висшата истина в думи и действия, които бяха адекватни за разбирането на епохата.

Така, чрез един вид Дионисиево жертвоприношение, чрез жертвоприношение на виното, Христос искаше да покаже как човечеството трябва да се издигне до божествения свят. Не бива да задаваме фанатично въпроса: Защо Христос превърна водата във вино? Трябва да имаме предвид епохата. С помощта на един вид Дионисиево жертвоприношение, Христос трябваше да подготви следващата епоха. Христос се отправи към галилейците, които представляваха смесица от всевъзможни народности и не бяха свързани с веригите на кръвното родство; тук Той направи и своето първо знамение, като навлезе толкова навътре в техните навици, че превърна водата във вино.

Нека спрем вниманието си на това, което всъщност Христос искаше да каже: Аз искам да подновя духовните връзки и на онези хора, които са потънали в материалния свят, символизиран тук с употребата на алкохола. Обаче Той не иска да е на Земята само за онези, които могат да се издигнат чрез акта на кръщението с вода. И сега следва една многозначителна подробност. В Евангелието на Йоан се споменават "шест каменни делви за очистване" (2, 6). Към числото шест ще се върнем по-късно. А "очистване" е нещо, което става чрез кръщението. В епохата, когато са написани Евангелията, за "кръщението" хората са говорили като за едно "очистване" или "пречистване". Всъщност хората никога не са казвали "кръщение", а единствено "кръщавам" и това, което настъпвало след "кръщението" наричали "пречистване". В Евангелието на Йоан никъде няма да срещнете съответната дума, т.е. *bahtsein*, освен под формата на глагол. А когато се употребява като съществително, тя винаги означава пречистване, или целия процес, свързан с чистотата на първоначалното единение с божествения свят. Следователно, Христос Исус извършва

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

знамението, чрез което - в съответствие с епохата - загатва за своята мисия, в самите каменни делви, предназначени за жертвата на пречишването.

Така в сватбата от Кана Галилейска пред нас е загатната една от найдълбоките страни в мисията на Христос. И там Той трябваше да каже: "Моето време е в бъдещето; днес то още не е дошло. Това, което имам да извърша тук, отчасти зависи от всичко, което трябва да се преодолее чрез моята мисия."

Христос стои в настоящето, но е вгледан в бъдещето, подсказвайки чрез това, че работи не в абсолютен, а в културно-педагогически смисъл. Майката е тази, която Го подканва: "Вино нямат". Но Той отговаря: Това, което ще извърша сега, е свързано със старите времена, с отношението между "мен" и "теб"; защото моето време, когато виното ще бъде превърнато във вода, още не е дошло. Изобщо, какъв смисъл би имало да каже: "Жено, какво общо имаш ти с Мен?", след като все пак извършва това, за което майката Го подканва?! Смисълът се крие в следното: да разберем, че до днешното състояние на човечеството се стига по пътя на кръвното родство; знамението беше дадено в името на старите традиции, които все още се нуждаеха от действието на алкохола, но и че идва време, когато самостоятелният Аз ще се освободи от кръвните връзки. С други думи, Той временно може да остане в рамките на старите традиции, обаче се задава нещо ново, задава се "Неговото време".

И сега, с всяка следваща глава, Евангелието на Йоан ни открива нещо двойствено: най-напред това, че всичко, което то изнася, е предназначено за онези, които в известен смисъл могат да разбират окултните истини. Днес за Антропософията или Духовната Наука се говори открито, обаче навремето духовнонаучните истини можеха да бъдат разбирани само от онези, които бяха посветени в една или друга степен. Кой можеше да разбере нещо от това, което Христос Исус имаше да каже за подълбоките окултни факти? Единствено онзи, който беше в състояние да получава възприятия извън своето тяло, който можеше да излиза вън от тялото и да запазва своето съзнание в духовния свят. Ако Христос Исус искаше да говори на хора, които Го разбират, те трябваше да са по един или друг начин посветени и да виждат в духовния свят. Когато например говори за новораждането на душата в главата, описваща разговора с Никодим, Той открива тази истина на човек, който вижда с духовни сетива. Нека да припомним:

Между фарисеите имаше един човек, на има Никодим началник юдейски.

Той дойде при Исуса нощем..." (3,1-2).

Нека отново и най-внимателно да претеглим смисъла на тези думи. Казва ни се, че Никодим отива при Исус "нощем", с други думи, че той Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

приема онова, което Христос Исус му съобщава, извън своето физическо тяло. "Нощем" означава, че той отива при Христос Исус независимо от тялото, служейки си със своите духовни сетива. Както Натанаил и Христос Исус се разбраха за смокиновото дърво като посветени, така стоят нещата и тук.

От друга страна, Евангелието на Йоан ни посочва, че Христос непрекъснато се стреми да изпълни една мисия, която не държи сметка за кръвните връзки. Това става пределно ясно, когато Той разговаря със самарянката. Към нея Христос отправя думи, които са за хора, чийто Аз е освободен от кръвното родство.

„И така, Исус дохожда В самарийския град, наричан Сихар, близо до землището, което Яков бе дал на сина си Йосиф.

А там беше кладенеца на Яков. Понеже беше уморен от пътуването, Исус седна при кладенеца. Часът беше около шестия.

Тогава дойде една жена от Самария, за да черпи Вода.

Исус и каза: дай Ми да пия.

Защото учениците Му бяха отишли В града да купят храна.

Жената самарянка Му отговори: Как Ти, бидейки юдеин искаш да пиеш от мен, която съм жена самарянка?

(Защото юдеите не общуват със самаряните)." (4, 5-9)

Тук ние сме изправени пред твърде странния факт, че Христос отива при един народ, чийто Азове са откъснати от груповата душа, изтръгнати са от нея. Тъкмо за това става дума.

По-нататък, от разказа за царедвореца, се разбира: Христос разрушава не само това, което е свързано с кръвните връзки на женитбите в рамките на народа, но и това, което кръвните връзки предопределят като съсловия. Той се обръща към тези, чийто Аз е, така да е каже, изтръгнат от общите връзки: Той изцелява сина на царедвореца, който според разбирането на юдеите, Му е чужд. Навсякъде в Евангелието, Вие ще се убедите, че Христос е мисионер на свободния, самостоятелен Аз, който е скрит във всяка човешка индивидуалност. Ето защо Той може да допълни: "Когато говоря за Себе си в по-висш смисъл, аз съвсем не говоря за моя личен Аз; когато говоря за "Аз-съм", говоря за едно Същество, за нещо, което всеки може да намери в себе си. Моят Аз е едно с Отца; но всъщност Азът, който се намира във всяка личност, е едно с Отца."

Този е по-дълбокият смисъл на думите, които Христос отправя към самарянката.

Сега бих искал да спра вниманието Ви преди всичко върху глава 3., стих 31-34. Нещата, които са казани там, водят до едно много по-дълбоко разбиране, особено ако ясно съзнаваме, че идват от Йоан Кръстител:

„Онзи, който идва отгоре, е над всички. Който е от Земята, земен е и говори за земното. Който идва от небето, той е над Всички и Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

свидетелствува за това, което е видял и чул; и никой не приема неговото свидетелство.

Но който го приема, той потвърждава, че Бог е истинен. Защото този, когото Бог е изпратил, говори Божиите думи; понеже Бог не му дава Духа с мярка."

Бих желал да срещна някога онзи човек, който действително разбира горните думи според този превод. Що за противоречие: "Който идва от Бога, говори Божиите думи, понеже Бог не ми дава Духа с мярка!" Какъв е смисълът на тези изречения?

Всъщност на много места Христос иска да каже: Когато говоря за Аза, аз говоря за вечния Аз в човека, който е едно цяло с духовната Първопричина на света. Когато говоря за този Аз, аз говоря за нещо, което е спотаено в най-дълбоките бездни на човешката душа. Ако някой ме слуша - а сега Той говори само за низ шия Аз, който няма никакъв усет за вечността, той не приема Моето свидетелство; той просто не ме разбира. Защото аз не мога да говоря за нещо, което преминава от Мен към него. В този случай той не би бил свободен, не би бил самостоятелен. Всеки трябва да намери Бога, когото проповядвам, в самия себе си, като своя вечна същност.

А само няколко стиха преди това, срещаме думите:

„А Йоан кръщаваше също и В Енон, близо до Салим, защото там имаше много Вода; и отиваха там и се кръщаваха.

Защото Йоан още не беше хвърлен В тъмницата.

Тогава между Йоановите ученици и юдеите Възникна спор за очищението" (3, 23-25), т.е. спор за формите на кръщението. Когато в тези среди се повдига подобен спор, той винаги засяга връзката с божествения свят и за потопяването на човека в материята, и за начина според който - в съответствие с древната идея за Бога - човек остава свързан с божествения свят чрез груповата душа. Тогава идват другите и казват на Йоан:

Исус също кръщава! И сега Йоан трябва да им обясни, че чрез Исус в света навлиза нещо съвършено ново: Исус не се застъпва за онази връзка, която е символично представена в старото кръщение; той учи как човек може да ръководи себе си чрез своя освободен Аз; и всеки трябва да намери в себе си това, което е "Аз-съм", Бога; само така той е в състояние да намери Бога в себе си.

И когато човек прочете думите по този начин, проумява, че самият Той, че "Аз-съм" е изпратен от Бога. А такъв, който е изпратен от Бога, за да възпламени искрата на "Бога" у всеки човек, той проповядва Бога в истинския смисъл, а не в смисъла на кръвното родство.

А сега да преведем и другия стих според неговия точен смисъл. Ние получаваме необходимите за това данни, когато се обърнем към ученията Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

на древните. Те са съхранени в много книги под една или друга художествена форма. Нека само да си припомним псалмите от Стария Завет, в чиито изящно подредени фрази се говори за божествения свят. Там се говори само за старите кръвни връзки като за връзки с Бога. Всичко това би могло да се изучи основно, но и нищо повече, нищо повече от факта, че така човек остава свързан с древния божествен свят. Но ако човек иска да разбере Христос, той няма нужда от всички тези стари закони, от всички тези художествени форми. Христовото учение можеше да бъде обхванато дотолкова, доколкото човек обхващаше духовния Аз в себе си. Дори и да нямаше пълно знание за Бога, човек можеше да разбере това, което чува от устата на Христос Исус. Налице бяха предварителните условия за това разбиране.

Човекът нямаше вече нужда от псалмите, от художествено построените учения, а от най-простите изразни средства, и това бяха неумелите, сричани думи. За да свидетелствуваш за Бога, достатъчно е само да сричаш твоите думи. Това можеше да стане и в най-простите, сричани думи, на които липсваше всякаква "мярка". Дори и само да сричаше, човек можеше да разбере Христовите притчи, стига да усещаше в своя Аз, че е изпратен от Бога. А който познава само земните връзки с Бога, той говори с метриката на псалмите, обаче тя го отвежда не другаде, а до старите Богове. Само този, който усеща своите първоизточници в духовните светове, е над всички, и може да свидетелствува за видяното и чутото в духовните светове. Обаче това свидетелство не може да се приеме от хора, свикнали с друг вид свидетелства. А тези, които го приемат, показват - чрез самия факт на приемането - че усещат себе си като Божи пратеници. Те не само вярват, но и разбират думите на другия, и чрез своето разбиране ги потвърждават. "Който чувствава Азът, той и в самото сричане стига до Божието Слово." Ето как стоят нещата. Защото Духът, който е сега тук, не се нуждае от никаква метрика, а може да изрази себе си дори с помощта на най-простото сричане. Подобен начин на изразяване лесно може да се приеме като отсъствие на мъдрост. Обаче всеки, който отхвърля мъдростта само защото - според неговото лично мнение най-висшите тайни трябва да бъдат изразявани в най-простата форма, върши това, често пъти несъзнавано, единствено поради склонност към душевно удобство. Когато четем: "Бог дава Духа не според мярката", това означава, че мярката не подпомага Духа, обаче истинското присъствие на Духа, поражда и мярката. Далеч не всеки, който разполага с мярката, има Духа; но който има Духа, непременно стига и до мярката. Разбира се, нещата не трябва да бъдат обърквани: ако някому липсва каквато и да е мярка, това не е белег за присъствие на Духа, както и усета за мярка също не гарантира присъствие на Духа. Знанието с положителност не е признак за мъдрост, но не по-малко вярно е, че същото

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

се отнася и незнанието.

И така, навсякъде ни се показва, че Христос апелира към освобождаването на самостоятелния Аз във всяка човешка душа. Тук под "мярка" следва да се разбира "мярка в сричките", която е в основата на художествено построената човешка реч.

А предхождащото изречение гласи буквално: "Този, който обхваща Бога в "Аз-съм", дори и в сричането свидетелствува за божествената или Божия реч и намира пътя към Бога."

ШЕСТА ЛЕКЦИЯ Хамбург, 25 май 1908 "Аз-Съм"

В тези лекции вече показахме, че в разговора между Христос Исус и Никодим става дума всъщност за това, че Христос се обръща към една личност, умееща да възприема отделни процеси извън физическото тяло, благодарение на развитите до известна степен по-висши познавателни органи. За онзи, който разбира подобни неща, това ясно е загатнато в Евангелието: Никодим отива при Христос Исус "нощем", т.е. в едно състояние на съзнанието, в което човек не си служи със своите външни сетивни органи. Ние съвсем не искаме да останем при тривиалните тълкувания, които някои дават за тази дума "нощем". Сега Вие знае те, че в този разговор става дума за новораждането на човека - "от вода и Дух". Това, което Христос казва на Никодим за новораждането в глава 3., стих 4-5., е изключително важно.

„Никодим Му казва: Как може човек, бидейки стар, да се роди отново?

Нима може Втори път да Влезе в утробата на майка си и да се роди?

Исус отговори: Истина, истина ти казвам: ако някой се не роди от Вода и Дух, не може да Влезе в царството Божие."

Вече споменахме, че тези думи трябва да се претеглят като на златарски весни. От една страна следва да подчертаем: Думите в такъв религиозен документ трябва да се приемат в буквалния смисъл. От друга страна обаче е вярно, че ние тепърва трябва да открием и вникнем в този буквален смисъл. Често се цитира изречението: "Буквата умъртвява, Духът оживотворява" (2. Коринтяни 3, 6). Хората често си служат с това изречение по един твърде странен начин. Те го приемат като оправдание за своята фантазия, която смятат за "Духа на нещата". А когато някой друг се стреми да вникне в буквата преди да е стигнал до Духа, те отсичат: Ах, какво ни засяга нас буквата; буквата умъртвява, но Духът оживотворява!"

Който разсъждава по този начин, е на приблизително същото равнище, както човекът, който би казал: Живата субстанция е Духът, а тялото е нещо мъртво; следователно, нека унищожим тялото и тогава Духът ще се прояви в цялата си сила!"

Обаче който говори така, изобщо не предполага, че Духът изгражда себе Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

си постепенно, че човекът трябва да употреби органите на своето физическо тяло, за да усвои опитностите си във физическия свят и да пренесе част от този процес в духовния свят. Следователно първо трябва да вникнем в буквата; после можем да я умъртвим, както човешкото тяло отпада от човешкия дух, след като той е извлякъл всичко от тялото.

Точно в тази глава от Евангелието на Йоан е скрито нещо извънредно дълбоко и ние можем да проникнем в нейния смисъл, само ако проследим еволюцията на човека още по-назад, отколкото сторихме това в до сегашното разглеждане на Евангелието. Днес ние трябва да проследим човека в много по-ранните периоди от Земното развитие.

Но за да не се окажете шокирани от някои подробности, свързани с тези ранни състояния на човечеството, бих искал да Ви върна още веднъж към древната Атлантска епоха.

Вече стана дума за това, че преди катастрофалните промени в нашата Земя, запазени в сказанията за Потопа, нашите човешки предшественици живеели в една обширна територия на запад, която днес вече не съществува, а образува дъното на Атлантическия океан. Този континент, който наричаме древната Атлантида, в бил населен от нашите предшественици. Ако проучим последните периоди от Атлантската епоха на човечеството, ще установим, че в тези твърде отдалечени времена, човекът не се е различавал съществено, от съвременния човек. Но ако вникнем в началните периоди на Атлантида, ще открием огромни разлики. Нека сега да се отправим още по-назад в миналото.

Преди Атлантската епоха, човекът населявал една територия, която днес наричаме Лемурия. Тя също е унищожена от планетарните катастрофи, засягащи цялата Земя. Лемурия се простирала приблизително на онова място, което днес лежи между Южна Азия, Африка и Австралия. Когато проследяваме формите на лемурийския човек, както те застават пред погледа на ясновидеца, се натъкваме на огромните им различия спрямо формите на съвременния човек, и съвсем не е необходимо да описвам с точни подробности човешките форми от Лемурия и ранна Атлантида. Ако все пак попаднете на някои техни описания, които Антропософията дава, ще се убедите в невероятните им различия спрямо формите на днешния човек. Обаче, ако искаме да разберем човешките промени, настъпили в хода на Земното развитие, все пак се налага да ги опишем до известна степен, макар и само външно.

Нека допуснем - практически е невъзможно, но да го сторим в името на по-доброто разбиране - че с Вашите съвременни сетива, каквито в онези епохи естествено не сте имали, бихте могли да виждате събитията, разиграващи се през последните лемурийски и първи атлантски времена в различните части от Земната повърхност. Бихте изпаднали в голяма заблуда, ако очаквате, че тогавашният човек би могъл да се долови чрез Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

такива сетивни възприятия. Тогавашият човек все още не съществуваше в такива форми, че да бъде възприет от днешните сетивни органи. Пред погледа Ви би се разкрила следната гледка: определени области от Земната повърхност се надигат като един вид острови от останалата Земя, обгърната или от морски водни маси, или от горещи изпарения. Обаче онези области, изпъкващи като острови, не бяха изградени от днешната твърда земна маса, а от много по-мека земна маса, в сред която бушуваха огнени сили, така че споменатите островни формации непрекъснато бяха изтласквани нагоре от тогавашните вулканични сили и после отново потъваха.

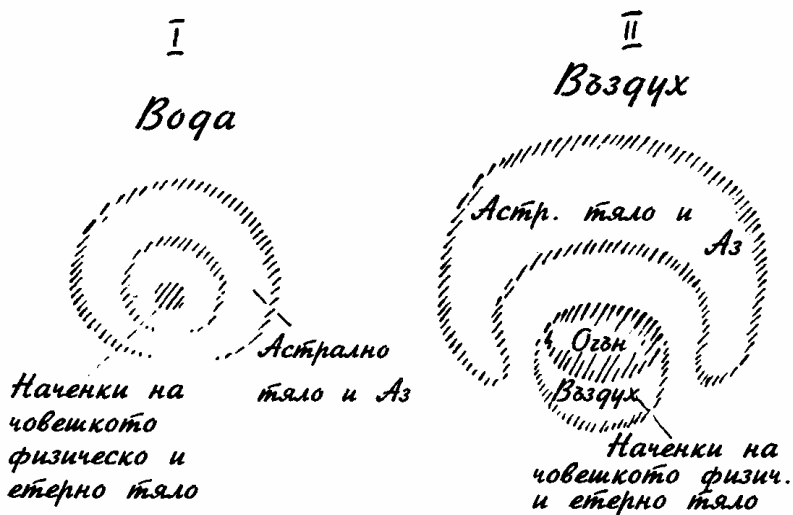
Накратко, Земята все още беше под силното действие на огъня, който непрекъснато се променяше и проникваше навсякъде. В определени области, които бяха охладени вече до известна степен, Вие бихте открили живите предшественици на днешния животински свят. Тук или там Вие бихте могли да доловите техните гротескни форми: предшествениците на днешните влечуги и земноводни. Обаче от човека Вие не бихте могли да доловите абсолютно нищо, защото през онези времена той нямаше своето плътно и твърдо физическо тяло. Би трябвало да го търсите на съвсем други места, така да се каже, в изпаренията или във водните маси, както например, ако днес плувате в морето и от някой низш животински вид едва ли забелязвате нещо друго, освен меки слузести частици. Така бихте открили и тогавашното човешко физическо тяло като плуващо в изпарения и водни маси. Колкото по-назад се връщаме в миналото, толкова по-нежен и фин откриваме тогавашния човек, подобен на своето обкръжение от водни маси и изпарения. Едва през Атлантската епоха, той постепенно започва да се съгъстява все повече и повече, и ако някой би проследил с ясновиждащ поглед целия ход на развитието, би установил как тогавашният човек се съгъстява и отделя от водата, за да се пренесе на твърдата земна повърхност. Фактически вярно е, че физическият човек е стъпил сравнително късно на твърдата земна почва. Той постепенно слиза от водно-въздушното пространство, "кристализира", и се отделя от него. Тази е приблизителната картина на тогавашния човек, който, така да се каже, все още не може да различава себе си от своето обкръжение и е съставен от същите елементи в сред които живее. Колкото по-назад се пренасяме в Земното развитие, толкова по-fino и по-fino става човешкото тяло.

Нека да застанем в самото начало на нашата днешна планета Земя. Ние знаем, че тя е произлязла от Стара та Луна, която нарекохме "Космос на Мъдростта". На определена степен от своето развитие, тази Стара Луна не притежаваше твърдия земен елемент и трябва да сме наясно, че предишните въплъщения на нашата планета протичаха при свършено други физически условия. Ако се върнем до Стария Сатурн, не трябва да

си представяме условия, близки до тези на днешната Земя, и че там би имало скали, на които можем да стъпим, по които можем да се катерим. От всичко това там нямаше и следа. Ако идвайки от мировото пространство, бихте се приближили до Стария Сатурн, когато е бил в средата на своето развитие, Вие не бихте видели някакво особено небесно тяло да се носи в пространството; Вие бихте доловили нещо странно, а именно като че ли навлизате в една област, където усещате нещо сходно на това, ако се вмъквате в една гореща пещ. Единствената реалност на Стария Сатурн беше тази, че неговото топлинно състояние беше различно от това на обкръжението му. От Стария Сатурн не биха могли да бъдат възприемани никакви други качества.

Окултизмът различава не само три състояния на материята, както съвременната физика, а и нещо повече. Физикът казва: Днес съществуват твърди, течни и газообразни тела. Обаче Старият Сатурн не е бил още газообразен. Газообразното състояние е много по-плътно от най-плътното състояние на Сатурн. В окултизма различаваме и друго, топлинно състояние, което е не просто свързано с движението на материалните частици, а представлява четвъртото състояние на материята. Старият Сатурн беше съставен само от топли на, и ако преминем от Стария Сатурн към Старото Слънце, ще установим и едно съгъстяване на тази древна огнена планета. Старото Слънце е първото газообразно въплъщение на нашата планета. Едва Старото Слънце е едно газообразно, въздухообразно тяло. На Старата Луна процесът на съгъстяване продължава. Тя е вече едно течно тяло, което по-късно, след като Слънцето го напуска, става значително по-плътно. Обаче същинското състояние, в което тя се намира, докато беше съединена със Слънцето, е именно течното състояние. Това, което днес наричаме минерална Земя, с нейните минерали, скални маси и т.н., на Старата Луна все още не съществуваше. То кристализира едва на нашата Земя.

Когато Земята започна своето развитие, тя отново трябваше да повтори всички предишни планетарни състояния. При една нова еволюционна степен, всяко тяло и всяко същество в Космоса винаги повтаря предишните състояния; така и нашата Земя повтаря, макар и в съкратен вид, Сатурновото, Слънчевото и Лунното състояние. Докато повтаря Лунното състояние, тя се състои от вода и водни пари, не от днешната вода, а от течна субстанция, подобна на водата; истинското течно състояние идва по-късно.

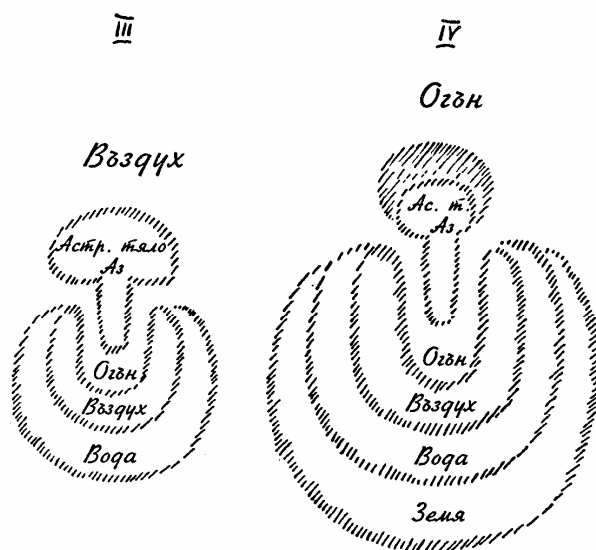

Хиперборейска и Лемурийска епоха

Това течно кълбо, което се носи в мировото пространство, е съставено не от днешната вода, а от смесени вода и водни пари, следователно от газов и воден елемент, и в тази среда е потопен човекът. Той се намира в това течно кълбо, понеже твърдите субстанции още не са отложени в сред въздушно-водните маси. От днешния човек там вече са неговият Аз и неговото астрално тяло. Обаче този Аз и това астрално тяло все още не се чувствуват като самостоятелни сили, а като че ли са вложени в недрата на божествено-духовните Същества; те все още не се чувствуват отделени от онова Същество, чието тяло е течната, газообразна Земя. И сега в тези астрални тела, надарени с Аз, се образуват нежните и фини заложби или наченки на човека. Това е посочено в първата рисунка.

В нейната горна част са представени невидимите за външното наблюдение астрални тела и Азове, които са потопени в течното Земно кълбо. Те изграждат в себе си и отделят навън първите наченки на човешкото физическо тяло, което заедно с етерното тяло, се намира в едно изключително fino състояние. Ако проследите този процес с ясновиждащ поглед, ще видите как първите наченки на физическото и етерното тяло са като обгърнати от астралното тяло и Аза, както това е посочено на първата рисунка. Това, което днес Вие, заспивайки, оставяте в леглото, т.е. Вашето физическо и етерно тяло, изгражда първите си наченки точно в тази част от Земното развитие; този първичен човешки зародиш е напълно обгърнат от астралното тяло и Аза. Постепенно Събр. съч. 103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

водно-въздушните маси се сгъстяват. Астралното тяло и Азът дават повод за повсеместно прорастване на първите човешки наченки в тази първична течна Земя. Върху произхода на животните и растенията засега няма да се спираме. Водата продължава да се сгъстява и сега, в известен смисъл, водата се отделя от въздуха; двете състояния не са смесени както по-рано. Последицата от това е, че човешкото тяло - физическото и етерното тяло - става още по-плътно. Понеже сега въздухът се отделя от водата, човешкото физическо тяло става въздухообразно и включва в себе си огнения елемент, така че онова, което преди беше течно, сега става въздухообразно. Сега физическо-етерният зародиш се състои от въздух, проникнат от силите на огъня; астралното тяло и Азът го обгръщат, и всичко това се движи ту във водата, ту във въздуха. (Виж рисунка 2)

Атлантска и Следатлантска епоха

Ето, следователно, образът на тогавашния човек: Онази негова част, която днес у спящия човек остава в леглото, съществува в такъв вид зародишно състояние, което има плътността на въздуха и е пронизвана от силите на огъня. На всеки такъв човек принадлежи едно астрално тяло и един Аз. Те обаче са като потопени в недрата на божествения свят и, с други думи, не усещат себе си като един самостоятелен Аз.

Върху тези подробности трябва да се замислим дълбоко. Защото описваните състояние се различават толкова много от днешното състояние на Земята, че за хората изглеждат непонятни или направо шокиращи.

Събр. съч. 103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Лесно бихте могли да попитате: А какъв е този огън, който е поставен тук във въздуха? Този огън, който притежаваше тогавашния човек, е жив и днес у Вас самите! Огънят, който стопля и движи Вашата кръв.

Но и останките от древният въздух също живеят във Вашия организъм. Когато вдишвате и издишвате, тогава Вашето, иначе твърдо тяло, се среща с въздуха. Представете си, че вдишвате дълбоко; въздухът навлиза във Вашата кръв и става топъл. Представете си още, че този въздух прониква навсякъде в тялото, и че всички течни и твърди части изчезват, а остава само формата: една човешка форма, съставена само от въздух; един човек в процес на вдишване, изпращащ кислород до най-периферните телесни части. Пред Вас застава един образ, твърде подобен на човека, но изграден от въздух. Въздухът, който влиза в човека, приема изцяло формите на тялото. Да, пред Вас застава едно сянкобразно тяло, изградено от въздух и пронизвано от огън. Самите Вие в миналото сте представлявали точно такъв вид човеци: физическото и етерното тяло бяха обгърнати от Азът и астралното тяло.

Това състояние продължи до идването на Атлантската епоха. Дълбоко греши всеки, който смята, че в началото на Атлантида човеците са изглеждали като днешните и че са можели да се движат като тях. Човеците постепенно слязоха от въздушните области в областите на по-гъстата материя. А преди всичко, животните бяха тези, които не можаха да изчакат своето физическо въплъщение и изостанаха, понеже Земята не беше достатъчно узряла, за да предостави "материал" на човеците. Животните изостанаха на по-низши степени, защото не можаха да изчакат своето слизание.

Следващата степен в развитието на човека се свежда до това, че той обособи в своето физическо тяло три съставни части: въздушна, топлинна и течна; в окултен смисъл, той се превърна във воден човек. Бихте могли да възразите, че и преди той е бил воден човек. Но този извод не е съвсем правилен. По-рано Земята представляваше едно водно кълбо, и вътре в него се намираха - само в духовен смисъл - астралното тяло и Азът; те плуваха във водата като духовни Същества; обаче те не бяха самостоятелни. Едва сега стига ме до момента, когато бихте открили човешкото физическо тяло във водата, като един вид прозрачно желе. Вие бихте могли да плувате в това първично море и да откривате там сгъстените, но прозрачни форми. Така изглеждаха първоначално тези човеци: те имаха водно тяло, а тяхното астрално тяло и техният Аз бяха изцяло потопени в божествено-духовните Същества.

Докато човекът притежаваше това водно тяло, за него бяха характерни и други състояния на съзнанието, различни от днешното разпределение на несъзнателни нощи и съзнателни дни. Докато беше потопен в божествено-духовните Същества, нощем той имаше едно сумрачно, астрално съзнание. Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Когато денем той влизаше в своето течно физическо тяло, за него настъпваше нощ; а когато отново напускаше физическото тяло, беше озаряван от ослепителната астрална светлина. Когато сутрин се потопяваше във физическото тяло, всичко наоколо ставаше смътно и мрачно, настъпваше един вид безсъзнание. Обаче в това физическо тяло напредваше развитието на днешните физически органи. Така човекът все повече и повече можеше да възприема и вижда физическия свят. Дневното съзнание ставаше все по-ясно и все повече откъсваше човека от лоното на Боговете. Едва към средата на Атлантската епоха човекът е сгъстен до такава степен, че има вече плът и кости, докато по-рано на тяхно място имаше само хрущялна тъкан. И така, навън Земята става все по-твърда и човекът стъпва върху твърдата земна почва. Успоредно с това обаче, все повече изчезва съзнанието за божествено-духовните светове; човекът все повече се превръща в наблюдател на външния свят, подготвяйки се да стане истински жител на Земята. През последната третина на Атлантската епоха човешката форма все повече заприличва на днешната.

Така човекът буквално слиза от сферите, които нарекохме сфери на водата и водните пари, сфера на въздуха и т.н. Докато обитаваше водновъздушните сфери, неговото съзнание притежаваше чисто астрална възприемателна способност, понеже, излизайки вън от физическото тяло, той се издигаше нагоре към Боговете, а с втвърдяването на физическото тяло, той постепенно се откъсваше от Боговете. Преставайки да бъде "течен" и "въздухообразен", човекът сякаш влиза в една черупка и се откъсва от предишните си връзки с духовния свят. Докато беше "течен" и "въздухообразен", той беше горе при Боговете. Разбира се, той не можеше да развие своя Аз, но от друга страна все още не беше откъснат от божественото съзнание. С потъването му в материята, все повече се помрачаваше и неговото астрално съзнание.

Но какъв е смисълът на тези сложни промени? Някога, докато човекът беше все още при Боговете, неговото физическо и етерно тяло бяха течни и въздухообразни. Успоредно със сгъстяването на Земята се сгъстява и той, напредвайки до своя днешен материален вид. Това е слизането в материята. Но както човекът слезе, така и Той отново ще се издигне над материята. След опитностите, които може да получи в условията на твърдия материален свят, той отново ще се издигне към сферите, където неговото физическо тяло е течно и въздухообразно. Човекът трябва да носи в себе си съзнанието, че ако иска отново - и съзнателно - да се свърже с Боговете, неговото истинско съществуване ще протича в сферите, от които той произхожда.

И така, човекът се сгъстява от вода и въздух, но той отново ще се "разтвори". Днес той може да си представи този процес само духовно, Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

като поддържа съзнанието за бъдещето си телесно състояние. Обаче само по този начин хората получават необходимата сила, за да се доближат до това състояние още днес.

Ако човекът постигне този вид съзнание, той вече е постигнал своята земна цел, вече е изпълнил своята земна мисия. Какво означава това? Това означава, че навремето човекът се е родил не от плът и кръв, а от въздух и вода. И по-късно, в Духа, той действително трябва да осъществи новото си раждане от въздух и вода.

По времето, когато възникват Евангелията, смисълът на думите бил поразличен отколкото днес. "Водата" носела същото име - вода; но думата "пневма", която днес се употребява като "Дух", тогава означавала "въздух". Думата "пневма" трябва да превеждаме като "въздух" или "пара", иначе настъпват недоразумения. Ето защо съответното изречение от разговора между Исус и Никодим трябва да гласи:

„Истина, истина ти казвам: само някой се не роди от Вода и Въздух, той не може да Влезе В царството Божие" (3. 5).

Ето как Христос загатва за едно от бъдещите еволюционни състояния, които човекът трябва да развие; изобщо в този разговор са вложени изключително дълбоки тайни, свързани с нашето развитие. Необходимо е само правилно да разбираме думите и правилно да си служим с тях чрез всичко, което Антропософията може да ни даде. В обикновения говорен език все още има следи от едно по-друго разбиране на нещата, когато например летливите вещества се определят като "духове". Обаче първоначално думата е "пневма": въздух.

Виждате, следователно, че нещата се свеждат до точния, прецизен смисъл на думите. И тъкмо от буквалния им смисъл идва тяхното найпрекрасно, духовно значение.

А сега нека отново да насочим нашия духовен поглед към един друг факт от еволюцията.

Нека погледнем далеч назад, когато човешкото астрално тяло и Азът бяха потопени в недрата на самия божествено-астрален свят. Ако проследим тяхното развитие, ще установим, че можем да го опишем, макар и схематично. Първоначално цялата Ви астрална част беше вложена в общия астрален свят, а чрез току-що описаните процеси, се образуваха физическите и етерните зародиши като един вид черупка. Така отделните човеци бяха откъснати от общия астрален свят и обособени в самостоятелни части, също както, ако имате пред себе си една течност и отделите от нея отделни части. Успоредно с изграждането на физическото тяло напредва и откъсването на отделното човешко съзнание от божественото съзнание. Виждаме как - като затворени в обвивката на физическото тяло - отделните човеци се обособяват като части от общия астрален свят. Но човек трябва да заплати тази самостоятелност

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

със затъмняването на своето астрално съзнание, затова пък от обвивката на физическото си тяло, той вече може да вижда външния физически свят. Старото ясновиждащо съзнание постепенно угасва.

Така ние виждаме, как възниква вътрешният свят на човека, неговия самостоятелен, индивидуален живот, това, което е носител на Аза. Когато днес наблюдавате спящия човек, в неговото физическо и етерно тяло, които остават в леглото, Вие имате това, което се е получило чрез съгъстяване в хода на времето. А всичко, което се е отделило по-рано от общия астрален свят, всяка нощ се връща отново там, за да укрепи себе си в единната божествена субстанция. Естествено, то не навлиза там до онази степен, в която се е намирало първоначално; иначе то отново би станало ясно-виждащо. То запазва своята самостоятелност. Следователно, тази самостоятелна индивидуалност е нещо, което възниква в хода на Земното развитие.

Кому дължи своето съществуване този индивидуален, вътрешен човешки живот, който търси подкрепа извън физическото и етерното тяло? Той дължи своето съществуване на човешкото физическо и етерно тяло, които са образувани постепенно в хода на Земното развитие. Човекът създава това, което денем потъва във физическите сетива и наблюдава физическия свят, а нощем изпада в безсъзнание, понеже е откъснат от състоянието, в което се е намирал по-рано. На окултен език това, което днес лежи в леглото, се нарича същинският земен човек. Точно това представляваше "човекът". А това, в което денем и нощем се намира Азът, и което е родено от физическото и етерното тяло, се нарича "дете на човека" или "Син човечески". Синът човечески е Азът и астралното тяло, така както те са възникнали в хода на Земното развитие от физическото и етерното тяло. За тази цел разполагаме с техническия израз "Син човечески".

Защо дойде Христос Исус на Земята? Какво трябваше да даде Неговият Импулс на Земята?

Този "Син човечески", който се откъсна от лоното на Боговете и се освободи от старите връзки, постигайки физическото съзнание, е длъжен чрез слезлия на Земята Христос отново да се издигне до съзнанието за Боговете. Чрез силата на Христос, който слезе на Земята, Синът човечески отново трябва да се издигне до Боговете.

В миналото само отделни избраници можеха да надзъртат в божествено-духовния свят чрез процедурите на древното мистериинно посвещение. За тези личности, в древността беше запазен един технически израз. Тези, които можеха да виждат в божествено-духовния свят и да се явяват като негови свидетели, бяха наричани "змиите". "Змии" са онези личности, които бяха посвещавани в древните Мистерии. Тези "змии" бяха предшествениците на Христовото дело. Мойсей оповести своята мисия Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

като издигна пред народа си символа на онези, които можеха да виждат в духовните светове: той издигна не друго, а змията (4 Мойсей

21, 8-9). Това, което представляваха тези отделни личности, трябваше да стане достояние - чрез силата на Христос - на всеки Син човечески. Същото подчертава и Христос по-нататък в разговора си с Никодим:

„И както Мойсей издигна змията в пустинята, тъй трябва да се издигне Син Човечески!“ (3, 14)

Тук Христос си служи направо с древните технически изрази. Нужно е само да се вникне в буквалния смисъл на Неговите думи и тогава разбираме точния смисъл, който се покрива с антропософското учение. Ето защо в древността учението за "Аз-съм" можеше да бъде само загатнато. За силата на "Аз-съм", която трябваше да се пробуди у всеки Син човечески, народите можеха само да чуят нещо, позовавайки се на посветените и техния авторитет. Но и за тези подробности Евангелието на Йоан ни осведомява достатъчно точно.

Вече видяхме какво означава "Аз-съм" в Евангелието на Йоан. Дали и това "Аз-съм" е дадено на човека бавно и постепенно? Бавно и постепенно ли е възвестеното? Дали наистина Старият Завет пророчески говори за подготовката, чрез която човечеството ще може да приеме Импулса, който е скрит във въплътеното "Аз-съм"?

Нека да си припомним, как всичко, което настъпва в хода на времето, е подготвено бавно и постепенно. Всичко, което Христос Исус донася, трябваше - както детето в майчината утроба - бавно да узрее в древни те Мистерии, в съвременниците на Стария Завет. И това, което беше подготвено в съвременниците на Стария Завет и в целия древен юдейски народ, продължи да зрее сред древните египтяни. А те имаха такива посветени, които знаеха, какво трябва да дойде на Земята. Ние ще чуем, как сред египтяните, които са третата подраса на следатлантската раса, бавно израсна космическия импулс на "Аз-съм" и как те постепенно съградиха, така да се каже, майчината утроба, външната конструкция на "Аз-съм", но не стигнаха до там, че да родят Христовия Принцип; и как най-после от тях се отдели древният юдейски народ.

Ние помним, как Мойсей беше избран всред египтяните, за да се изяви като предвестник на Бога, който е въплътения "Аз-съм". Той трябваше да го възвести на онези, които можеха да разбират нещо от това. Той трябваше да възвести, че вместо "Аз и Отец Авраам сме едно!", идва времето на "Аз и Отец сме едно", или с други думи: Азът и духовната първопричина на света са едно цяло. Огромната част от хората на Стария Завет бяха свързани в груповата душа на народа и там отделния човек се усещаше подслонен и сигурен. Обаче Мойсей, като посветен в старите Мистерии, предизвестява, че Христос идва, с други думи, че идва един Божествен Принцип, който е по-висш от бушуващия в поколенията Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

принцип на кръвното родство. Наистина, Бог действа в кръвта едва след Авраам, но този "баща по кръв" е само външното проявление на духовния Отец.

"Мойсей рече на Бога: Кой съм аз, че да отида при фараона и да изведе децата израилеви от Египет? Той отговори: Аз ще бъда с тебе. А знакът, че Аз те пращам, трябва да бъде този: Когато изведеш моя народ от Египет, ще принесете Богу жертва на тази планина.

Мойсей рече на Бога: Ето, когато отида при децата Израилевии им кажа: Богът на Вашите бащи ме изпрати при Вас! а те ме попитат: Как се нарича неговото име? Какво трябва да им отговаря?" (2. Мойсей 3,11-13).

Мойсей пророчески възвестява един по-висш Бог, който живее в Бога на Отец Авраам, но живее там като един по-висш принцип. Как се нарича неговото име?

„Бог рече на Мойсея: аз съм „Аз-съм“! (2. Мойсей 3,14).

Тук е предизвестена дълбоката истина на Словото, което по-късно се възплъщава в Христос Исус.

„И рече: Кажы, прочее, на децата израилеви: „Аз-съм" е този, който ме научи това." (2, Мойсей 3, 14).

Така е записано в Библията. Или с други думи: "Името", онова име, стоящо в основата на кръвнородственото име, е "Аз-съм"; и то се възплъщава в Христос, за който ни говори Евангелието на Йоан.

„И рече после Бог на Мойсея: Прочее, трябва да кажеш на децата израилеви: Господ, Бог на Вашите отци, Бог на Авраам, Бог на Исаака, Бог на Якова ме изпрати при Вас." (2. Мойсей 3, 15).

Следователно, това, което досега сте виждали само външно, което тече в кръвта, в неговия дълбок смисъл, то е "Аз-съм".

По какъв могъщ начин възвестява себе си това, което идва в света чрез Христос Исус. Ние чуваме името на Логоса и как Логосът се обръща към Мойсей: "Аз съм "Аз-съм"!" Логосът произнася своето име, произнася това, което може да бъде разбрано и чрез ума, чрез интелекта. Това, което проехтя тогава, се яви в плът като инкарнирания Логос в Христос Исус.

А сега да се обърнем към външното знамение, чрез което върху юдеите се изля Логоса, доколкото те можаха да го обхванат по чисто мисловен начин. Това външно знамение е "манната" в пустинята. Всъщност "манна" - тези, които са запознати с Тайната Наука нямат нужда от обяснения - е същата дума като Манас, "Духът-Себе" (Geistselfbst). Така всред онова човечество, което постепенно извоюва Азовото съзнание, нахлу първия полъх на "Духът-Себе". Обаче това, което живее в самия Манас и идва към Земята, трябва да се назове по друг начин. То е не само нещо, което може да бъде узнато, а една сила, която човекът може да приеме. Когато Логосът сам произнася своето име, той трябва да бъде разбран, да бъде Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

обхванат с разума. Но когато Логосът става плът и се явява всред човечеството, той се превръща в могъщ импулс и пронизва всички; той е сред хората не само като понятие, като учение, а набира сили като един могъщ импулс, към който човекът може да прибави и своите собствени сили. И тогава той вече нарича себе си не "манна", а "хлябът на живота" (6, 48), и това е техническият израз на Буди или "Дух на Живота" (Lebensgeist).

Водата, преобразена чрез Духа, която символично е поднесена на самарянката, и "хлябът на живота", са първите предвестници за нахлуването на Буди или "Духът-Живот" в човешкото същество. За тези неща ще продължим да говорим утре.

СЕДМА ЛЕКЦИЯ Хамбург, 26 май 1908

Мистерията на Голгота

В крайна сметка всичко в Евангелието на Йоан е замислено така, че да ни обясни как в историята на човечеството е станало това, което наричаме "Мистерията на Голгота". Да се разбере тази "Мистерия на Голгота" от окултна гледна точка, означава в същото време да се разгадае дълбокия смисъл на Йоановото Евангелие. Ако обгърнем с поглед това, което всъщност стои в самия център на Мистерията на Голгота, и поискаме да вникнем в неговия окултен смисъл, трябва да насочим мисълта си към мига на Разпятieto, когато кръвта на Спасителя изтича от неговите рани. И тук ще припомним нещо, което често споменавахме в хода на тези лекции: а именно, че за познавача на духовните светове всичко, което е материално, веществено, физическо, всъщност е само външният израз, външното проявление на определен духовен процес.

А нека сега извикаме пред нашите души физическото събитие: Христос разпънат на Кръста и течащата от раните му кръв. Какво подсказва този образ, чието съдържание се изчерпва в едно физическо събитие, на онзи, който правилно разбира Евангелието на Йоан?

Този физически процес, Събитието на Голгота, е израз и проявление на един духовен процес, който се разиграва в средишната точка на цялото Земно развитие. Ако човек схваща тези думи в смисъла на днешното материално светоусещане, той едва ли ще си представи нещо особено. Защото той едва ли ще си представи, че това единствено по рода си Събитие на Голгота се различава по нещо от други, физически сходни събития. Обаче има една колосална разлика между всички Земни процеси, разиграващи се преди Събитието на Голгота, и тези, които се разиграват след него.

Ако искаме да се доберем до някои важни подробности, трябва да знаем: не само отделният човек, не само отделното живо същество има физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло, както описахме това, макар и Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

само донякъде, в предишните лекции, а и всяко небесно тяло представлява не само физическата материя, която наблюдават астрономите и другите физически изследователи. Небесните тела също имат едно етерно и едно астрално тяло. Нашата Земя също има своето етерно и своето астрално тяло. Ако нашата Земя не би имала свое собствено етерно тяло, тя нямаше да бъде покрита с растения; ако нашата Земя не би имала свое собствено астрално тяло, тя нямаше да бъде населена от животни. Ако искаме да си представим етерното тяло на Земята, трябва да си представим неговия център в центъра на Земята, както и физическото тяло на Земята има своя център там. Цялото физическо тяло на Земята е потопено в етерното тяло на Земята, а те двете са обгърнати от едно астрално тяло.

Ако някой би наблюдавал с ясновиждащ поглед астралното тяло на Земята в хода на нейната еволюция, в хода на продължителни периоди от време, той щеше да установи, че фактически астралното тяло и етерно то тяло на Земята не остават едни и същи, а се променят.

За да си представим нещата съвсем образно, нека мислено да се пренесем извън Земята, на някоя друга звезда, от която един ясновиждащ човек би наблюдавал нашата Земя. Такъв човек би виждал Земята не само като физическа планета, а и светлинната аура около нея, защото той би възприемал етерното тяло и астралното тяло на Земята. Ако този ясновиждащ човек би останал на далечната звезда по-дълго време, така че да проследи както предхристиянските епохи на Земята, така и Събитието на Голгота, пред неговия поглед би се открила следната гледка: Преди Събитието на Голгота, Земната аура, съставена от нейното астрално и етерно тяло, би показвала определени цветове и форми, но след Голгота, в точно определен момент, цялата Земя аура рязко би променила своите багри. Кой е този момент? Това е моментът, когато на Голгота бликна кръвта от раните на Христос Исус. В този момент се променят всички духовни отношения на Земята.

Вече казахме: Това, което наричаме Логос, е сборът от шестте Елохими, които са свързани със Земята и които, следователно, изпращат своите духовни дарове на Земята заедно с външно проявената Слънчева светлина. Така за нас Слънчевата светлина се явява като външното физическо тяло на Духа и душата на Елохимите или Логоса. В момента, когато настъпи Събитието на Голгота, силата, импулсът, който по-рано можеше да се излива върху Земята само под формата на Слънчевата светлина, започна да се съединява със самата Земя; и тъкмо поради това, че Логосът започна да се съединява със Земята, се промени и аурата на Земята.

Нека да се обърнем към Събитието на Голгота от друга гледна точка. Досега разгледахме еволюцията на човека и еволюцията на Земята от Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

различни страни. Всички знаем, че преди да се превърне в сегашната "Земя", нашата планета е минала през трите въплъщения на Стария Сатурн, Старото Слънце и Старата Луна, така че предходното въплъщение на нашата Земя беше това на Старата Луна.

Когато една планета постига целта на своето развитие, с нея се случва приблизително същото, което става и с един човек, който в своята поредна инкарнация е постигнал основната си цел: планетата преминава в друго, невидимо състояние, наречено Пралайя, и после се въплъщава отново. Между предишното въплъщение на нашата Земя или Старата Луна и нейното днешно въплъщение се простира едно междинно състояние. От едно, така да се каже, духовно, оживотворено в себе си, макар и външно невидимо съществуване, Земята проблясва в онова първично състояние, от което по-късно се развиха степените, описани вчера. Когато нашата Земя проблясва в онези древни времена, тя беше все още свързана с всичко, което принадлежи към нашата Слънчева система. Тогава тя беше толкова голяма, че се простираше до най-отдалечените планети на нашата Слънчева система. Всичко беше едно цяло; отделните планети се обособиха по-късно. До определен момент, Земята беше слята с нашето днешно Слънце и с нашата днешна Луна. Следователно, имаше епохи, когато Слънцето, Луната и Земята представляваха едно тяло, също както ако днес вземете сегашното Слънце и сегашната Луна и ги прибавите към Земята, за да получите едно огромно небесно тяло. Такава беше някога нашата Земя; такава беше тя, когато Вашето астрално тяло и Вашият Аз плуваха в странната водно-парообразна формация, която вече описах. Слънце, Луна и Земя бяха слети в едно тяло. Следователно, силите, които днес са в Слънцето, духовните и физическите сили на Слънцето, са принадлежали и на Земята.

После настъпва времето, когато Слънцето се отделя от Земята. Но това се отнася не само за физическото Слънце, с неговата физическа светлина; физическото Слънце, което виждат човешките физически очи, се отделя заедно със своите духовно-душевно Същества, начело с Елохимите, същинските Духове на Светлината, обитателите на Слънцето. От общото тяло остава онова, което би се получило, ако съединим днешната Луна със Земята. Защото известно време, макар и отделена от Слънцето, Земята продължи да е свързана с Луната. Едва през Лемурийската епоха, Луната се отдели от Земята и тогава възникнаха днешните съотношения между трите небесни тела - Слънце, Луна и Земя. Тези отношения трябваше да възникнат точно според описания начин. Първоначално Елохимите трябваше да действуват отвън. После един от тях трябваше да стане господар на Луната и оттам да отразява могъщата сила на другите Елохими.

Днес ние живеем върху нашата Земя като на един остров в мировото Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

пространство, който се е откъснал от Слънцето и Луната. Обаче идва време, когато нашата Земя отново ще се съедини със Слънцето и ще образува с него едно тяло. Тогава хората ще са така одухотворени, че отново ще могат да понасят помощните Слънчеви сили, ще могат да ги приемат в себе си и да се съединяват с тях. Тогава човеците и Елохимите ще имат едно обиталище.

Чия сила ще направи възможно всичко това? Ако Събитието на Голгота не беше станало, Земята никога не би могла отново да се съедини със Слънцето. Защото чрез Събитието на Голгота, силата на Елохимите или Слънчевата сила на Логоса се свърза със Земята. Едната сила на Логоса се устреми към другата сила на Логоса, за да могат двете - Слънце и Земя - отново да станат едно цяло. След Събитието на Голгота, когато обгръщаме Земята с духовен поглед, виждаме как нашата планета носи в себе си силата, която отново ще я съедини със Слънцето. Ето защо ние твърдим: Чрез Събитието на Голгота, в духовното съществуване на Земята беше прието нещо, което и преди това се е вливало в нея отвън - силата на Логоса. Какво пулсираше по-рано в Земята? Силата, която идваше по-рано от Слънцето под формата на лъчи. Какво пулсира в нея оттогава насам? Самият Логос, който чрез Голгота стана Дух на Земята. Както във Вашето тяло живеят духовно-душевните Ви сили, така и в тялото на Земята - което е изградено от скали, растения и животни, и по което Вие стъпвате - живеят духовно-душевните сили на Земята; а тези сили, този Дух на Земята, е Христос. Христос е Духът на Земята. И когато се обръща към най-интимните си ученици по един от най-интимните поводи, какво трябва да им каже Той? Каква тайна ще им повери Той? Той трябва да заяви: Нещата стоят така, сякаш от вашето тяло вие се вглеждате във вашата душа. Там вътре е душата ви. Но така е също и в случая, когато погледнете самата Земя. Това, което сега временно стои пред вас в плът, е същият Дух, който присъствува не само временно в нея, а е Духът на цялата Земя и все повече ще се проявява като такъв.

Ето защо Той трябваше да посочи Земята по такъв начин, сякаш става дума за Неговото тяло: Когато гледате житните ниви и ядете хляба, който ви храни, какво всъщност ядете вие? Вие ядете Моето тяло! И когато пиете соковете на растенията - какво представляват те? Те са кръвта на Земята, Моята кръв!

Буквално това каза Христос Исус на своите най-интимни ученици и ние трябва да приемем тези думи дословно. Когато ги събира и символично им представя християнското посвещение, Той споменава и забележителните думи, че един от тях ще Го предаде. В 18. стих на 13. глава на Йоановото Евангелие Той казва:

„Който яде хляба ми, той ме тъпче с нозете си.“

Тези думи трябва да се разбират дословно. Човекът яде хляба на Земята
Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

и ходи с нозете си по тази Земя. И ако Земята е тялото на Земния Дух, т.е. на Христос, тогава човекът е този, който ходи с нозете си по тялото на Земята и, следователно, тъпче с нозете си тялото на този, чийто хляб яде.

Евангелието на Йоан ни открива безкрайно дълбоката идея на Тайната вечеря, защото ни показва Христос като Дух на Земята, показва ни хляба като взет от тялото на Земята. Христос казва: "Това е Моето тяло!" (Марко 14, 22). Както мускулната тъкан на човека принадлежи към "тялото" на човешката душа, така и хлябът е част от тялото на Земята, т.е. от тялото Христово. Също и соковете, които текат в растенията и пулсират в лозата, са подобни на кръвта, която пулсира в човешкото тяло. Христос го знае и казва: "Това е Моята кръв!" (Марко 14, 24). Само ако човек не иска да разбере, или е лишен от способността да разбира, ще повярва, че чрез това натуралистично тълкуване, Тайната вечеря би могла да изгуби нещо от свещения трепет, с който е свързано това велико събитие. Но който иска да разбере, ще си каже: Не само че Тайната вечеря не губи от своята свещена, от своята сакраментална същност, но чрез това тълкуване се осветява цялата Земяна планета! А какви могъщи чувства ни разтърсват, когато в Тайната вечеря съумеем да видим най-величествената Мистерия на Земята: Съединението на Голгота с цялата еволюция на Земята, когато прозрем, че кръвта, изтичаща от раните на Спасителя има не само човешко, но и космическо значение, и че тъкмо тя дава на Земята силата да напредва по-нататък в своето развитие.

Така че всеки, който вниква в този дълбок смисъл на Йоановото Евангелие, трябва да усети, че е свързан с физическото тяло на Земята не само чрез собственото си физическо тяло, а като духовно-душевно същество е свързан с духовно-душевното Същество на Земята, което е самият Христос; трябва да усети как Христос - като Дух на Земята - я пронизва от край до край като Свое тяло.

И усещайки това, ние вече знаем какво озаряваше автора на Йоановото Евангелие в момента, когато се вираше в дълбоките тайни, свързани с Христос Исус. Тогава той виждаше истинските сили, истинските импулси, бушуващи в Христос Исус, и как всички те трябваше да се вляят в човечеството, ако то реши да ги приеме.

За да разберем всичко това, необходимо е още веднъж да си припомним как същност напредва развитието на човечеството. Както знаем, човекът се състои от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз. А как напредва неговото развитие? Чрез това, че импулсиран от своя Аз, човек бавно и постепенно пречиства и енергитизира трите си останали съставни части. Азът е призван да пречисти астралното тяло и да го издигне на по-висока степен. Когато цялото астрално тяло бъде пречистено и преобразено чрез собствената Азова сила, то ще се превърне в Духът-Себе или Манас. Когато етерното или жизненото тяло бъде пречистено и

преобразено от Азовата сила, то ще се превърне в Буди или Духът-Живот. И когато накрая, физическото тяло бъде напълно овладяно от Азът, то ще се превърне в Атма или Човекът-Дух. Тогава човекът ще е постигнал първоначално поставената му цел.

Обаче всичко това е въпрос на далечно бъдеще. Описаните процеси, при които четиричленният човек - изграден от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз - работи чрез своя Аз върху другите три съставни части, превръщайки ги в Дух-Себе, Дух-Живот и Човек-Дух, изискват един Аз, който напълно съзнава своята мисия. Днес при повечето хора това не е така. Общо взето, днешният човек прави едва първи стъпки за формирането на своя Манас в своето астрално тяло. Обаче, макар и несъзнателно, с помощта на по-висши Същества, той все пак е направил нещо за своите по-низши съставни части в хода на досегашното Земено развитие. В древни времена човекът все пак е успял несъзнателно да облагороди своето астрално тяло, прониквайки го със Сетивната Душа (Empfindungsseele). Несъзнателната активност на Азът в етерното тяло го превръща в онова несъзнателно облагородено етерно тяло, което ще намерите подробно описано в моята "Теософия" като Разбираща Душа (Verstandesseele); а несъзнателната намеса на Азът във физическото тяло ще намерите също там под името Съзнаваща Душа (Bewusstesseele). Следователно, Съзнаващата Душа възниква към края на Атлантската епоха, когато етерното тяло - което по-рано е било все още извън физическото тяло, и особено извън главата на физическото тяло - започва постепенно да се прибира вътре във физическото тяло. Благодарение на този процес, човекът се науча да изговаря това, което той нарича свой "Аз:", Така човекът преминава със своите съставни части в следатлантската епоха.

Нашата съвременна епоха е призвана да постигне Манас или ДухътСебе в това, което по-рано беше приемано несъзнателно. Човекът трябва да изгради своя Манас, така да се каже, вътре в себе си, опирайки се на всички сили, които му дават физическото тяло, етерното тяло, астралното тяло, Сетивната Душа, Разбиращата Душа, Съзнаващата Душа, а към него, макар и плахо, да положи основата на Духът-Живот или Буди. Така пред нашата следатлантска епоха е поставена забележителна задача, да работи в такава посока, че човекът съзнателно да развие в себе си и по-висшите съставни части на своето същество: Манас или Духът-Себе, Буди или Духът-Живот и Атма или Човекът-Дух, макар че последната степен ще бъде постигната едва в далечното бъдеще. Обаче още днес човекът трябва да натрупа в себе си силите, които са му необходими, за да породи в себе си по-висшите степени на своята свръхсетивна природа.

Нека сега да поставим въпроса: Защо днешният човек все още не е развил тези по-висши степени и с какво ще се различава бъдещият човек

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

от него?

Занапред, когато висшият човек ще бъде напълно завършен, цялото астрално тяло ще бъде така пречистено, че ще се превърне в Манас или Духът-Себе, етерното тяло ще бъде така пречистено, че ще се превърне в Духът-Живот или Буди; и накрая физическото тяло ще бъде така преобразено, че продължавайки да съществува като такова - ще се превърне в Човекът-Дух или Атма. За овладяването на физическото тяло ще са необходими най-могъщите сили и това овладяване, това преобразяване, означават върховната победа на човека. Осъществявайки я докрай, физическият човек става Човекът-Дух или Атма. Днес всичко това живее в човека като една плаха, далечна възможност; обаче един ден тя ще тържествува над всичко. А силите за това велико преобразяване идват от вглеждането в Христовата личност и Христовия Импулс.

А какви са последиците от факта, че днешният човек все още не е постигнал твърде много? Антропософията отговаря съвсем ясно: Поради това, че астралното тяло все още не е достатъчно пречистено и не е превърнато в Духът-Себе, са възможни себелюбието и егоизмът; неовладяното от Азът етерно тяло подхранва лъжата и заблужденията; неовладяното от Азът физическо тяло прави възможна както болестта, така и смъртта. В завършения Дух-Себе няма да има място за егоизъм; в завършения Човек-Дух, т.в. в напълно развитото физическо тяло няма да нахлуват болести и смърт, а само изцеление и здраве. Следователно, какво означава, че човекът приема в себе си Христовия Импулс? Той се научава да разбира каква сила има в Христос, приема в себе си силите, които му позволяват да тържествува дори над своето физическо тяло. Представете си, че даден човек би приел напълно Христовия Импулс, че Христовият Импулс би преминал непосредствено в него, че самият Христос би се изправил срещу него. Какво би означавало това?

Ако въпросният човек би бил спял, той би прогледнал чрез непосредственото въздействие на Христовия Импулс, защото последната цел на развитието е победата над болестите и смъртта. Когато авторът на Йоановото Евангелие говори за изцелението на слепородения, опирайки се на дълбоките мистерийни тайни, той нагледно показва, че - проявена в своята пълна мощ - Христовата сила е една оздравителна сила. Но къде е тя, къде се намира тази сила? В тялото Христово, в Земята! Само че тази Земя трябва наистина да се проникне от същността на Христовия Дух или Логоса.

Нека проверим дали авторът на Йоановото Евангелие разбира нещата в този смисъл. Какво ни разказва той? Ето слепецът, Христос взема пръст, навлажнява я със слюнка и я слага на очите му; Той слага там проникнатото от Духа Свое тяло. С това описание (9, 6) авторът на Йоановото Евангелие разкрива една мистерия, която той добре познава. А

сега - отхвърляйки всички предразсъдъци - нека обсъдим още по-точно едно от най-големите знамения на Христос Исус, за да вникнем още по-дълбоко в естеството на тези неща, и то без опасението, че нашите твърде остроумни съвременници ще сметнат следващите думи за глупост, за пълна лудост. Тук трябва да напомним, че светът крие огромни тайни, които все още не са достъпни за човека. Днешните хора, колкото и да са напреднали, все още не са достатъчно силни, за да устоят пред тези тайни. Човек може да прозре в тях, ако ги изживее духовно, но да ги пренесе във физическия свят, за това нашият толкова потънал в материята съвременник, просто не е способен.

Всъщност всяка разновидност на живота се състои от противоположности, от крайности. Животът и смъртта са такива крайности. Когато например окултистът вижда един труп редом до тялото на един жив човек, в неговите усещания настъпва нещо твърде странно. Ако пред нас застане един жив, буден човек, ние знаем: там вътре са душата и Духът. Но при този буден човек, и по-точно в неговото съзнание, те са, така да се каже, изключени от връзката с духовния свят; те не виждат в духовния свят. Ако обаче пред нас имаме един труп, тогава усещаме, че душата и Духът, които са му принадлежали, сега са на път да преминат в духовните светове, че сега за тях проблясва едно друго съзнание, светлината на духовния свят. И така, мъртвият труп става символ на това, което се случва в духовните светове. Но отпечатъците на това, което става в духовните светове, имаме и тук, във физическия свят, само че по един забележителен начин.

Когато даден човек отново слиза към мига на своето раждане, трябва да му бъде подготвено и съответното материално тяло. Трябва, така да се каже, известна концентрация на материята, за да бъде изградено необходимото тяло. И за ясновидеца, тази концентрация на материята се представя така, че същевременно в духовния свят тамошното съзнание умира.

Там то умира, тук то оживява. В концентрацията на материята, насочена към едно човешко физическо тяло, виждаме как в известен смисъл умира едно духовно съзнание. И наистина при разлагането или изгарянето на физическото тяло, когато частите му се разрушават, в духовния свят се наблюдава обратното: възникването на едно духовно съзнание. Физическият разпад означава духовно раждане. Ето защо за окултиста всички разпадни процеси са нещо свършено друго. Едно гробище, където се разлагат физически тела, погледнато с духовен поглед, разкрива един забележителен процес: едно непрекъснато проблясване на духовни раждания.

Да предположим, че даден човек се подложи на едно обучение и успее така да тренира своето физическо тяло, че за известно време да диша Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

въздуха, съпровождащ един процес на разлагане, и то със съзнанието, че приема в себе си току-що описания духовен процес. Естествено, това не се препоръчва никому, защото днешните физически тела в никакъв случай не могат да понесат подобно натоварване. И ако все пак въпросният човек би постигнал тази степен на обучение, тогава в следващата инкарнация - това не може да се осъществи в една инкарнация - той би се въплътил в онази сила, която дава неударжими жизнени и оздравителни импулси. Да дишаш въздуха на мъртвите, е част от обучението, внасящо в неговата слюнка онази сила, която заедно с пръстта, със Земята, е вълшебна субстанция, поставена от Христос върху очите на слепия.

Точно към тази мистерия ни насочва авторът на Йоановото Евангелие, чрез която човек "консумира" смъртта; чрез която яде и диша смъртта, овладявайки по този начин силата да изцелява; ето тайната, която ни загатва авторът на Йоановото Евангелие, показвайки пред нас знамения като изцелението на сляпородения. А за хората би било много по-добре, ако вместо непрекъснато да декламираат как трябва да се тълкува този факт, да съумеят и вникнат в буквалния смисъл на разказа за сляпородения и неговото изцеление; да изпитат преклонение пред една такава личност, каквато е авторът на Йоановото Евангелие и да си кажат: Да, имало е такава личност, която да е посветена в тези Мистерии и ние трябва да се опитаме и вникнем в тях.

Впрочем, необходимо беше предварително да напомня, че се намираме в антропософска среда, където някои предразсъдъци са вече превъзможнати и разказът за тази действителна мистерия, каквато е приготвянето на едно лечебно средство чрез размесването на слюнката с пръстта на Земята, следва да бъде приеман в неговия буквален смисъл.

Нека сега се опитаме да разберем, как - вниквайки в този факт - ние ставаме едно цяло с идеята, която ни занимава днес: че Христос е Духът на Земята, а Земята е Неговото тяло. Видяхме нагледно как Христос одухотворява Земята, как дава нещо от себе си, за да произлезе събитието, за което става дума.

Но нека към всичко, което беше казано днес, прибавим още нещо. Същност Христос иска да каже: Най-дълбоката тайна на моята същност е "Аз-съм"; истинската и непреходна сила на "Аз-съм" или на Азът, която толкова могъщо прониква в другите тела, трябва да се влее в човека. Тя се съдържа в Духа на Земята.

Нека добре да запомним това и да го разберем в неговата пълна сериозност: Благодарение на факта, че Христос иска да направи от всеки човек истински притежател на Аза, Той пробужда и Бога във всеки от нас, пробужда с неударжима и огнена сила господаря и царя във всеки човек. И какво следва от всичко това? Следва не друго, а фактът, че Христос показва на света, и то в най-дълбок и всеобхватен смисъл, Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

идеята за Кармата, закона на Кармата. Защото, ако някога идеята за Кармата бъде напълно разбрана, тя ще бъде разбрана тъкмо в този християнски смисъл. Тя означава не друго, а проста та истина, че нито един човек не трябва да се превръща в съдия за интимната същност на друг човек. Ако някой не е разбрал идеята за Кармата в този смисъл, той изобщо не е схванал тази идея в нейната дълбочина. Доколкото един човек осъжда друг, дотолкова той го поставя и под принудата на своя собствен Аз. Ако обаче някой наистина вярва в християнския смисъл на "Аз-съм", той не съди никого; тогава той казва: Аз зная, че Кармата е великият изравнител. Каквото и да си направил, аз не те съдя!

Да допуснем, че водят един грешник пред някого, който наистина разбира Христовото Слово. Как ще постъпи той? Да предположим, че всички, които искат да бъдат християни, го обвиняват в тежък грях. Истинският християнин би казал: Каквито и да са вашите обвинения, трябва да бъде зачетен "Аз-съм" и този "Аз-съм" да бъде предоставен на Кармата, на великия Закон, който е закон на самия Христов Дух. Той трябва да бъде предоставен на самия Христос.

Кармата се осъществява в хода на Земното развитие и на самото него ние можем да предоставим какво наказание ще отреди Кармата за този човек. Може би тогава той би се обърнал към Земята и би казал на своите обвинители: Грижете се за самите вас! Земята е тази, която ще приведе в изпълнение отреденото от нея наказание. Следователно, нека да запишем греха в Земята, където и без друго той е записан като Карма!

„А Исус отиде на Елеонския хълм.

И рано сутринта отново дойде В храма и целия народ се събра при Него, и Той седна и ги поучаваше.

Но книжниците и фарисеите доведоха при него една жена, уловена В прелюбодейство, и като я поставиха в средата,

Казаха Му: Учителю, тази жена беше уловени В самото прелюбодейство.

А Мойсей ни заповяда В закона да убиваме такива с камъни; що казваш Ти за нея?

И това казваха да Го изпитат, та да има В какво да Го обвинят. А Исус се наведе и пишеше с пръст на Земята. И като продължаваха да Го питат, изправи се и рече им: Който от Вас е без грях, нека пръв хвърли камък върху нея.

И пак се наведе и пишеше на Земята.

А те като чуха това, тръгнаха си един подир друг, водени от своята съвест, като почнаха от по-старите и следваха до последните; и Исус стана сам, и жената стояща посред.

Когато се изправи и не Видя никого освежената, рече ѝ: Жено, къде са твоите обвинители? Никой ли не те осъди" (8, 1-10)

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Той изговаря това, за да отклони всяко външно осъждане и за да насочи към вътрешната Карма.

"И тя отговори: Никой, Господи." (8, 11)

Тя е предоставена на нейната собствена Карма. Сега важното е не да се мисли за наказание, за което ще има грижа Кармата, а за усъвършенствуване:

„А Исус рече: И Аз не те осъждам; иди си и не греши повече." (8, 11)
Сега ние виждаме как идеята за Кармата е свързана с най-дълбоката идея за Христос и с Неговото значение за Земята: Ако сте разбрали Моята същност, вие сте разбрали също и Онзи, чиято същност Аз изразявам, и че "Аз-съм" носи изкуплението.

Самостоятелност и вътрешна твърдост, в това се свежда импулсът, който Христос даде на хората.

Днес хората далеч не са стигнали равнището, което ще им позволи да обхванат истинското, вътрешното християнство. Обаче, когато се научат да разбират, какво се крие в писание като Йоановото Евангелие, те постепенно ще започнат да приемат вложените в него импулси. И тогава, в едно далечно бъдеще, християнският идеал ще бъде постигнат.

Така ние виждаме, как през следатлантската епоха, в Земята нахлува първият импулс за развитието на по-висшия човек.

Утре ще се запознаем с еволюцията на човека във връзка с Христовия Принцип именно в следатлантската епоха, и с оглед на това ще посочим какво ще представлява Христос в бъдеще.

ОСМА ЛЕКЦИЯ Хамбург, 27 май 1908

Развитието на човека във връзка с христовия принцип

Вече се убедихме, че можем да се приближим до дълбокия смисъл на Йоановото Евангелие най-добре, ако се стараем да проникнем в него от различни страни. А вчера се спряхме на една от най-забележителните тайни на Йоановото Евангелие, и то от точно определена гледна точка.

И сега, за да се издигнем постепенно до пълното разбиране на обсъжданата вчера тайна, трябва да разгледаме явяването на Христос Исус в нашата следатлантска епоха. За да проследим развитието на човека и участието на Христовия Принцип всред това развитие, вече говорихме за най-различни и сложни подробности. Днес ще се опитаме да разберем, защо Христос се яви като човек и стъпи на Земята точно в сегашния период от нашето развитие. За тази цел трябва да припомним неща, за които отчасти вече стана дума през последните лекции, а именно за развитието на човечеството в хода на следатлантската епоха.

Често сме споменавали, че в далечното минало нашите предшественици са живели в една обширна територия на запад, която днес е покрита от Атлантическия океан. Нашите предшественици са живели в древна та Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Атлантида. Завчера загатнахме за това, как са изглеждали външните тела на тези наши атлантски предшественици. Видяхме, че това, което днес външните сетива възприемат от човека, а именно физическото тяло, всъщност бавно и постепенно е стигнало до своята днешна плътност. Споменахме още, че едва през последните периоди на Атлантската епоха, човекът се приближава в известна степен до своята днешна форма. Но дори и към последната третина на Атлантската епоха, тогавашният човек съществено се различаваше от днешния, въпреки външната прилика.

Най-добре ще разберем напредъка на човека, ако сравним днешните хора с някои от висшите животински видове. По една или друга причина, за нас трябва да е станало ясно, по какво човекът се различава дори от най-висшето днешно животно. При всяко животно ние установихме, че на физически план, или във физическия свят то е съставено от физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло, и че на физическия свят тези три съставни части изчерпват неговата същност. Но Вие не трябва да смятате, че във физическия свят се разиграват само физически процеси. От друга страна, би било голяма грешка, ако например търсите етерните, и особено астралните процеси, само в свръхсетивния свят. Разбира се, с физическите сетива Вие възприемате само физическите процеси във физическия свят. Но това далеч не означава, че във физическия свят съществуват само физически явления. Не, във физическия свят животното има както етерно, така и астрално тяло и надареният с ясновидство човек ги вижда с големи подробности. Едва ако иска да стигне до истинския Аз на животното, човек не може да остане във физическия свят и трябва да се издигне в астралния свят. Там се намира груповата душа или груповият Аз на животното. Разликата между човека и животното се състои в това, че човешкият Аз е тук долу във физическия свят. С други думи: във физическия свят човекът се състои от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз, макар и трите по-висши съставни части, от етерното тяло нагоре, да са достъпни само за свръхсетивното съзнание.

За ясновидеца тази разлика между човека и животното не подлежи на съмнение. Да предположим, че пред ясновидеца застават един кон и един човек. Тогава той констатира, че освен физическата конска глава, удължена до най-крайната извивка на муцуната, е налице и една етерна прибавка, така че ясновидецът си казва: Тази етерна глава далеч надхвърля по размери физическата глава на коня и е много по-мощно организирана. При коня тези две глави не се покриват. При днешния човек ясновидецът открива, че по форма и големина, етерната глава съвпада почти напълно с физическата глава. За ясновидеца особено гротескна гледка представлява слонът, чиято етерна глава е забележително голяма; така че за ясновидеца слонът е едно гротескно животно. Обаче при днешния човек физическата и етерната глава се покриват; по форма и

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

големина те са почти еднакви. Но това не винаги е било така. Покриването на двете глави започва едва през последната третина на Атлантската епоха. Етерната глава на древния атлантец израства високо над физическата глава. Впоследствие двете глави все повече се сливат и през последната третина на Атлантската епоха те почти напълно се покриват. В мозъка - близо до очите - има една точка, която днес се покрива с точно определена точка от етерната глава. В миналото тези две точки бяха разделени. Етерната точка се намираще извън мозъка. Постепенно тези две точки се покриха и когато се сляха в една, човекът за пръв път можа да назове себе си "Аз"; тогава възникна и това, което вчера нарекохме Съзнаваща Душа. Чрез това сливане между етерната и физическата глава, с последната настъпиха значителни промени. Защото при древния атлантец физическата глава изглеждаше съвсем различно от тази на днешния човек. Ако искаме да разберем съвременния етап на еволюцията, трябва да обърнем поглед и към физическите съотношения в древна Атлантида.

Ако бихте се пренесли на запад в древна Атлантида, Вие далеч нямаше да срещнете днешните съотношения между валежи, мъгли, въздух и Слънчева светлина. Особено северните области, западно от Скандинавия, тогава бяха покрити от постоянни мъгли. Жителите на онези територии от древна Атлантида, които са заемали мястото на днешна Исландия, а и по на запад, никога не са виждали дъжд и Слънчева светлина в такова съотношение, каквото е характерно за съвременната епоха. Те бяха потопени в постоянни мъгли и едва след атлантската катастрофа, едва след Потопа, мъглите се отделят от въздуха. Ако бихте могли да пребродите цялата древна Атлантида, Вие пак не бихте могли да попаднете на онова чудно природно явление, каквото представлява дъждовната дъга! Тя е възможна само при такова съотношение между дъждовни маси и Слънчева светлина, каквото е характерно за днешната атмосфера. На

Атлантида, преди Потопа, Вие не бихте могли да откриете никаква дъждовна дъга. Едва след Потопа, това природно явление става физически възможно. След като научавате подобни истини от Антропософията и си припомняте за Атлантската катастрофа, запазена като спомен в различните митове и легенди като "Потопа", Вие ще стигнете до удивителната представа, колко точни, колко дословно точни са религиозните документи, когато например ни разказват, как след оттеглянето на водите, Ной излиза от ковчега и за пръв път вижда дъгата. Това е дословно вярно: за пръв път хората виждат дъгата едва след Атлантския Потоп.

Ето, такива са изживяванията, на които се натъква окултистът, за да се научи да вниква стъпка по стъпка в религиозните документи, да ги приема дословно и буквално, с други думи, най-напред да изучи отделните букви. Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Към края на Атлантската епоха се оказва, че външните и вътрешните условия са най-благоприятни в точно определена област от Земята, намираща се в близост до днешна Исландия. Естествено, днес тази област е залята от Атлантическия океан. Но в онази епоха, условията там бяха особено благоприятни; и сред атлантските народи се откри най-даровитият от тях, който имаше подчертани заложби за постигане на свободното човешко себесъзнание. Предводителят на този народ, който теософската литература нарича "прасемити", беше един велик посветен. Той - ако бихме могли да се изразим така тривиално - подбра най-напредналите индивиди от този народ и заедно с тях се отправи на изток, през Европа, достигайки Азия в териториите на днешен Тибет. Към тези територии се придвижи сравнително малка, но духовно извисена част от атлантското население.

През последните периоди на Атлантската епоха, западните брегове на Атлантида постепенно потънаха в океана. Европа все повече и повече заемаше своите днешни очертания. Азия изглеждаше така, че обширните сибирски пространства все още бяха покрити с водни маси, но южните области на Азия бяха сравнително добре очертани, макар и далеч от сегашния им вид. По-слабо напредналите народи отчасти се присъединиха към основния човешки поток, преминаващ от запад на изток; едни от тях го следваха по-далеч, други изостанаха. Обаче основното европейско население, в голямата си част, възникна в резултат на преселението, при което много хора останаха в древна Европа. В това преселение взеха участие и народи, които бяха изтласкани към Азия от други области на Атлантида, включително и от древна Лемурия. Така че в Европа и Азия се настанаха народи с най-различни качества и дарования, народи с най-различни духовни способности. Малката група хора, водена от онази велика духовна личност, се спря в Азия, за да развие там възможно най-висшия духовен живот. От този културен център поеха културни течения към най-различни области на Земята и към най-различни народи.

Първото културно течение се насочи към Индия и там - под духовното въздействие на великата индивидуалност - породиха това, което наричаме древно-индийска култура. Тук не става дума за онази индийска култура, от която са останали само следи в чудните книги на Ведите, нито за това, което са ни завещали по-късните традиции. Тази култура е била предшествувана от една по-древна и по-божествена култура, културата на свещените древни Риши, на онези велики Учители, които в прадалечното минало са дали на човечеството първата следатлантска култура. Нека за миг да се пренесем в душевната същност на това първо културно течение от следатлантската епоха. Практически тази първа култура на следатлантското човечество беше и неговата първа религиозна

култура. Предходните атлантски култури не бяха религиозни култури в точния смисъл на тази дума. Всъщност "религията" е характерна особеност едва за следатлантската епоха. Защо?

Нека да си представим живота на атлантския човек. Благодарение на това, че етерната глава все още над хвърляше по размери физическата глава, старото сумрачно ясновидство не беше изгубено напълно. Когато нощем атлантецът напускате своето физическо тяло, той можеше да вижда в духовния свят. Денем, когато отново се потопяваше във физическото тяло, той отпращаше поглед към физическите предмети.

Да се пренесем мислено в средата или в първата третина на Атлантската епоха. Как изглеждаше тогавашният човек? Сутрин той се събуждаше. Неговото астрално тяло се прибираще в неговото физическо и етерно тяло. Но тогава предметите от физическия свят не бяха така ясно и рязко очертани, както днес. Представете си светлинната аура около уличните лампи в нощната мъгла: приблизително така са изглеждали и физическите предмети в Атлантида, без ясни и точни очертания. Не съществуваше рязка граница и между двете основни състояния на съзнанието, между ясното дневно съзнание и нощното безсъзнание, каквато настъпи едва през следатлантската епоха. Наистина, през нощта астралното тяло напускате очертанията на етерното и физическото тяло, но понеже етерното тяло оставаше частично свързано с астралното тяло, винаги бяха налице и проблясъци от духовния свят. Човекът непрекъснато разполагаше с едно сумрачно ясновидство, непрекъснато проникваше в духовния свят и се виждаше там, заобиколен от духовни Същества, от духовни процеси.

Вие добре познавате германските митове и саги за Боговете; но ето че идват учените, застават на своите катедри и заявяват: "Всичко това е съчинено от народа, от народната фантазия. И Вотан, и Тор са персонифицирани природни сили и т.н." Съществуват цели митологични теории, където за творческата народна фантазия се говори само по този начин. Но за такива хора е близо до ума, да си помислим, че са като Хомункулуса от Гьотевия Фауст, излязъл от ретортата; това са хора, които сякаш никога не са срещали жив, действителен човек. Защото ако някой истински вникне в народа, той не може да се изразява така за творческата народна фантазия. Тези митове и саги за Боговете не са нищо друго, освен остатък от съвсем реални процеси, които в миналото хората действително са виждали по ясновидски път. Вотан наистина е съществувал! Нощем човекът пребиваваше всред Боговете в духовния свят и можеше да различи там Вотан така добре, както различава своите себеподобни от плът и кръв. Това, до което тогава примитивните натури се добирали чрез смътното ясновидство, днес е съдържание на митовете и сагите, особено на германските.

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Хората, които тогава се преселиха от запад към изток и останаха в областите, наречени по-късно Германия, бяха съхранили до известна степен - едни по-вече, други по-малко - старото ясновидство, така че поне в определени моменти можеха да виждат в духовния свят. И когато найвисшия посветен се отправи към Тибет със своите ученици, за да съгради оттам първата културна колония в Индия, навсякъде всред народите на Европа останаха посветени, които поеха грижата да култивират духовния живот в Мистериите. Известни бяха например мистериите на Друидите, Мистериите на Дротите, за които днешното човечество не е запазило никакъв спомен, а това, което се говори, е по-близо до измислиците. Важно е друго - че в тези мистериинни центрове, разположени в земите на днешна Скандинавия и западна Русия, винаги имаше хора, които знаеха нещо за духовните светове. И когато се говореше за Вотан или за драмата между Балдур и Хьодур, това бяха все малко или много познати неща. Мнозина ги изживяваха лично при особени състояния на съзнанието, а тези, които нямаха такива опитности, ги научаваха от своите съседи, чиито разкази бяха напълно достоверни.

Където и да бихте надникнали в Европа, щяхте да се убедите в живите спомени за древната Атлантида. Какво беше характерно за Атлантида? Нещо, което може да се нарече съжителство, естествено съжителство между човека и духовния свят, между човека и това, което днес наричаме "небето". Човекът непрекъснато проникваше в духовния свят и живееше всред него. С други думи, той не се нуждаеше от никаква религия, за да се убеждава в съществуването на духовния свят. Защото какво означава "религия"? Религия означава "връзка", връзка между физическия и духовния свят. Тогавашният човек е нямал нужда от никаква специална връзка с духовния свят, защото този свят е бил за него една непосредствена опитност. Както днес изобщо не е необходимо да вярваме в полските цветя и горските животни, защото ги виждаме, така и атлантецът "вярваше" в Боговете и Духовете не опирайки се на религията - а понеже ги виждаше и изживяваше.

Но еволюцията на човечеството изискваше все по-голям превес на ясното дневно съзнание. В хода на следатлантската епоха, човекът трябваше да постигне именно ясното дневно съзнание. А това беше възможно само ако той изгуби старото сумрачно ясновидство. Занапред човекът отново ще овладее ясновидството, обаче не като сумрачно и трансово състояние, а като нещо, което ще добави към своето ясно дневно съзнание.

Сагите и митовете на нашите европейски предшественици са наситени с образи и спомени от миналите епохи. Но по какво се различаваха най-напредналите личности на онези времена от останалите хора? Колкото и невероятно да звучи, тъкмо тези личности, които великият Предводител Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

насочи към Тибет, вече бяха изгубили своето старо ясновиждащо съзнание. Защото какво означава преходът от четвъртата в петата раса? Преходът означава загуба на старото ясновидство и постигане на ясно дневно съзнание. Великият посветен отведе на изток онези личности от своето обкръжение, които не трябваше да останат на равнището, характерно за древния атлантски народ; а всред тях можеха да се издигат към духовните светове само тези, които изкуствено се подлагат на окултно обучение.

Какво беше останало у човека през първата следатлантска епоха от старото съжителство с духовно-божествения свят? Копнежът към този свят! Вратата към духовния свят беше затворена, но копнежът непокътнат. Тогавашият човек - вслушвайки се в митовете и сагите - усещаше приблизително следното: "Да, в миналото нашите предшественици са общували с духовния свят, живеели са заедно с Боговете и са прониквали дълбоко в духовната действителност. О, да можем и ние да бъдем там." Така бяха усещани нещата тогава. И тъкмо от този дълбок копнеж възникна древноиндийският метод за посвещение, което блика от копнежа по изгубения духовен свят и се основава на надеждата, че за известно време човекът ще напусна извоюваното ясно съзнание, за да се пренася в предишните състояния. "Йога" е методът на древноиндийското посвещение, което чрез съответни техники възстановява изкуствено това, с което човек е разполагал по естествен път.

Представете си за миг такъв древен атлантец, чиято етерна глава все още се носи неприбрана над неговата физическа глава. Когато после и астралното тяло се излъчва навън, голяма част от етерното тяло остава свързана с астралното тяло и по този начин изживяванията на астралното тяло можеха да се отпечатват в етерното тяло, така че да стигат до съзнанието. Когато през последната третина на Атлантската епоха, етерната част на главата се прибра изцяло в очертанията на физическата глава, астралното тяло всяка нощ се отделяше напълно от етерното тяло. Следователно, старото посвещение опитваше по изкуствен начин да отдели етерното тяло, с други думи, тласкаше човека към един вид летаргичен сън, твърде близък до смъртта, продължаващ три дни и половина, като през това време етерното тяло се отделяше от физическото тяло, връзката между тях се "разхлабваше" и изживяванията на астралното тяло можеха да се отпечатат в етерното тяло. И когато после етерното тяло се прибираще във физическото тяло, човекът знаеше какво е изпитвал в духовния свят.

Точно до това се свеждаха древните методи на посвещение, посвещението - Йога, че чрез тях човекът, така да се каже, беше изтръгван от света, за да се пренесе отново в духовния свят. И културните импулси, Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

които възникнаха от това посвещение, имат своите далечни отзвучи в по-късната индийска култура. Тази култура пораждаше едно особено настроение у човека и той си казваше: Истина и действителност има само в духовния свят, в онзи духовен свят, в който човек се прибира, след като напусне физическо-сетивния свят. Сега човекът се намира сред царствата на физическия свят, заобиколен от минералното, растителното и животинското царство. Но всичко това няма нищо общо с истината; то е само една външна илюзия; защото човек отдавна е изгубил истината и сега живее в света на илюзиите, в света на Майя.

И така, за древноиндийската култура физическият свят се превръща в света на Майя. Точно тази е душевната атмосфера на древноиндийската култура; тя гледаше света като "Майя" и в преценката си не се ръководеше от никакви сиви теории. За древния индиец - когато той искаше да бъде особено свят - светът на Майя нямаше никаква стойност. Този физически свят е за него само една илюзия; истинският свят започва едва тогава, когато - чрез Йога - той се оттегля от физическия свят и отново оживява в света на своите атлантски предшественици.

Обаче смисълът на еволюцията се състои в това, постепенно човекът да свикне с физическия свят, където той е поставен по време на следатлантската епоха, да го цени според неговата стойност, според неговото значение. И втората културна епоха, която заема мястото на древноиндийската култура, е една предисторическа култура, която обаче носи името на народите, установили се значително по-късно в тези области; ние си служим с името "древноперсийска култура". Още веднъж: тук нямаме предвид по-късната персийска култура, а една предисторическа култура.

Втората следатлантска културна епоха се различава коренно от древноиндийската, както по своята същност, така и по своето настроение. За етерното тяло ставаше все по-трудно да се освобождава от физическото тяло, макар и това да беше все още възможно, дори и за времето на Христос Исус. Обаче хората от древноперсийската култура постигнаха нещо важно: те започнаха да ценят света на Майя, света на илюзиите, да виждат в него нещо пълноценно и смислено. Индиецът се усещаше добре, когато можеше да побегне от илюзията; за персицеца обаче тя се превърна в поле за работа. Разбира се, за него тя все още изглеждаше като нещо враждебно, но и като нещо, което трябваше да бъде овладяно; като нещо откъдето по-късно започна борбата между Ормузд и Ариман, при която човекът се намесва и присъединява към добрите Богове срещу слезлите в материята сили на злите Богове. Оттук произлизаше и характерното за онази епоха настроение. Персиецът все още не обичаше тази действителност; но той вече не я избягваше, както правеше това древният индиец; той я разглеждаше като арена за работа, Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

като нещо, което трябва да бъде овладяно. През втората културна епоха беше направена стъпка в завладяването на физическия свят.

Идва третата културна епоха на следатлантското човечество и ние все повече се приближаваме до официалните исторически данни. В "Тайната Наука" тази трета културна степен се нарича "халдео-вавилоно-асирийско-египетска култура". Всички споменати култури са основани в колониите, изградени на различни места под ръководството на великия посветен. Първата колония основа културата на древна Индия, втората колония основа това, което описахме като древноперсийски културен център, а третото културно направление се насочи още по на запад и се зае с изграждането на вавилоно-халдео-асирийско-египетската култура. Така беше направена важна крачка в завладяването на физическия свят. За персицеа този свят все още изглеждаше като една враждебна, неукротима маса, която трябваше да бъде култивирана, ако човек застанеше на страната на добрите Богове. Сега вече човекът става по-близък, поинтимен с физическата действителност.

Припомнете си древната халдейска астрономия, която принадлежи към най-забележителните и величествени постижения на следатлантското човечество! Тя изследва пътищата на звездите, законите на небето. А когато древният индиец поглеждаше небето, той казваше: Както и да се движат звездите, каквито и да са небесните закони, не си струва усилието те да бъдат изучавани!

Докато за представителя на третата културна епоха беше вече твърде важно да проникне в тези закони. За представителя на египетската култура беше твърде важно да вникне в материалните отношения на Земята и да създаде геометрията. Започна изследването на Майя, възникна официалната наука. Човекът се насочи към мислите на Боговете и започна да усеща, че трябва да изгради една зависимост между своите собствени дела и това, което намира в материята като писменост на Боговете. Ако проследите по-ранните особености на египетско-халдейския държавен живот, Вие ще стигнете до съвсем друго разбиране за държавния живот от това, което имат днешните хора. Защото индивидуалностите, които насочваха и управляваха държавата, бяха мъдрещи, които в същото време добре познаваха законите на звездите, на небесните тела, и бяха наясно, че всички неща в Космоса са взаимно свързани. Те проучваха звездните орбити и знаеха, че трябва да има хармония между това, което става на небето, и това, което става на Земята. Според небесните събития те предвиждаха какво ще настъпи на Земята. Дори и в следващата римска епоха, четвъртата след атлантска културна епоха, хората имаха съзнанието, че това, което става на Земята, съответствува на небето.

В древните Мистерии, още в началото на една нова епоха, са знаели Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

какви събития ще се разиграят през следващата епоха. Например, още в първите години на римската история, мистериината мъдрост е загатвала: "Идва време, когато ще настъпят важни събития в областта на Алба Лонга."

За този, който може да чете, е ясно, че тук става дума за един дълбоко символен израз, че зад културата на древен Рим, така да се каже, прозира свещеническата мъдрост. "Алба Лонга" е дългата свещеническа одежда. Следователно, по този начин в тези древни области се загатват бъдещите исторически събития. Мъдреците са знаели: Предстои редуването на седем епохи, цялото бъдещо развитие ще се формира според числото седем и бъдещият план на историята е вече тук. Лесно бих могъл да посоча, как в седемте римски цезари, които бяха вписани в "Сибилните книги" още в началото на римската епоха, са скрити пророчески исторически таблици. Но тогава хората знаеха и друго: "Това, което е записано там, ние ще го изживеем." И при някои особено важни събития, те поглеждаха в свещените книги; ето защо тези книги се пазеха, обгърнати в свещен трепет и дълбока тайна.

Ето как човекът на третата следатлантска епоха проникваше материята и целия външен свят със силите на Духа. Безброй исторически свидетелства за това са скрити в хода на третото културно направление, на асирийско-вавилонско-халдео-египетската култура.

Ние можем да разберем нашето съвремие само ако вникнем в дълбоките връзки между него и третата след атлантска епоха. Бих желал да посоча една от връзките между тези две епохи, за да се убедите колко чудно са построени нещата за този, който вижда по-навътре и знае, че това, което наричаме егоизъм и принцип на утилитарността, днес е постигнало своята върхова точка. Никога досега културата не е била толкова егоистична, толкова неидеалистична както днес, а занапред тя ще става все поегоистична. Защото днес Духът е напълно окован в материалната култура. Човечеството трябваше да употреби неимоверна духовна сила, за да стигне до великите открития на новото време. Каква колосална духовна сила е нужна за откритието на телефона, телеграфа, железопътния транспорт и т.н.! Каква огромна духовна сила е материализирана в търговските отношения на нашия свят! Каква огромна духовна сила е необходима, за да се изплати например една парична сума в Токио само срещу къс хартия, срещу един чек.

И сега възниква въпросът: Дали тази духовна сила е вложена в истинския духовен напредък на човечеството? Който има поглед върху нещата, е категоричен: Добре, вие строите железници, но по тях превозвате само това, от което се нуждае стомахът, а ако пътувате самите вие, то е само с оглед на вашите материални потребности. Нима за Духовната Наука има разлика дали човек смисля житото с два камъка, или си доставя

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

брашното с помощта на телеграф, параходи и т.н.? Да, в случая се изразходва огромна духовна сила, но само за лични нужди. Какъв е смисълът на такова посредничество? Едва ли той се свежда до Антропософията, до духовните истини! Когато хората си служат с телефони, телеграфи и параходи, на първо място става дума за това, какви количества памук ще пренасят от Америка в Европа и т.н., с други думи, за нещо, което спада към личните потребности. Днес хората са прекалено вплетени в своите материални потребности. Обаче все пак такъв егоистичен, утилитарен принцип трябваше да се появи, защото чрез него подемот в цялостната еволюция на човечеството ще бъде още по-подчертан.

Но какво всъщност стана, че човекът започна да цени толкова много своята личност? Кое го кара да се чувства като отделна, неповторима личност? Защо днешният човек отделя своето съществуване от духовния свят и признава само това, което става между раждането и смъртта? Основната причина за всичко това се съдържа в една важна особеност на третата следатлантска културна епоха: В стремежа, човешкото физическо тяло да бъде запазено и след смъртта под формата на мумия. Чрез балсамирането египтяните искаха да спрат разпадните процеси на смъртта. В този случай се стигна до такава силна привързаност към отделната личност, че днес в хода на преражданията тази привързаност се проявява като едно подчертано силно чувство за собствената личност. Обстоятелството, че днес то е толкова силно, идва като последица от факта, че през египетската епоха телата бяха балсамирани. Ето как всичко в еволюцията на човечеството е взаимно свързано. Египтяните балсамираха телата на мъртвите, за да могат хората на петата следатлантска култура да развият едно възможно най-интензивно съзнание за личността. Колко дълбоки Мистерии са скрити в историята на човечеството!

И така, виждате как хората все повече слизат и се впитат в Майя и как насищат материята със силите на Духа. През четвъртата следатлантска културна епоха, гръко-римската, човекът осъществява своя вътрешен живот преди всичко в условията на външния свят. Едва в Гърция човекът се обективира в материята, във формите на изкуството. Човекът влага своята собствена форма в образите на гръцките Богове. В драмите на Есхил усещаме, как човекът се стреми към художествено претворяване на своята собствена индивидуалност. Той сам излиза на физическото поле и създава копие на самия себе си. А в римската култура човек създава копие на себе си в лицето на държавните институции. Крещящо дилетантство е да се търсят корените на това, което днес наричаме "юриспруденция", в епохите преди Рим. Това, което съществува преди Рим, като понятие, е коренно различно от "Jus", от правото. Защото

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

понятието за човека като отделна личност, правовото понятие за личност, преди Рим, то изобщо не е съществувало. В древна Гърция имаме "полис", малкия "град-държава", и човекът усеща себе си като член на този малък "град-държава". Днешният човек трудно би се приспособил към индивидуалното съзнание, характерно за гръцката епоха. По време на римската култура обаче, човекът навлиза до такава степен във физическия свят, че отделната човешка личност - вече като римски гражданин - встъпва в своите юридически права. Бавно и постепенно развитието напредва, и по-нататък ние ще проследим как личността все повече излиза на преден план и все повече завладява физическия свят. Човекът все повече и повече потъва в материята.

Нашата културна епоха е първата след гръко-римската културна епоха, с други думи, тя е петата следатлантска култура; следват шестата и седмата културни епохи. Четвъртата култура, гръко-римската, е точно по средата и по времето на тази средна следатлантска култура, на Земята дойде Христос Исус. Това събитие беше подготвено през третата следатлантска култура, защото всичко в света се нуждае от подготовка. През третата епоха се подготви онова, което трябваше да настъпи като най-великото събитие на Земята по времето на четвъртата следатлантска епоха, когато хората бяха развили личността до такава степен, че изобразяваха своите Богове в човешки облик. През гръцката епоха човекът създава в своето изкуство света на Боговете по свое подобие. Същото той повтаря и в държавата. Човекът продължава да "слиза" и да обхваща материята, стигайки до бракосъчетанието между Майя и Духа. Този е моментът, когато човекът стига и до разбирането на личността. Вие ще се съгласите, че това беше и времето, когато той може да схване Бога като лично явление; времето, когато Духът, принадлежащ на Земята, напредва към личността. Ето как в средната следатлантска култура, в гръко-римската културна епоха, самият Бог се явява като човек, като отделна личност. Като един чуден образ застава пред нас всичко, което човекът на гръцкото изкуство създава по свое подобие. И нима, когато преминаваме от гръцката култура в римската и виждаме образите на великия римски свят, те не са сякаш самите гръцки Богове, слезли от своите пиедестали и наметнали своите тоги? Нима това не се вижда съвсем ясно?

Ето този е напредъкът, който човекът постигна от времето, когато усещаше себе си като част от божествения свят, до епохата, когато започна да възприема себе си като личност. Едва тогава той можа да схване Бога като личност, която слезе между хората, въплъти се и живя вред тях в едно човешко тяло.

А това трябва да стане ясно за нашите души: защо Христос Исус се появи точно в този период от еволюцията на човечеството? Как се разви тази Мистерия по-нататък, как пророчески беше загатната още в Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

предишните културни епохи и как пророчески самата тя подготвя бъдещите времена, за всичко това ще говорим следващия път.

ДЕВЕТА ЛЕКЦИЯ *Хамбург, 29 май 1908*

Древните пророчества и развитие на християнството

В хода на нашите лекции Вие видяхте, до какво отношение стигаме към този религиозен документ, наречен Евангелието на Йоан, когато се опираме на Духовната Наука, на Антропософията. Вие видяхте, че не става дума да извлечем от този документ никакви истини за духовните светове, а да посочим как, независимо от всякакви човешки и други документи, съществува възможност за проникване в духовния свят, също както и днес, изучавайки математиката, правим това независимо от историческите произведения, които в хода на човешката еволюция са разработили за пръв път една или друга част от математиката. Какво знаят за геометрията на Евклид например онези, които в училище започват да изучават елементарна геометрия? Какво знаят те за онзи първоначален исторически документ, за онази Евклидова книга, която за пръв път предоставя на човечеството основните геометрични истини? Едва когато хората - изхождайки от самите себе си - напреднат в геометрията, те вече могат да оценят Евклидовите произведения според тяхното достойнство и значение. Следователно, ние можем да постигнем от самия духовен живот онези истини, за които става дума в него. И когато сме ги открили и после отново се обръщаме към историческите документи, ние отново откриваме това, което, така да се каже, вече знаем. Едва по този начин ние стигаме до едно истинско и достойно оценяване на съответните исторически документи.

В хода на лекциите вече се убедихме, че от всичко това Евангелието на Йоан не губи нищо от своята стойност; ние се убедихме, че за този, който се опира на Антропософията, преклонението пред такива религиозни източници далеч не е по-малко от преклонението на хора, които се опират само на съответните религиозни източници. Да, ние видяхме, че дори най-дълбоките истини относно християнството, които бихме могли да наречем също и всеобщи истини на мъдростта, отново се изправят пред нас в Евангелието на Йоан. Ние видяхме още, че едва когато вникнем в този дълбок смисъл на християнското учение, разбираме защо Христос се появи в точно определено време от еволюцията на човечеството, а именно в началото на нашето летоброене.

Вече стана дума за възходящата посока, в която започна да се развива следатлантското човечество. Посочихме също, как след атлантския Потоп възникна първата велика следатлантска културна епоха, древноиндийската култура. Показахме, че характерната особеност на тази древноиндийска култура се свеждаше до това, че човешките души бяха Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

заливани от копнежи и спомени. Разказахме и за това, по какво копнеят те, какво искат да си спомнят. Спомените се състояха в това, че бяха останали живи предания за една от епохите преди атлантския Потоп, през която всички човеци притежаваха едно сумрачно ясновидство, позволяващо им да виждат в духовния свят, така че той им беше познат от техните собствени изживявания, както за днешните хора са очевидни четирите царства на природата: минералното, растителното и т.н. Видяхме, че преди атлантската катастрофа все още нямаше рязка граница между ясното дневно съзнание и нощното съзнание на човека. Когато тогавашният човек заспиваше, неговите вътрешни изживявания не бяха така несъзнателни и тъмни, както днес; когато образите от дневния живот изчезваха, възникваха образите от духовния живот, и тогава той навлизаше в сред процесите и Съществата на духовния свят. А когато сутрин отново се прибираще в своето физическо тяло, духовните изживявания и истини потъваха в мрак и около него се появяваше днешната действителност на минералите, растенията, животните и т.н. Рязката граница между нощното безсъзнание и дневната будност се очертава едва след атлантския Потоп, в нашата следатлантска епоха. Човекът все повече се откъсваше от духовната действителност - що се отнася до непосредствените му възприятия - и все повече навлизаше в чисто физическата действителност. Оставаше само споменът, че има и друго царство, едно царство на духовни процеси и Същества, и точно по тези спомени се разгаряше копнежът на душите, чрез някакви изключителни състояния отново да се издигнат до сферите, където човекът пребиваваше преди впитането си във физическия свят. Тези изключителни състояния бяха достъпни само на малцина избраници, на посветените, чиито вътрешни сетива бяха "отваряни" в мистериините центрове, така че те можеха да виждат в духовния свят. Посветените предлагаха на другите хора, на които липсваха тези способности, потвърждение за реалността на духовните светове. През древноиндийската култура, Йога беше онзи специфичен процес, с чиято помощ човекът се пренасяше в старото сумрачно ясновидство. А онези, които бяха посвещавани, по силата на самия този факт, и като свидетели на духовния свят, ставаха предводители на човечеството.

Този копнеж за връщане в духовния свят пораждаше в сред древноиндийската култура преди всичко онова настроение, което караше хората да разглеждат външната действителност като илюзия, като Майя. Те си казваха: Истинската действителност е само в духовния свят, където можем да се връщаме с помощта на Йога. Тъкмо този свят, изпълнен с духовни процеси и Същества, е истински, докато материалният свят е недействителен, той е илюзия, Майя!

До това се свеждаше първото и основно религиозно светоусещане след Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

атлантската катастрофа и Йога беше първата форма на посвещение в началото на следатлантската епоха. Първоначално тук няма и следа от разбиране за истинската мисия на следатлантската епоха. Защото мисията на човечеството не се изразяваше в това, да приема сетивния свят като илюзия, като Майя, да се отдръпва и бяга от този свят; следатлантското човечество имаше друга мисия: все повече и повече да завладее физическия свят, да стане господар над физическите явления и процеси. Напълно понятно е, че човечеството, което постепенно навлизаше във физическите измерения на нещата, отначало ги приемаше като илюзия или Майя, понеже досега те бяха едва загатнати сред духовната действителност. Това настроение не можеше да остане в своя първоначален вид. Следатлантската епоха не можеше да се отнася към физическата действителност като към една илюзия. И ние виждаме как стъпка по стъпка, следатлантското човечество съумя през различните културни епохи да укрепи връзката си с физическата действителност.

В онази култура, която определяме като древно-персийска - защото историческите сведения за персийска та или Заратустровата култура са само последен отзвук на това, за което става дума тук, в тази втора културна епоха ние виждаме как хората предприемат първата стъпка, за да надраснат древноиндийския принцип и за да завладеят физическата действителност. Но все още няма н следа от едно сърдечно проникване в материята, няма и никакво сериозно изследване на физическите закономерности. Древноиндийската култура не отстъпва така бързо. Дори нейните далечни останки от по-късните времена, показват ехото от онова настроение, което третира физическата действителност като илюзия. Ето защо нашата съвременна култура никога не би могла да произлезе непосредствено от древноиндийската култура. Там цялата мъдрост беше насочена извън физическия свят и гледаше нагоре към духовните светове като към скъп и свят спомен, докато изследването и култивирането на физическата действителност изглеждаше лишено от всякакъв смисъл. Сам по себе си, древноиндийският принцип никога не би могъл да вдъхнови една наука, която да служи на нашия земен свят; този принцип никога не би позволил онова сериозно проучване на природните закони, което е в основата на нашата съвременна култура. Всичко това никога не би могло да произлезе от древноиндийската същност. Защото, нима е необходимо да се вниква в силите на един свят, който се гради върху илюзия! Ако по-късно нещата се променят и в самата индийска култура, причината е не в нея, а в по-късни чужди влияния.

За древноперсийската култура, видимата физическа действителност представлява поле за работа. Макар и все още да е считана за израз на враждебните Богове, проблясва надеждата, че с помощта на Боговете на Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

светлината, физическата действителност може да бъде изцяло проникната от духовните сили и от добрите Богове. Представителят на персийската култура постепенно се пробужда за реалността на физическия свят. Макар и да го разглежда като област от Бога на тъмнината, той все пак храни надеждата, че може да вложи там силите на добрите Богове.

По-нататък човечеството навлиза в културната епоха, която има своя исторически израз във вавилоно-асирийско-халдео-египетската култура. Звездното небе престава да бъде за човека една илюзия, а нещо, в чии то писмени знаци той вече може да чете. В това, което за индиеца беше все още Майя, в блясъка и орбитите на звездите, представителят на третата културна епоха вижда израз на решенията и намеренията от страна на божествено-духовни Същества. Постепенно хората се изпълват с усещането, че външната действителност е не илюзия, а едно откровение, едно проявление на божествено-духовни Същества. През египетската култура хората започнаха да прилагат това, което може да се извлече от звездната писменост, в картографирането на Земната повърхност. Защо египтяните станаха първите геометри? Защото вярваха, че чрез мислите, които разпределят и подреждат Земята, може да се овладее, да се преобрази и самата материя.

Ето как по-късното човечество постепенно завладява материалния свят, първоначално смятан за една илюзия, и прави това с Духа, който все повече и повече набира сили в дълбоката вътрешна същност на човека.

Вече споменахме, че хората стигнаха до изживяването на Аза или "Аз съм" едва през по-късните атлантски периоди. Защото докато виждаха образите в духовния свят, те му принадлежаха, самите те бяха като един образ сред много други образи. Сега обаче, Духът трябваше да бъде обхванат в самата вътрешна същност на човека. Нека сега към това, което повторихме днес, да прибавим и някои подробности, свързани с развитието на вътрешната човешка същност.

Доколкото през Атлантската епоха човекът поглеждаше навън с един вид сънищно, ясновиждащо съзнание, той всъщност не обръщаше внимание на своите вътрешни процеси. Вътрешният свят, който по-късно щеше да бъде обхванат от Азът или "Аз-съм", все още имаше твърде неясни контури. Наред с изчезването на духовния свят, човекът осъзна и своя собствен духовен свят. През древноиндийската култура този собствен духовен свят беше обгърнат от едно странно настроение. Хората смятаха, че ако искат да проникнат в духовния свят и да се издигнат над илюзиите, те трябва да се откажат от "Аз-съм" и да се потопят във Всемирния Дух, в Брахман. Ето защо старите методи на посвещение са свързани със загуба на личното съзнание. Най-древните форми на посвещение се отличават преди всичко с едно безлично навлизане в духовния свят.

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

През третата културна епоха нещата се променят. Себесъзнанието започва да се развива все по-силно. Човекът все повече напредва към своята вътрешна Азова същност. Привързвайки се към материята и прониквайки в нея чрез законите, дефинирани от неговия Дух без намесата на старото ясновидство, човекът все повече се приближава до своя Аз, като в древен Египет това личностово съзнание достига една върхова точка. Обаче в личностовото съзнание имаше и още нещо, което не му позволяваше да поддържа връзката с всичко онова, от което то беше произлязло. Ако искаме да вникнем в истинския произход на нещата, трябва да се спрем върху два основни момента от еволюцията на човечеството.

Нека да припомним как през Атлантската и древноиндийската епоха хората се стремяха да заличат личността. За атлантците това беше нещо естествено, понеже всяка нощ те "премахваха" личността и подновяваха живота си в духовния свят. За индийците - също, защото чрез Йога тяхното посвещение ги приближаваше до едно безлично състояние. Крайната цел беше свършеният покой във Всемира. Този покой откриваме в съзнанието на тогавашното човечество, а именно в съзнанието, че индивидът е само едно звено във веригата на поколенията, и че чрез своята кръв е свързан с поколенията, включително до най-далечните си предшественици. Този е основният момент, за който става дума. Той идва в резултат на онази древна традиция, при която човек се усещаше като подслонен в лоното на божествено-духовния свят. Стана така, че хората, преминали през едно нормално развитие, сега, през третата културна епоха, започнаха да се чувствуват като отделни човеци, но в същото време не забравяха, че са подслонени в лоното на божествено-духовния свят, и че по силата на кръвното родство са включени в цялата верига на поколенията. За тях Богът живееше в течащата през поколенията кръв. Посочихме още, че сред представителите на старозаветния народ, това настроение стигна до определена степен на свършенство. "Аз и Отец Авраам сме едно", с други думи, индивидът усещаше себе си като подслонен в родословната верига, стигаща чак до Отец Авраам. В общи линии, това беше основното настроение сред всички нормално развити народи на третата културна епоха. Обаче само представителите на Стария Завет бяха пророчески предупредени: в духовен смисъл, съществува нещо много по-дълбоко от бащинството, което тече в кръвта на поколенията. Ние посочихме и великия момент от еволюцията на човечеството, когато всичко това беше пророчески предизвестено. Мойсей чу зова: "Кажи им, когато съобщаваш Моето име, че "Аз-съм" каза това!" и точно тогава за пръв път прозвуча възвестяването и откровението на Логоса, на Христос. За тези, които изобщо бяха в състояние да разберат, за пръв път Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

пророчески отекна вестта, че в Бога живее не само това, което е заложено в кръвното родство, а и един чисто духовен елемент. Това е едно от големите пророчества на Стария Завет.

Впрочем кой беше този - ето въпросът, на който бихме искали да се спрем - кой беше този, който тогава възвести пред Мойсей за пръв път своето име по един пророчески начин? Тук отново се натъкваме на едно място, към което тълкувателите на Йоановото Евангелие се отнасят напълно повърхностно и не искат да признаят, че този религиозен документ трябва да се разглежда много по-дълбоко.

Кой беше този, който пророчески възвести своето име; този, комуто трябва да се даде името "Аз-съм"? Кой беше той?

Едва сега, с подobaваща сериозност и страхопочитание, започваме да разбираме един особен пасаж от Евангелието на Йоан. Този пасаж започва от 37. стих на 12. глава. Там Христос Исус ни посочва събдването на нещо, което предсказва пророк Исай, в смисъл, че юдеите не искат да повярват в Христос Исус. Тук са мият Исус се позовава на Исаия:

„Той ослепи очите им и Вкамени сърцата им, за да не Виждат с очите си и да не разумяват със сърцата си, та да се не обърнат и ги изцеля. Това каза Исая, когато бе Видял славата Му и бе говорил с Него." (12, 40-41) Исая "говори с Него"! С кого говори Исая? Тук ние сме отпратени към едно място от Стария Завет, където се казва:

„В годината, когато умря цар Озия, Видях Господа седнал на Висок и издигнат престол и полите му изпълваха храма." (Исаия 6, 1)

Какво вижда Исая? Евангелието на Йоан отговаря ясно: Той вижда Христос! В духовния свят Христос винаги е можел да бъде виждан и Вие ще се съгласите с Тайната Наука, когато тя твърди, че онзи, когото Мойсей видя и от когото чу името "Аз-съм", е Съществуото, което покъсно се яви на Земята като Христос. Истинският "Дух Божи" на древността е не друг, а Христос, както разбираме в едно от онези места на религиозните документи, които е изключително трудно да бъдат обяснени без правилен и дълбок поглед върху нещата. Ето защо думите "Отец", "Син" и "Светият Дух" често се разменят по най-странен начин. Външно, в екзотеричния живот, тези думи винаги се употребяват така, че да не се прояви техният истински езотеричен смисъл. Ако в духа на древното юдейство се говори за "Отец", става дума преди всичко за онзи Отец, който материално пулсира в кръвта на поколенията. Но когато се говори така, както тук Исая говори за "Господа", за този, който се изявява духовно, в този случай се говори за Логоса по същия начин, както и в Евангелието на Йоан. Авторът на Йоановото Евангелие не иска да каже нищо друго, освен: Този, който винаги е можел да бъде виждан в духовния свят, стана плът и живя между нас!

Едва когато проумеем, че и в Стария Завет се говори - в известен Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

смисъл - за Христос, ние ще разберем и по какъв начин древният юдейски народ се намесва в нашето развитие. Древноеврейският принцип израства от египетската епоха. Той израства от скритите духовни сили на египетския принцип.

Следователно, виждаме как постепенно напредва нормалният ход на човешката еволюция. Първата следатлантска култура е древноиндийската, втората е древноперсийската, третата е вавилоно-асирийско-халдео-египетската, следва четвъртата - гръко-римската, а петата е нашата съвременна културна епоха. Преди да започне четвъртата епоха, от третата епоха - като едно тайнствено разклонение - се отделя онзи народ, чиито традиции слагат основата на християнството. И ако обобщим всичко, казано в хода на досегашните лекции, ще намерим за напълно логично, че явяването на Христос трябваше да стане тъкмо в четвъртата културна епоха.

Вече посочихме, че през четвъртата епоха човекът беше напреднал до такава степен, която му позволяваше да обективира своя собствен душевен свят, своя Аз във външния свят. Ние виждаме, как човекът постепенно прониква материята със своя собствен Дух, със своя духовен Аз. Ние виждаме творенията на гръцките скулптори, на гръцките драматурзи, където човекът възплъщава това, което той нарича своя душевна същност. Ние виждаме по-нататък в римския свят как това, което е човекът, стига до неговото съзнание и как той го фиксира във външния свят под формата на "Jus" (право), макар една твърде заплетена и сложна наука за правото да забулва целия този процес. За всеки истински познавач на юриспруденцията е ясно, че същинското право, разглеждащо човека като правов субект, възниква едва през четвъртата културна епоха. Човекът беше осъзнал своята собствена личност до такава степен, че усещаше себе си като поданик на държавата. В Древна Гърция отделният човек усещаше себе си като член на целия град-държава. За него беше по-важно да бъде атинянин, отколкото отделен човек. Обаче нещо съвсем различно е, когато чуваме: "Аз съм римлянин!", отколкото: "Аз съм атинянин". "Аз съм римлянин" означава, че индивидът, като поданик на държавата, има определена стойност и притежава своя лична воля. Лесно би могло да се докаже, че например понятието "завещание" (Testament) възниква едва през този период, то е типично римско понятие. Едва тогава човекът можеше да подчертае своята воля по такъв начин и толкова индивидуално, че тя да е валидна дори и след смъртта му. Нещата, които изнася Духовната Наука, съвпадат до най-малките подробности с действителните факти.

И така, виждаме как човекът все повече прониква в материята със силата на своя Дух. През следващите епохи тази тенденция се усилва. Четвъртата епоха е времето, когато човекът докрай възплъщава в Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

материята това, което обхваща в своя Дух. В египетските пирамиди все още личи, как Духът и материята воюват помежду си, как това, което Духът обхваща, все още не намира пълен израз в материята.

Докато в гръцкия храм е вложен целия обрат в развитието на следатлантската епоха. За всеки, който разбира тези неща, не съществува по-значителна и по-завършена архитектура от гръцката, която е най-чистия израз на вътрешните пространствени закономерности. Колоната е замислена изцяло като носител на тежестта и това, което лежи върху нея, гърците усещат като нещо, което трябва да бъде носено и което трябва да упражнява натиск. Тук в гръцкия храм, суверенната и еманципирана пространствена идея достига своето крайно съвършенство. Малцина са усетили по-късно пространствената идея така, както гърците. Впрочем имаше и хора, които все пак можеха да усещат пространствената идея, но от гледна точка на живописца. Вгледайте се в пространството на Сикстинската капела, застанете откъм задната стена, където се намира величествената картина на "Страшния съд" и погледнете нагоре: тогава ще установите, как задната стена просто политва нагоре. Тя политва стремително към висините, защото художникът е усетил пространствената идея не така абстрактно, както другите хора. Ето защо тази стена стои толкова чудесно там, в ъгъла. А това означава, че пространствената идея се възприема по друг, а не по гръцки маниер. Съществува един художествен усет, който вниква в пространството и в неговите скрити, тайни измерения. Да усещаш архитектурно, не означава да имаш точна оптична преценка, а нещо много повече. Днешният човек е склонен да мисли, че "ляво" и "дясно" са напълно еднакви, както и "горе" и "долу", "отпред" и "отзад". Нека да си представим картина, на която висят три, четири или пет Ангели. Те могат да бъдат нарисувани така, че с право да създават усещането, как всеки миг биха могли да се сгромолясат. Но художник, развил в себе си действителен усет за пространството, ще ги нарисува по друг начин и никога не би ни минало през ума, че Ангелите могат да се сгромолясат, защото те се крепят взаимно. В този случай динамичните пространствени съотношения са уловени от гледна точка на живописца. Древният грък държеше тези архитектурни съотношения в ръцете си; той усещаше хоризонталата не просто като линия, а като сила, упражняваща натиск, а колоната - не като ствол, а като носеща, подемна сила. Това вживяване в пространствените линии означава да усещаш как "живият Дух геометризира". Ето защо и Платон употребява странния израз: "Бог непрекъснато геометризира".

Тези линии действително съществуват в пространството и според тях гърците издигаха своите храмове.

Какво представлява гръцкият храм? Той по необходимост е не друго, а едно от обиталищата на Бога. Той е нещо съвсем различно от днешната Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

църква. Днешната църква е място за проповеди. А в гръцкия храм обитаваше самия Бог. Хората само случайно попадат в храма, когато искат да се доближат до Бога. Който разбира формите на гръцкия храм, неизбежно усеща една тайнствена връзка с Бога, който живее там. И тогава, в колоните и в това, което е над тях, той вижда не човешки фантазии, а нещо, което Бог сам би изградил, ако искаше да си построи свой дом. Тук проникването на Духа в материята достига своята връхна точка.

Нека за миг да сравним гръцкия храм с една готическа църква. Тук не става дума за нещо, което е против готиката, защото от друга страна тя стои на още по-висока степен. При готическата църква Вие виждате как всичко, което е вложено в нейните форми, просто не може да бъде възприето без отдадените на молитви хора. В сводовете на готическата църква има нещо - стига човек да може да го усети - което не може да бъде изразено по друг начин, освен с думите: Ако отдадените на молитва хора не са вътре и не повдигат събраните си длани към високия свод, всичко остава непълно, незавършено. Готическата църква е не просто обиталище на Бога, а и място, където хората се събират, за да се молят на Бога.

Така човечеството, в известен смисъл, отново надхвърля една връхна точка от своето развитие. Ние виждаме как това, което може да се почувствува благодарение на гръцкия пространствен усет по такъв чудесен начин в линиите на пространството, в колоните и арките, по-късно стига до пълен упадък. Една колона, която не поддържа нищо и стои само като декорация, за гръцкия усет изобщо не е колона. В човешката еволюция всичко се намира в пълна и взаимна хармония. Гръцката културна епоха стои пред нас като най-прекрасен израз на сливането между пробуденото в себе си човешко съзнание и това, което навън в пространството беше усещано като естествен божествен ред. През тази културна епоха човекът постигна пълно съзвучие с физическо-сетивния свят. Истинска нелепост е, когато днес образованите хора искат да замъглят характерния усет на миналите времена. В духовнонаучен смисъл, ние разглеждаме четвъртата следатлантска епоха като период, през който човекът постига пълно съзвучие с околния свят.

Тази епоха, когато човекът беше като слят с външната действителност, се оказа единствено подходящата за разбирането на основния факт: че Бог може да се изяви в един отделен човек. Всяка предишна епоха би разбрала всичко друго, но не и това; всяка предишна епоха би усетила, че Бог е твърде възвишен, за да се изяви в една човешка физическа форма. Божественият свят трябваше да бъде предпазван тъкмо от физическите форми.

Ето защо Мойсей казва: "Не си прави никакъв кумир и никакво Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

изображение на това, което е горе на небето!" (2. Мойсей 20, 4); да, тогава тъкмо това трябваше да бъде казано на народа, за да схване идеята за Бога в неговата чисто духовна същност. Ето сред какви възгледи беше възпитаван онзи народ, от чиято утроба израсна идеята за Христос, идеята, че духовният свят трябва да се яви в плът. За тази цел беше избран юдейският народ, а Христовото Събитие трябваше да настъпи именно в четвъртата следатлантска епоха.

Така за християнското съзнание, цялото развитие на човечеството се разделя на предхристиянска и след християнска ера. Бого-Човекът можеше да бъде разбран от хората само в рамките на точно определено време. И ние виждаме, как Евангелието на Йоан напълно съзнателно се присъединява към това, което - ако може да си послужи с този тривиален израз - е непосредствено актуално и произтича от цялостната характеристика на епохата. Ето защо напълно естествено е - сякаш по силата на някакво вътрешно родство - че авторът на Йоановото Евангелие избра именно гръцките мисловни форми, за да изрази мисловните образи, чрез които се постара да разбере най-великото събитие от световната история. И постепенно цяло то християнско светоусещане израсна точно в тези мисловни форми. По-късно ще видим, как в процеса на еволюцията трябваше да възникне и готиката, защото християнството е призвано отново да издигне човека над материалния свят. Обаче то можеше да се появи само там, където все още не беше потънало в материята и не си позволяваше да я надценява, както е характерно за нашата съвременност, а я изпълваше със силите на Духа.

Според мен възникването на християнството идва като нещо напълно необходимо от целия досегашен ход на духовната еволюция. Ако сега искаме да разберем каква форма трябваше да приеме християнството, каква форма предизвести за него такава личност като автора на Йоановото Евангелие, трябва да насочим вниманието си към съществени и важни понятия, за които ще стане дума в следващата лекция.

Вече посочихме, че в Евангелието на Йоан всичко трябва да се взема буквално, обаче най-напред трябва действително да разбираме отделните букви. Съвсем не е без значение, че в Евангелието на Йоан никъде не срещаме името "Йоан", а непрекъснато се говори за ученика, "когото Господ обичаше". Ние споменахме каква тайна се крие тук и какво дълбоко значение има тя.

Нека сега да се спрем на един друг израз, на един израз, който ще ни даде непосредствена възможност да си обясним нещата с оглед на следващите периоди от развитието на християнството.

Обикновено хората пропускат, че в Евангелието на Йоан се говори за "майката Исусова". Ако попитаме обикновения християнин: "Коя е майката на Исус?", той ще отговори: "Майката на Исус е Мария!" И Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

мнозина дори вярват, че в Евангелието на Йоан, майката на Исус се нарича Мария. Обаче никъде в Евангелието на Йоан не срещаме подобно нещо. Навсякъде, където става дума за нея, с пълна преднамереност – чието значение ще разгледаме по-късно - е записано "майката Исусова". В главата за сватбата в Кана Галилейска се казва: "И майката Исусова беше там" (2, 1); а по-късно се казва: "Неговата майка рече на служителите" (2, 5). Никога не се произнася името "Мария". И когато тя отново застава пред нас, при Спасителя на кръста, в Евангелието на Йоан четем:

„При кръста Исусов стояха майка Му и сестрата на майка Му, Мария Клеопова, и Мария Магдалина" (19, 25).

Тук ясно и разбрано се казва, кой стои при кръста: там са майката, нейната сестра, която е жена на Клеоп, и Мария от Магдала. Ако някой се замисли, ще възрази: "Не е ли странно, че и двете сестра носят името Мария? Днес това е необичайно!"

Обаче това е било необичайно също и тогава! И понеже авторът на Йоановото Евангелие нарича сестрата Мария, ясно е, че майката на Исус не се казва Мария. В гръцкия текст е записано ясно и кратко: "Долу стояха майка Му и сестрата на майка Му, Мария Клеопова, и Мария от Магдала".

Тук необходимостта от истинско разбиране на нещата, неизбежно поражда въпроса: Коя е майката на Исус? И сега ние стигаме до един от най-загадъчните въпроси в Йоановото Евангелие: Кой е истинският баща на Исус? Коя е Неговата майка?

Кой е бащата? Може ли изобщо да се задава такъв въпрос? Да, не само в смисъла на Йоановото Евангелие, но и в смисъла на едно друго Евангелие, Евангелието на Лука, този въпрос може да бъде поставен. Пълна неспособност за мислене, означава да се пропуснат думите на благовестието:

„ Светият Дух ще слезе върху ти и силата на Всевишния ще те осени; затова и Светото, което ще се роди от тебе, ще се нарече Син Божий." (Лука 1, 35)

И в самото Евангелие на Лука се посочва, че бащата на Исус е Светият Дух. Това е казано в буквален смисъл и теолози, които не го признават, просто не могат да четат Евангелието. Тук трябва да поставим и другия голям въпрос: Каква е връзката между всичко, което чухме, и думите: "Аз и Отец сме едно", "Аз и Отец Авраам сме едно", "Преди Авраам да бъде, беше Аз-съм"? Как да съгласуваме всичко това с неопровержимия факт, че в "Светия Дух" Евангелията виждат бащиния принцип?

За да сте добре подготвени за утрешното формулиране на тези въпроси, наред с всичко казано дотук, трябва да добавим, че Евангелието на Лука дава един вид родословно дърво и посочва, че Исус бил кръстен от Йоан и Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

че започнал да проповядва от своята тридесета година, и още, че Исус бил син на Мария и "Йосиф, който беше син на Илия" и т.н., докато се mine през цялата родословна верига. Ако я проследите, ще установите, че тя стига до Адам. И тогава следва нещо съвсем неочаквано, там стоят думите: "И той (Адам) беше син Божий." (Лука 3, 23 - 38).

Както се говори за сина и бащата, така и в Евангелието на Лука се говори за Адам и Бога. Такива думи трябва да се приемат напълно сериозно! И тогава вече се приближаваме до въпросите, които утре ще ни отведат в самия център на Йоановото Евангелие.

ДЕСЕТА ЛЕКЦИЯ Хамбург, 30 май 1908

Христовият импулс и човечеството

Досега се занимавахме с еволюционните закономерности на следатлантското човечество и се опитахме да разберем защо християнството трябваше да възникне в точно определен момент от следатлантското развитие. В края на вчерашната лекция споменахме, че разбирането на някои важни въпроси от Евангелието на Йоан и на цялото християнство зависи от това, доколко разглеждаме тези еволюционни закономерности в езотерично-християнски смисъл. Само тогава можем да стигнем до истинското значение на понятия като "Светия Дух", "бащата и майката на Исус". Нека преди всичко да си припомним това, до което стигнахме през последните лекции: че следатлантското човечество, към което в тесен смисъл принадлежим и самите ние, след атлантската катастрофа се разпада на седем подразделения. Аз умишлено избягвам понятието "подраси", защото всъщност понятието "раса" не се покрива напълно с това, за което става дума тук. Тук става дума за периоди на културно развитие и това, което разбираме днес като закон за расите, практически е само късен отзвук от атлантското развитие.

Онзи еволюционен период на човечеството, който предхождаше атлантската катастрофа - и в по-голямата си част се разигра на континента, заемащ място между днешна Европа и днешна Америка, древната Атлантида - ние също разделяме на седем последователни фази. За тези седем фази е валиден изразът "расово развитие". Защото тези последователни степени, осъществени на древната Атлантида, бяха твърде различни откъм телесната, вътретелесната и външнотелесната си характеристика, като към външното тяло тук причисляваме и вътрешната конфигурация на мозъка, кръвта и другите телесни течности. Не може и дума да става, че първите представители на следатлантското човечество, древните индийци, са толкова различни от нас, за да употребим спрямо тях израза "раса". Естествено, терминологичната приемственост е добре да се запази и често е необходимо да прибегваме до това старо понятие за Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

расите. Обаче покрай думата "раса" лесно може да се породи една погрешна представа, защото се пренебрегва нещо съществено: че диференциращият принцип, според който човечеството се разделя на различни групи, е много по-сложен от всичко, което съдържа понятието "раса". Относно това, което ще замени нашата култура, културата след седмото подразделение, понятието "раса" изобщо не трябва да се употребява, защото тогава човечеството ще се диференцира според съвсем други закони.

От тази гледна точка трябва да приемем, че след описаните пет следатлантски епохи - първата е древно-индийската, втората е древноперсийската, третата е вавилоно-египетската, четвъртата е гръко-римската и петата е нашата съвременна културна епоха и предстои настъпването на шестата и седмата следатлантски епохи.

Следователно ние се намираме в петата следатлантска културна епоха и знаем: Християнството е навлязло в еволюцията на човечеството през четвъртата епоха. Доколкото човечеството от петата епоха можа да го обхване, то продължава да тласка развитието напред, и ние бихме могли да предвидим - в смисъла на Духовната Наука - как ще се развива християнството през следващите епохи. Още вчера споменахме, че мисията на християнството се подготвя в третата културна епоха. Египетската култура спада към третата културна епоха и от нейните дълбини израсна старозаветното юдейство, за да породи - така да се каже от утробата на третата културна епоха - и самото християнство, което навлезе в света с идването на Христос Исус през четвъртата епоха.

Нека да обобщим: През третата следатлантска културна епоха, човечеството изживя едно силно духовно въздействие. Това въздействие продължи и през четвъртата епоха, съсредоточи се в Христос Исус, и се прехвърли в петата културна епоха, за да продължи и в шестата епоха, която ще смени нашата съвременна културна епоха. И ние трябва да сме напълно наясно върху естеството на тези въздействия.

Нека точно да си припомним, как в хода на развитието, човек стигна до основните съставни части на свое то същество. Нека да си припомним как изглеждаха нещата непосредствено преди атлантската катастрофа. Ние посочихме, че етерната глава започна да навлиза във физическото тяло и човекът получи първите предпоставки, за да се обърне към себе си с "Аз-съм". Когато настъпи атлантската катастрофа, човешкото физическо тяло вече беше обхванато от силата на "Аз-съм"; а това означава, че вече беше подготвен физическият инструмент за Азовото съзнание или себе-познанието. Нека добавим: Ако се върнем назад, към средата на атлантската епоха, там нито един човек не би бил в състояние да постигне онова себесъзнание, което би му позволило да изговори от самия себе си "Аз съм един Аз" или "Аз съм". Това можеше да настъпи Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

само тогава, когато онази част на етерната глава, за която споменахме, се окаже свързана с физическата част на главата. В миналото, още преди потъването на Атлантида, човекът изгради първата предпоставка, за да стане носител на това себесъзнание: той изгради физическите наченки на мозъка и формите на самото физическо тяло. Следователно, още преди атлантската катастрофа, човешкото физическо тяло беше узряло дотам, че да стане носител и на Азът.

Тук възниква въпросът: Каква беше впрочем мисията на атлантската епоха? Мисията на атлантската епоха беше да вкара "Аза" в човешкото същество; тази мисия продължава и след атлантската катастрофа, описвана като "Потопа", за да стигне и до нашата епоха. Обаче в нашата следатлантска културна епоха трябва да се появи нещо съвсем ново: в човека постепенно трябва да изгрее Манас или Духът-Себе. С нашата следатлантска епоха започва влиянието на Манас или Духът-Себе. Следователно вече знаем, че когато минаваме през нашите различни инкарнации в хода на шестата и седмата епоха, ние ще сме озарени до известна степен от Манас или Духът-Себе. Обаче, за да се превърне изобщо в подходящ инструмент за Манас или Духът-Себе, за човека е необходима една продължителна подготовка. За тази цел той трябваше първо да стане "носител на Аза" в пълния смисъл на думата, макар и за това да бяха необходими хиляди години. Той трябваше да превърне в инструмент на Азът не само своето физическо тяло, но и другите съставни части на своето същество.

През първата следатлантска културна епоха човекът работи върху своето етерно тяло и го превръща в носител на Азът, както по-рано е постъпил и със своето физическо тяло. И така, през древноиндийската културна епоха, човекът притежава за своя Аз не само един физически инструмент, но и едно подходящо за целта етерно тяло. Ето защо в таблицата, на древноиндийската култура съответства "етерното тяло".

Ако сега искаме да проследим по-нататъшното развитие на тези културни епохи - що се отнася до човека - не е достатъчно повърхностното приемане на душевния човешки свят за "астрално тяло", а е необходимо да поставим в основата на нещата онази точна диференциация на човешкото същество, която знаете от моята "Теософия". Вие помнете, че там не става дума за едно просто разделяне на седем съставни части, а че "средната част" на човека също се разделя на Сетивно тяло, Сетивна Душа, Разсъдъчна Душа, Съзнаваща Душа; а после имаме Духът-Себе, Духът-Живот и Човекът-Дух. Обикновено различаваме само седем съставни части; четвъртата, която обхващаме с думата "Аз", трябва да диференцираме още по-подробно, защото тази диференциация е постигната в самия ход на човешката еволюция.

През древноперсийската културна епоха се изгражда същинското Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

астрално тяло или "сетивното тяло"; то е носител на действените човешки импулси и преходът от индийската към персийската култура се свежда до култивирането на материалния свят. Характерна за тази културна епоха е двигателната активност на ръцете и всичко, свързано с нея, с една дума - трудът. Древните индийци - и то в много по-голяма степен, отколкото предполагаме - далеч не са склонни към ръчни действия, а към съзерцателно извисяване над материята. За да си припомнят предишните състояния, те трябваше да се вгълбят дълбоко в себе си. Ето защо, в общи линии, индийското посвещение (Йога) държи толкова много на етерното тяло и неговото развитие.

Нека сега да се отправим по-нататък. През древноперсийската култура, Азът трябваше да навлезе в сетивното тяло. А културата на асирийци, вавилонци, халдеи и египтяни се състоеше в това, Азът да се издигне до Сетивната Душа.

Какво представлява Сетивната Душа? Това, което при сетивния човек се насочва предимно навън и му позволява да възприеме господстващия във външната природа Дух чрез своите очи и останалите сетива. През тази епоха очите се насочват към материалните предмети на външното пространство, към звездите и техния ход. Върху Сетивната Душа действа това, което е разположено в пространството. В човека на египетско-халдейската епоха има твърде малко от това, което бихме могли да наречем култура на личността, култура на разума. Съвременният човек също няма правилна представа за същността на египетската мъдрост през онази епоха. Всъщност египетската мъдрост не беше свързана с мисленето, с мисловните асоциации, както това стана по-късно; а когато човекът отправяше погледа си навън, той просто "възприемаше" законите, понеже ги разчиташе във външния свят с помощта на своите сетива. Всичко се свеждаше до разгадаване на законите; нямаше и следа от понятия, от понятийна наука, налице беше наука на съзерцанието наука на усещането.

Ако нашите учени биха размислили, те просто биха напипали с пръст това, за което говорим. Защото ако тогавашните хора не са размишлявали с вътрешните сили на своя ум, това не означава нищо друго, освен това, че те не са разполагали с наука, опираща се на понятия и логично мислене. Такива неща тогава не са съществували! Историята ясно показва, че истинският основател на логиката е Аристотел. Ако тя би съществувала и по-рано, хората щяха да я изложат в писмен вид.

Логиката, размишляването в самия Аз, където човек свързва и разграничава понятията, за да извежда своите логични умозаклучения, а не да съзерцава всичко това възникна едва през четвъртата епоха. Ето защо я наричаме епоха на Разсъдъчната Душа.

А самите ние се намираме в една епоха - човечеството навлезе в нея Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

приблизително към средата на Средновековието, започвайки от 10,11,12 век когато Азът навлиза в Съзнаващата Душа. Да, това става сравнително късно: Азът навлиза в Съзнаващата Душа едва към средата на

Средновековието. Този факт лесно може да се докаже исторически; ако разполагаме с достатъчно време, бихме могли да осветлим и най-тъмни те кътчета от средновековната история. Тогава в човека възниква едно точно определено понятие за индивидуалната свобода, за индивидуалната Азова способност. Ако разгледате още началните периоди на Средновековието, Вие навсякъде ще установите, че значението на човека се определя от начина, по който той е поставен в обществото. Човекът наследява от своите родители и деди известно положение, ранг и достойнство, и с оглед на тези фактори, които не са белязани от неговата личност и не са съзнателно свързани с Азът, той се проявява по един или друг начин в света. Едва по-късно, с развитието на търговията и откритията на новото време, Азовото съзнание започва да се разширява и ние лесно ще различим в европейския свят външните и конкретни проявления на Съзнаващата Душа в устройството на градовете, техните закони и т.н. Например от хрониките на Хамбург лесно би могло да се установи, как са се развили нещата в исторически план. Това, което през Средновековието са наричали "свободен град" е външният израз на нарастващото себесъзнание. Ако отправим поглед към бъдещето, ще се убедим: Сега ние работим за изграждането на личностовото съзнание в Съзнаващата Душа. Всички изисквания на новото време не са нищо друго, освен израз на несъзнаваните от човека изисквания на Съзнаващата Душа.

Ако отправим духовен поглед към още по-далечното бъдеще, ние ще видим и нещо друго. През следващата културна епоха човекът ще се издигне до Манас или Духът-Себе. Тогава хората ще притежават в много по-голяма степен отколкото днес, една обща мъдрост и ще бъдат, така да се каже, потопени в общата мъдрост. Хората все повече ще усещат, че тъкмо строго личните душевни трепети са в същото време и най-общовалидните процеси, засягащи цялото човечество. Това, което в днешен смисъл приемаме за индивидуално благо на човека, ще бъде издигнато на по-висока степен. Днес в повечето случаи хората спорят и имат противоположни мнения поради индивидуалността, поради човешката личност. Те смятат: "Ако моето мнение не се различава от това на другите, аз не съм самостоятелна личност." И точно защото искат да са самостоятелни личности, те се стремят към различни мнения. Обаче в този възглед има нещо примитивно. Хората ще заживеят в мир и хармония найвече тогава, когато отделният човек ще бъде индивидуализиран в найвисока степен. Докато хората не бъдат напълно осенени от Духът-Себе, те ще имат и различни мнения. А тези мнения изобщо не

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

произтичат от истинските дълбини на човека.

Днес само математическите и геометрични истини са като далечни предвестници за нещата, които един ден човек ще изживява в своите душевни дълбини. Тук не могат да съществуват различни мнения. Ако един милион души биха Ви казали, че $2 \times 2 = 5$, а вътре в себе си знаете, че точната цифра е 4, Вие знаете още, че другите са в грешка, също както ако някой би твърдял, че сборът от трите ъгъла на един триъгълник не е равен на 180 градуса.

В културата на Манас, изворите на истината ще бъдат все повече усещани не другаде, а в здравата и силна личност, в нейния неповторим индивидуализъм, като в същото време на висшите истини няма да се гледа по различен начин от отделните хора, какъвто е случаят и с математическите истини. За тях хората постигат съгласие, защото те са твърде обикновени истини. А относно другите истини хората спорят не защото може да има две правилни мнения, а защото все още не са стигнали дотам, да отстранят всичко, което произтича от лични симпатии и антипатии. Ако хората биха следвали личното си мнение и при най-елементарните математически истини, тогава много домакини вероятно биха се съгласили, че $2 \times 2 = 5$, а не 4. За онзи, който вниква дълбоко в естеството на нещата, е просто невъзможно да спори върху тяхната повисша природа. Има само една възможност - той сам да се издигне до тази по-висша природа. Едва тогава истината, която е покълнала в една душа, напълно ще съвпадне с истината в другата душа; всеки спор отпада.

И точно тук е гаранцията за истинския мир и за истинското братство, защото съществува само една истина и тази истина е свързана с духовното Слънце. Помислете си колко хармонично растат отделните растения, всяко от тях се стреми към Слънцето, а то е едно за всички. И така, когато в хода на шестата културна епоха Духът-Себе ще проникне в хората, фактически тогава ще има едно духовно Слънце, към което хората ще се стремят и в което всички ще са съгласни и единни. Тази е величествената перспектива, която застава пред нас в навечерието на шестата епоха. А през седмата епоха в нашето развитие ще проникне Духът-Живот или Буди.

Така изглеждат далечните бъдещи епохи. Сега за нас е пределно ясно: Шестата културна епоха е изключително важна, защото чрез общата мъдрост, тя ще донесе мир и братство. Тя ще донесе мир и братство по силата на това, че висшият Аз - първоначално в своята по-низша форма, като Дух-Себе или Манас - ще прониква не само в определени избрани хора, а в цялата онази част на човечеството, която се движи в рамките на нормалната еволюция. Тогава ще се осъществи връзката между човешкия Аз - такъв, какъвто се е развил досега - с висшия Аз. Този процес можем да определим като едно духовно бракосъчетание, защото християнският Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

езотеризъм винаги е прибягвал до това име, говорейки за свързането между човешкия Аз и Манас или Духът-Себе. Обаче нещата в света са взаимно и дълбоко свързани, и човекът не може току-така да протегне ръка и да привлече този Манас; той трябва да се издигне на много по-висока еволюционна степен, за да си помага сам в областта на тези неща.

Но за да се стигне изобщо дотук, че да бъде възможно свързането на следатлантския човек с висшия Аз, човечеството трябваше да получи известна помощ. Когато някъде трябва да се постигне нещо, винаги е необходима определена подготовка. Ако ще поставяме задачи пред едно 15-годишно дете, трябва да започнем от неговата шеста-седма година. Всяка видима степен от развитието се подготвя от неговите предварителни импулси. Това, което човечеството ще постигне в шестата културна епоха, трябва да бъде подготвено бавно и внимателно. Необходимите за тази цел сили трябваше да дойдат от вън.

Първоначалната подготовка в тази насока се свеждаше до едно чисто външно въздействие от духовния свят, което още не беше слязло в света на материята. То се съдържа във великата мисия на еврейския народ. Когато Мойсей - като посветен в египетските Мистерии - получи от духовния свят поръчението, което вече охарактеризирахме с думите: "Когато им предаваш моите закони, кажи им, че моето име е "Аз-съм" (2. Мойсей 3, 14), всъщност той трябваше да разбере следното: Подготви ги, като им говориш за невидимия Бог, който няма форма. Посочи им, че докато Бог Отец действа в кръвта - за онези, които са в състояние да разберат, се подготвя "Аз-съм", който след време ще слезе в материалния свят!

Всичко това стана през третата културна епоха. И ние виждаме как всред еврейския народ възникна мисията да посредничи между човечеството и Бога, който по-късно трябваше да слезе в материята и да се яви в плът. Първо Той беше възвестен, а после стана видим за физическите очи. Точно в това се състои подготовката на човечеството, която трябваше да извърши Мойсей.

Нека да спрем вниманието си на този момент: духовното възвестяване чрез Мойсей и края на това възвестяване, явяването на обещания Месия в лицето на Христос. През тази епоха, която бихме определили като първия период от историята на християнството, в еволюцията на човечеството беше вложен реалният импулс за единство и братство, които ще тържествуват в шестата културна епоха. Нещата изглеждат така, сякаш в еволюцията се влива една огромна сила, която започва да работи, за да се яви накрая и плодът. Тя продължава да работи и в нашата съвременност, когато човечеството изцяло се потопи в материята с интелектуалните си и духовни възможности. Някои би могъл да попита: Защо християнството трябваше да дойде в света като непосредствен предшественик на най-

Събр. съч. 103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

мрачната материалистична епоха?

Представете си, как човечеството би навлязло в тази най-мрачна материалистична епоха без християнството. Тогава за него би било изключено да намери импулса за духовния свят. Представете си, как импулсът, даден на човечеството от Христос, не е вече тук, и цялото човечество трябва да затъне в окончателен упадък и да се свърже за вечни времена с материята; как човечеството би било обхванато, според един окултен израз, от "тежестта на материята" и как би било отклонено от пътя на своята еволюция. Ние можем нагледно да си представим, как следатлантското човечество затъна в материята. Но преди да стигне най-долната мъртва точка, то усети в себе си другия импулс, който го тласна в противоположната посока. Това беше Христовият Импулс. Ако Христовият Импулс беше подействувал по-рано, човечеството изобщо нямаше да стигне до материалния момент от своето развитие. Ако този импулс беше озарил древноиндийската културна епоха, човечеството щеше да се проникне от духовния елемент на християнството, обаче човечеството никога нямаше да завладее материалния свят и да създаде всичко онова, което днес наричаме материална култура.

Може и да звучи странно, когато казваме, че без християнството не биха съществували влакове, параходи и т.н., но за този, който схваща връзката между нещата, това е точно така. Тези културни постижения никога не биха могли да възникнат в древноиндийската културна епоха. Дълбока, тайнствена връзка има между християнството и всичко онова, което определяме като "гордостта на човечеството". Благодарение на факта, че християнството изчака подходящия момент, то направи възможен прехода към материалната култура; а благодарение на факта, че се намеси в еволюцията точно когато трябваше, то позволи на всички, които приемат Христовия Принцип, отново да се издигнат над материята.

Но след като хората не можаха да разберат християнството, те го материализираха изключително грубо. Днес то е толкова изопачено, че може да бъде приемано само в материален смисъл. През епохата, която токущо разгледахме, то прие наистина груб и материалистичен облик. Тази епоха можем да разглеждаме като втори период от историята на християнството. Например, вместо да бъде схваната висшата духовност на Тайната вечеря, тя беше материализирана и представена като едно грубо превръщане на субстанцията от едно състояние в друго. Могат да се приведат стотици примери за това, че християнството - като спиритуално явление - не беше разбрано.

Днес сме стигнали приблизително до онзи момент, когато вторият исторически период на християнството привършва и човечеството по необходимост ще трябва да се свърже с духовното, спиритуалното християнство, с това, което християнството действително трябва да бъде, Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

за да извличаме от него необходимите духовни истини. А това ще бъде постигнато чрез антропософското задълбочаване на християнството. Прилагайки Антропософията към християнството, ние следваме една световноисторическа необходимост: да подготвим третата християнска епоха, която предхожда навлизането на Манас в шестата културна епоха. Това ще бъде, така да се каже, третата част.

Първата част включва времето от предизвестяването на християнството до идването на Христос Исус и малко след него. Втората част включва потъването на човешкия Дух и материализирането на самото християнство. А третата част се състои в антропософското задълбочаване на християнството.

Неразбирането на такъв религиозен източник като Евангелието на Йоан, е свързано със самата същност на съвременната материалистична епоха. Една материалистична култура никога не може да разбере Евангелието на Йоан. Но спиритуалната култура, която започва с Антропософското Движение, ще разбере този религиозен документ в неговата истинска духовна форма и ще подготви това, което човечеството трябва да пренесе в шестата културна епоха.

За човек, който постига християнското или розенкройцерското посвещение - а и изобщо за този, който минава през посвещението - настъпва едно твърде особено явление. За него нещата от живота придобиват двойствено значение; едното се отнася до външните събития във физическия свят, а другото се отнася също до физическите събития, само доколкото те представляват отражение на всеобхватните духовни събития в свръхсетивния свят. Смятам, че ще ме разберете, ако сега се опитам поне отчасти да обрисувам впечатленията, които са вълнували автора на Йоановото Евангелие.

В живота на Христос Исус има едно особено събитие, което се извършва в условията на физическия свят. Ясно е, че онзи, който описва нещата в смисъла на Йоановото Евангелие, ги описва като посветен. Ето за що за него физическото събитие представлява в същото време възприятията и изживяванията, съпровождащи акта на посвещението. Представете си заключителната фаза на посвещението.

Кандидатът за посвещение прекарва в летаргичен сън три и половина "епохи", които в миналото имат своя израз в описаните вече три дни и половина. Всеки ден окултният кандидат изживява нови неща, свързани с духовния свят. Първия ден той стига до определени изживявания, които му се представят като събития от духовния свят; през втория и третия ден изживяванията са други. Пред този, за когото става дума тук, застава нещо, до което ясновидецът винаги може да се приближи: бъдещето на човечеството. Ако знаем импулсите на бъдещето, ние ще сме в състояние да ги включим в настоящата епоха и да я подготвим за бъдещето.

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Представете си за миг ясновидеца от миналите епохи. Той изживяваше духовното значение на първата от описаните части оттам, където чуваме призива: "Кажи на твоя народ: Аз съм "Аз-съм", до идването на Месията. Като втора част, той изживяваше сливането на Христос в материята. И като трета част той изживяваше - под формата на астрални образи - как човечеството постепенно се подготвя, за да приеме Духът-Себе или Манас през шестата културна епоха. Той изживяваше бракосъчетанието между човечеството и Духа. Това е едно изключително изживяване, което човечеството може да изрази външно само благодарение на факта, че Христос навлезе във времето и в историята. По-рано човечеството не беше живяло в такова братство, което да блика от изгриващия в душите Дух и да поражда мир между един човек и друг. По-рано съществуваше само любовта, която беше материално подсигурана чрез кръвното родство. Постепенно тази любов прераства в духовна любов, за да се спусне отново долу. В заключителната фаза от третата част на посвещението става ясно: човечеството празнува своето бракосъчетание с Духът-Себе или Манас. А това може да стане само тогава, когато времето за пълното осъществяване на Христовия Импулс е вече дошло. Дотогава остават в сила отношенията, опиращи се на кръвното родство; дотогава няма и следа от спиритуално извисяване на човешката любов.

Навсякъде, където в старите религиозни документи се говори за числа, става дума и за тайната на числата. Когато четем: "На третия ден имаше сватба в Кана Галилейска..." (2, 1), всеки посветен знае, че "третият ден" означава нещо особено. И какво по-точно? Тук авторът на Йоановото Евангелие посочва, че става дума не само за едно действително събитие, а същевременно и за едно велико пророчество. Тази сватба е само израз на космическото бракосъчетание, в което встъпва човечеството, бракосъчетанието, за което ни говори третият ден от посвещението. В първия ден са представени събитията от първата епоха, а именно прехода от третата в четвъртата културна епоха; във втория ден са събитията на прехода от четвъртата в петата културна епоха; в третия ден са представени събитията, когато човечеството преминава от петата в шестата културна епоха. Това са трите дни на посвещението. И Христовият Импулс трябваше да изчака третия момент, защото преди него той не би могъл да се включи в еволюцията на човечеството.

<i>Физическо тяло</i>	<i>Атлантида</i>	
<i>Етерно тяло</i>	1.Следатлантска културна епоха	
<i>Сетивно тяло</i>	2.Следатлантска културна епоха	
<i>Сетивна Душа</i>	3.Следатлантска културна епоха	
<i>Разбираща Душа</i>	4.Следатлантска културна епоха	
<i>Съзнаваща Душа</i>	5.Следатлантска културна епоха	
<i>Дух-Себе</i>	6.Следатлантска културна епоха	
<i>Живот-Дух</i>	7.Следатлантска културна епоха	

Евангелието на Йоан загатва за една особена връзка между "мен и теб", между "нас двамата". Тъкмо това е записано в Евангелието, а не абсурдните думи: "Жено, какво имам аз с тебе?" Когато майката настоява Христос да извърши знамение, той казва: "Моето време още не е дошло" (2, 4), не е дошло Моето време за истинското бракосъчетание, за истинската връзка между човек и човека. Това време тепърва ще дойде. Днес все още действа и ще продължава да действа силата, идваща от кръвното родство; само в този смисъл между майката и Сина няма "нищо общо" по времето на сватбата в Кана Галилейска.

Ето как трябва да се отнасяме към Евангелието на Йоан, за да разграничим видимата реалност от окултните основи на този религиозен документ.

И тогава ние хвърляме поглед в бездънните глъбини на духовния живот и виждаме какво точно е подарил на човечеството един такъв посветен като автора на Йоановото Евангелие, и то само благодарение на факта, че Христос вече беше вложил своя Импулс в развитието на човечеството.

И така, ние видяхме, че тези неща трябва да се обясняват не с помощта на празна символика или произволни алегории, а направо от астралната Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

действителност, в която попада посветеният. Тук не може да става дума само за едно алегорично тълкуване, а за описанието на това, което посветеният изживява. И ако нещата бъдат представени по друг начин, хората, намиращи се извън нашите антропософски среди, ще са на пълно прави, когато твърдят, че Антропософията не предлага нищо друго, освен алегорични тълкувания! Но ако в тези случаи приложим духовнонаучното тълкуване - така, както направихме сега - тогава разбираме как в хода на трите мирови дни - от третата културна епоха в четвъртата, от четвъртата в петата и от петата в шестата - всред човечеството навлиза и работи Христовият Импулс. И в смисъла на Йоановото Евангелие, еволюцията ни се открива по такъв начин, че ние знаем: Христовият Импулс беше толкова велик, че днес човечеството е разбрало само нищожна част от него; Той ще бъде разбран едва по-късно.

ЕДИНАДЕСЕТА ЛЕКЦИЯ Хамбург, 30 май 1908

Християнското посвещение

Ако трябва да увенчаем този лекционен цикъл с едно по-дълбоко обхващане на Йоановото Евангелие, както и на думите "бащата и майката Исусови" - следователно и на самото християнство в смисъла на Йоановото Евангелие - необходимо е първо да обобщим данните, с чиято помощ ще разберем духовния смисъл на понятията "майка" и "баща", според които те се употребяват в Евангелието на Йоан, а успоредно с това, и техния реален смисъл. Защото тук не става дума нито за алегорични, нито за символни тълкувания.

Преди всичко трябва да разберем какво означава, човекът да се съедини с висшите духовни светове и да се подготви да приеме техните въздействия. Тук трябва да се спрем върху самата същност на посвещението, особено от гледна точка на Йоановото Евангелие. Какво представляваше посветеният?

През всичките времена от развитието на следатлантското човечество, посветеният беше този, който можеше да се издигне над изживяванията, свързани с външния физическо-сетивен свят и да се добира до собствени опитности в духовните светове, следователно, този, който изживява духовния свят така, както обикновеният човек изживява физическо-сетивния свят с помощта на своите външни сетива, очи, уши и т.н. Следователно, посветеният е един вид свидетел на духовните светове и тяхната истинност. Това е само едната страна. Към нея се прибавя и нещо коренно различно, което всеки посветен придобива като едно особено качество в хода на посвещението, а именно, че той се издига също и над чувствата и усещанията, които в условията на физическия свят са не само оправдани, но и дълбоко необходими, макар че те не могат да съществуват по същия начин в духовния свят.

Събр. съч. 103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Нека това обстоятелство да не бъде погрешно разбирано, в смисъл, че след като посветеният има опитности освен в сетивния, също и в свръхсетивния свят, той трябва да отвикне от всички нормални усещания и чувства, които имат своята стойност в условията на физическия свят и да ги замени с чувства, валидни за духовните светове. Това съвсем не е така. Той не заменя едното с другото, а прибавя другото към първото. Ако от една страна човек трябва да одухотвори своите чувства, от друга страна той трябва да укрепи не по-малко и чувствата, които го правят адекватен в условията на физическия свят. Точно така следва да се разбират нещата, когато за посветения се казва: В известен смисъл той трябва да стане един безотечествен човек. Това далеч не означава, че той би трябвало да се отдалечи от отечеството и семейството, доколкото живее в земните условия, а означава друго: че чрез култивирането на съответни чувства в духовния свят, чувствата за физическия свят стават по-нежни, по-фини.

Какво представлява "безотечественият човек"? Без качествата, които съдържа в себе си това прилагателно, никой не може да постигне посвещение в истинския смисъл на думата. Да си "безотечествен човек" означава: Ти не трябва да се поддаваш на никакви специални симпатии в духовния свят, които са подобни на симпатиите, обвързващи земния човек към известни области на физическия свят. В условията на физическия свят, отделният човек принадлежи към този или онзи народ, към едно или друго семейство, съсловие и т.н. - всичко е в реда на нещата. Тук, на Земята, той се нуждае от всичко това и не трябва да се лишава от него. Обаче, ако поиска да внесе тези чувства в духовния свят, той би внесъл там една опасна отрова. Това означава, че там той не трябва да развива една или друга симпатия, а да остави нещата да действуват обективно върху него според тяхната обективна стойност. Накратко: Посветеният трябва да стане обективен човек в пълния смисъл на думата.

Впрочем, в своята еволюция върху нашата Земя, човечеството вече е минало през един период на безотечественост, свързана с древното сумрачно-ясновиждащо съзнание. Ние видяхме как човечеството постепенно слезе от духовните сфери. Естествено, там не съществуваха неща като "патриотизъм" или други подобни. След като човеците слязоха от духовните сфери, те населиха различни части от Земята, като в хода на времето отделните човешки групи получиха един или друг отпечатък от съответните територии. Не мислете, че негрите станаха черни само по силата на вътрешни предпоставки; те станаха черни също и поради приспособяването си към техните територии. Така стоят нещата и с белите. Както големите различия по отношение на цвят и раса идват от факта, че човекът приема определени въздействия от обкръжаващата го среда, така се обясняват и по-несъществените различия в индивидуалния Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

характер на отделните народи. Това обаче също зависи от любовта и нейното усъвършенствуване на Земята. Поради това, че хората ставаха все по-различни, първоначално любовта се основаваше на малките човешки общности. Едва по-късно хората ще прекратят от малките общности в една огромна общност на любовта, която ще възникне само чрез навлизането на Духът-Себе в еволюцията на човечеството. Така че посветеният беше длъжен предварително да изпита всичко, към което е устремено развиващото се човечество; да преодолява всякак ви пречки, да работи в името на истинските човешки връзки, в името на хармонията и братството между хората. В своята безотечественост, посветеният предварително се открива за същите импулси, от които ще процъфти истинската братска любов между хората. През древността този процес беше описван символично под формата на всевъзможните пътешествия, предприемани от посветения. Такъв е случаят, например, с Питагор. С каква цел се правят тези описания? За да видим Питагор - с овладенията си чувства в своя вътрешен мир - изправен обективно пред целия свят.

Задачата на християнството е да внесе в човешкото развитие импулса за истинското братство, това, което по-рано посветеният винаги е притежавал като един строго индивидуален импулс.

Нека за миг да насочим поглед към онази най-дълбока идея на християнството: че Христос стана Дух на Земята, а Земята - тяло или дреха на Христос. Нека вземем тези думи в техния буквален смисъл. Защото вече споменахме, че в такъв религиозен документ, какъвто е Евангелието на Йоан, всяка дума трябва да се претегля като на златарска везна. Какво да разбираме под "дреха" на Земята? Не друго, а това, че първоначално тази дреха на Земята, с други думи, нейните твърди части, бяха поделени. Един завладя една част, друг - друга част; едната принадлежеше на единия, другата - на другия. Собствеността, затвърждаването на собствеността чрез присвояването на собственост, това са нещата, където в известно отношение, беше разделена дрехата, която Христос, Духът на Земята, носи. Само едно не може да бъде разделено, понеже принадлежи на всички: въздушната обвивка на Земята. Тъкмо от нея, както разказва легендата за Рая, в човека е било вдъхнато живото дихание. Тук ние имаме и първата наченка на Аза във физическото тяло. Въздухът не може да бъде поделен.

Нека да проверим дали този, който ни описва най-дълбоко и всеобхватно християнството в Евангелието на Йоан, не ни подсказва нещо: „Поделиха дрехите Му, но хитона не разкъсаха" (19,24)

Тези думи ни разкриват как Земята - като едно цяло - заедно със своята атмосфера, е тялото или дрехата и хитона Христови. В териториалните области, дрехата Христова е разделена, обаче не и хитона. Въздухът не може да бъде разделен, той принадлежи на всички. Той е външният Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

материален символ на любовта, която обгръща Земята и която ще триумфира по-късно.

И в много други отношения християнството ще тласне хората в такава посока, че всички те ще се открият за определени въздействия, идващи от принципите на древното посвещение. Ако искаме да разберем тези неща, трябва да опишем самото посвещение. За нас е достатъчно да се обърнем към трите главни разновидности на посвещението:

1. Посвещението - Йога;
2. същинското християнско посвещение и
3. християнско-розенкройцерското посвещение, което е единствено подходящото за днешния човек.

А сега нека да опишем накратко, как по принцип протича посвещението в неговите три разновидности, и какво всъщност представлява то.

Кое прави човекът способен да вижда в духовния свят? А кое ни прави способни да възприемаме физическия свят? За тази цел физическото тяло има съответните сетивни органи. Ако проследите еволюцията на човечеството за достатъчно продължителен период от време, ще установите, че тогава човекът изобщо не е притежавал очи и уши, за да вижда и чува в условията на физическия свят, а само "недиференцирани, индиферентни органи", както се изразява Гьоте. В потвърждение на това можем да посочим примера с недиференцираните сетивни органи при низшите животински видове. Някои низши животни имат определени зони, чрез които могат да различават светлината от тъмнината. Едва постепенно, от тези недиференцирани зони става пластичното формиране на това, което са очите и ушите. Тези процеси се разиграват в пластичната субстанция на физическото тяло. Едва с формирането на очите, пред Вас възниква физическият свят на цветовете, едва с формирането на ушите възниква физическият свят на звуците.

Никой няма правото да твърди, че един или друг свят е недействителен, а само да признае: "Аз не мога да възприема този свят". Защото да виждаш един свят в истинския смисъл на думата, фактически означава: "Аз имам съответните възприемателни органи". Правилното е да се казва: "Аз познавам само този или онзи свят", а не: "Светът, който възприемат другите, е недействителен". Защото ако някой говори по този начин, това означава, че той императивно отхвърля всичко, освен света, който самият той вижда. Когато днес някой идва и заявява: "Всички тези неща са антропософски фантазии; това, което антропософите твърдят, не съществува", такъв човек, и подобните нему, само доказват, че нямат възприятия за тези светове.

Както виждате, ние сме за позитивното отношение към нещата. Обаче който признава единствено обекта на своите лични възприятия, той изисква не само задължителното съгласие и на другите, но освен това се Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

стреми към императивни решения, отнасящи се за неща, които не познава. Не съществува по-лоша нетърпимост от тази, която официалната наука изпитва спрямо Духовната Наука, а занапред тя ще нараства все повече. Тази нетърпимост се проявява под най-различни форми. Хората нямат никакво съзнание, че говорят неща, каквито не би трябвало да говорят. В различни общности, съставени от иначе добри християни, може да се чуе: Антропософите говорят за някакво християнско тайно учение, обаче християнството не се нуждае от никакво тайно учение; защото има значение само това, което може да се усети и разбере и от найелементарната и наивна човешка душа! - следователно, не друго, а тъкмо това, което говорят, усещат и разбират защитниците на подобен възглед. С други думи, те изискват нито един човек да не възприема и да не разбира нищо повече от това, което възприемат и разбират те самите. Такива християнски общности по правило отхвърлят непогрешимостта на Папата. Но днес в много по-голям размер - включително и всред християните - нараства убеждението за собствената непогрешимост. Срещу

Антропософията застава едно Папство, където всеки гледа на себе си като на един малък папа.

След като размислим, че физическо-сетивният свят съществува за нас само чрез пластичното формиране на отделните органи във физическото тяло, няма да ни изглежда странно едно от твърденията на Антропософията: възприятията в по-висшите светове се основават на това, че в по-висшите съставни части на човешкото същество - в етерното и астралното тяло - е възможно изграждането на съответни по-висши възприемателни органи. Днес физическото тяло е осигурено със своите органи, но етерното и астралното тяло не са осигурени; техните органи тепърва ще се развиват. Когато тези органи са готови, ражда се и това, което наричаме възприемане във висшите светове.

Нека сега да разгледаме как се изграждат тези органи в етерното и в астралното тяло. Споменахме, че по-висшите органи се формират постепенно у този, който се стреми към посвещението и го постига. Как става това?

Нещата тръгват от факта, че астралното тяло на човека трябва да се "улови" там, където то е в своята най-голяма чистота. Доколкото денем астралното тяло е потопено във физическото тяло, върху него действуват силите на физическото тяло; следователно, тогава то не е свободно. То следва желанията на физическото тяло и тогава с него не може да се предприеме нищо. С него можем да предприемем нещо, можем да го моделираме, само докато по време на съня то е вън от физическото тяло. Висшите сетивни органи могат да се изграждат в астралното тяло на човека само когато то се намира извън физическото тяло по време на съня. Обаче до спящия човек ние не можем да се докоснем; с него не можем да

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

работим. За съвременния човек не би било възможно да възприема това, което става с него. Той не може да има възприятия, докато се намира в безсъзнателно състояние. На пръв поглед тук се натъкваме на едно противоречие, защото по време на сън астралното тяло не съзнава връзките си с физическото тяло. Все пак, макар и косвено, може да се направи нещо: когато например денем действувате върху физическото тяло така, че то да съхрани дневните си впечатления и да ги пренесе в астралното тяло, дори при неговото отделяне нощем. Също както астралното тяло поема впечатленията от околния физически свят и те се отпечатват в астралното тяло, така и с физическото тяло трябва да се предприеме нещо твърде специфично, за да се отпечата в астралното тяло и после да се формира по съответния начин. А това се постига, когато човек прекъсне стереотипния стил на живот и спре да трупа безразборно впечатления от тук и там, както става обикновено, а поеме в ръцете си своя вътрешен живот чрез строго и методично обучение, което първоначално включва състояния, наречени медитация, концентрация или съзерцание. Това са упражнения, които в съответните школи се предписват с онази строга прецизност, с която в лабораториите се извършва микроскопирането и т.н. Ако човек редовно практикува такива упражнения, те оказват толкова интензивно въздействие върху неговото астрално тяло, че напускатки етерно-физическия организъм - както това става по време на сън - астралното тяло започва да се преобразява само. Както тази гъба за изтриване на дъската, докато я стискам в ръката си, заема нейната форма, но след като разтворя ръка, тя заема своята собствена форма, според заложените в нея сили, така е и с астралното тяло: Когато по време на сън напусне етерно-физическия организъм, то следва вложените в него астрални сили. Ето защо, в будно и ясно съзнание, човек трябва да предприема такива духовни усилия, чрез които нощем астралното тяло се формира и преобразява така, че да изгради в себе си висшите възприемателни органи.

Човек може да насочи медитацията по три различни начина. Той може да предпочете мисловния път, чисто мисловните елементи.мъдростта, и това е обучението Йога, което си служи предимно с мисловния елемент, със съзерцанието. Той може да предпочете усъвършенствването на чувствата и това е специфично християнското направление. А ако се предпочете комбинираното въздействие между чувствата и волята, се стига до християнско-розенкройцерския метод. Да се спираме върху обучението Йога, би ни отвело твърде далеч, а и то няма никаква връзка с Евангелието на Йоан. Относно специфичното християнско посвещение трябва да сме наясно, най-вече що се отнася до неговите източници, до неговата основа. Не трябва да забравяме, че при съвременните социални условия, човек едва ли би могъл да го постигне. То изисква

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

продължително уединяване. Обаче тъкмо чрез розенкройцерския метод, човек може да се издигне до висшите светове и да работи в тях, без да накарнява своите задължения. Но това, което е валидно като принцип, ние можем напълно да изясним и с християнското посвещение.

Този метод на посвещение апелира изключително към чувствата, работи с чувствата, и аз мога да посоча седем чувствени изживявания, седем чувствени степени, преминаването през които оказва такова въздействие върху астралното тяло, че през нощта то започва да развива своите органи. Нека да посочим как трябва да живее последователят на християнството, за да мине през тези степени.

Първата степен е тази, която наричаме "измиването на нозете". При нея учителят казва на ученика: Погледни растението. То пуска своите корени в почвата; минералната почва е на по-ниско стъпало от растението. Ако растението би искало да си представи своята собствена същност, то би трябвало да се обърне към почвата с думите: Наистина, аз стоя по-горе от теб, обаче без теб, аз не бих могло да съществувам: защото най-вече от теб аз извличам моята храна. И ако растението можеше да изрази всичко това с чувства, то би трябвало да се поклони пред камъните и да каже: Прекланям се пред вас, макар и да сте на по-долно стъпало, защото на вас дължа моето съществуване!

А издигнем ли се до животното, то би трябвало по същия начин да се обърне към растенията и да каже: Наистина, аз съм на по-горно стъпало от растенията, но на това по-низше царство дължа моето съществуване.

И ако по същия начин се издигнем до човека, би трябвало всеки, който заема по-високо социално положение, да се поклони пред низшестоящия и да каже: На теб дължа моето съществуване!

И всичко това продължава нагоре до Христос Исус. Дванадесетте, които Го заобикалят, са на една степен по-ниско от Него; обаче както растението израства от почвата, така и Христос Исус израства от дванадесетте. Той се прекланя пред тях и казва: На вас Аз дължа Моето съществуване.

Когато учителят обяснявал всичко това на ученика, той му казвал: Седмици наред ти трябва да се отдаваш на космическото чувство, според което висшата степен трябва да се преклони пред низшата; и когато окончателно си развил това чувство, ти стигааш до изживяването на един вътрешен и на един външен симптом.

Обаче не те са същественото; те само показват, че съответният окултен кандидат е достатъчно обучен. Когато физическото тяло е достатъчно повлияно от душата, това се проявява в един външен симптом: ученикът усеща като че ли вода залива нозете му. Усещането е съвсем конкретно. А едно друго реално усещане се изразява под формата на могъщо видение в астралния свят, където вижда като пред себе си "измиването на нозете", преклонението на по-висшата степен пред по-низшата. И тогава в Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

астралния свят човек изживява това, което в Евангелието на Йоан е описано като исторически факт.

Втората степен се състои в това, че на ученика се казва: Сега ти трябва да пробудиш в себе си едно друго чувство. Ти трябва да си представиш какво би било, ако те сполетят всички възможни болки и страдания на света; какво би усетил, ако си изложен под тежестта на всевъзможни препятствия и как би устоявал пред цялата мъка на света! И сега, ако ученикът е достатъчно напреднал в обучението, отново се появяват два симптома: Единият се изразява в чувството, като че ли е удрян от всички страни, а другият е свързан с астралното видение на "бичуването".

Тук аз описвам нещо, което е изживяно от стотици хора и чрез което те са постигнали способността да се издигат в духовните светове.

При третата степен ученикът трябва да си представи, как най-святото, което притежава и за което е готов да се застъпи с цялата сила на своя Аз, е обсипано с подигравки и презрение. И сега той трябва да си каже: Аз съм длъжен, каквото и да ме сполети, да остана изправен и да се застъпя за това, което е свято за мен!

И когато истински се потопявал в това чувство, той усещал нещо като мъчително пробождане в главата, а като астрален образ изживявал "трънения венец", окичващ главата на Христос по пътя към Голгота. Отново ще напомним: Същественото тук са не самите симптоми, а това, че те идват в резултат на съответните упражнения. Разбира се, тук всяка възможност за внушение и самовнушение, е изключена.

Четвъртата степен довежда ученика дотам, да усеща своето тяло толкова чуждо, колкото е и един физически предмет, да кажем например, парче дърво, така че да не може да се обърне към него с името "Аз". Тази степен трябва да го доведе и до усещането: "Аз нося тялото си с мен, както нося и моята дреха!" И тогава настъпва нещо, което се нарича "изпитанието на кръвта". Това, което в много други случаи се приближава до болестното състояние, тук е резултат от медитацията, защото всяка болестна причина е напълно изключена. По нозете, ръцете и дясната страна на гърдите се появяват т.нар. кръвни белези; а като вътрешен симптом ученикът вижда астралния образ на "разпятието".

Можем накратко да опишем петата, шестата и седмата степен.

Петата степен се състои в това, което се нарича "мистичната смърт". Чувствата, които ученикът трябва да изживее сега, го изправят пред следната опитност: сякаш в един миг целият видим физически свят изчезва зад една плътна черна завеса. Да, изчезва целият свят. Този момент е важен и по друга причина, защо то сега - ако действително иска да постигне християнското посвещение в истинския смисъл на думата - ученикът трябва да изживее нещо изключително болезнено. Тогава той усеща как се потопява в първични те глъбини на злото, на Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

болката, на мъката и страданието. Слизайки в ада, той може да вкуси цялото зло, което е стаено в дъното на човешката душа. Да, това е "слизането в ада". И ако ученикът стигне до току-що описаното изживяване, черната завеса сякаш се раздира и той вече може да отправи поглед в духовния свят. Шестата степен наричаме "полагане в гроба и възкресение". Сега ученикът се усеща като едно цяло със самата Земя; като разпрострян в цялото планетарно тяло на Земята. Неговият живот се разширява до размерите на планетарния живот.

Седмата степен не може да бъде описана с думи. Би могъл да я опише само онзи, който би бил в състояние да мисли без физическия инструмент на мозъка; нито един човешки език не е подходящ за тази цел, защото всеки човешки език отразява само физическите съотношения между нещата. Ето защо за тази степен можем само да загатнем. Тя надхвърля всяка човешка представа. Нарича се "възнесение" и представлява пълното включване в духовния свят.

Тук завършва и диапазонът от чувства, в които ученикът трябва да прекарва, докато медитира в условията на своето будно дневно съзнание. Когато ученикът се отдава на тези изживявания, те се намесват толкова силно в неговото астрално тяло, че през нощта там, в астралното тяло, е възможно формирането на вътрешни възприемателни органи за духовния свят.

При розенкройцерското посвещение ученикът не минава през описания диапазон от чувства, но и там въздействието е същото.

И така, Вие виждате, че при посещението става дума за това, астралното тяло да бъде така повлияно по околните пътища на дневните изживявания, че нощно време, когато е напълно освободено от физическото тяло, само да изгражда за себе си нова пластична форма. И когато човекът, като астрално същество, сам изгражда една пластична форма, астралното тяло практически се превръща в качествено нова съставна част на човека.

При такъв строеж на астралното тяло, се стига до там, че пластичните промени в него трябва да бъдат внесени също и в етерното тяло. Както с един печат пренасяме издълбаното в него име също и в червения восък, и то вече се намира и на двете места, така и астралното тяло прониква и в етерното тяло, пренасяйки там своите нови качества.

Първите опитности в усъвършенствването на астралното тяло са едни и същи при всички методи на посвещение. Отделните методи се различават само според начина, по който астралното тяло пренася своите нови качества в етерното тяло. За тези разлики ще говорим утре и ще посочим основните отличителни белези на трите вида посвещение, които са възникнали в хода на следатлантската епоха, както и значението на самото посвещение за еволюцията на човечеството. Тогава за нас ще Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

станат съвършено ясни и онези части от Евангелието на Йоан, които все още не сме обсъждали.

ДВАНАДЕСЕТА ЛЕКЦИЯ Хамбург, 31 май 1908

Същността на "Дева София" и на Светия Дух

Вчера стигнахме до обсъждането на онези промени, които настъпват в астралното тяло на човека чрез медитацията, концентрацията и другите упражнения, застъпвани в различните методи на посвещение. Ние видяхме, че в резултат на всичко това, астралното тяло се променя по такъв начин, че развива в себе си необходимите органи, за да вижда във висшите светове. Подчертахме още, че досега - макар и упражненията да са изцяло съобразени с различните културни епохи - принципът на посвещението навсякъде е един и същ. Голямата принципна разлика започва едва тогава, когато трябва да пристъпим към следващата степен. За да може човек наистина да вижда и да се ориентира във висшите светове, необходимо е промените в астралното тяло - под формата на изградените там нови възприемателни органи - да бъдат пренесени в етерното тяло.

Според един древен израз, работата върху астралното тяло чрез косвените пътища на медитирането и съсредоточаването, може да се означава като "катарзис", пречистване.

Катарзисът има за цел да отхвърли от астралното тяло всичко, което смущава правилната му и хармонична дейност, насочена към изграждането на по-висши органи; защото астралното тяло е поначало предразположено към изграждането на тези по-висши органи и се нуждае само от силите, вложени в самото него.

Вече казахме, че за да се стигне до катарзис, могат да бъдат приложени най-различни методи. Човек може да напредне твърде далеч в този катарзис, ако например се вживее в съдържанието на моята книга "Философия на свободата", така че да стигне до усещането: "Наистина, книгата беше за мен един стимул, обаче сега аз мога сам да възпроизвеждам намиращите се в нея мисли." И ако някой се отнася към тази книга така - а тя е замислена и написана именно в този смисъл - както при изпълнението на дадена музикална творба един клавирен виртуоз се отнася към съответния композитор, сякаш той сам я поражда в себе си - разбира се, по съответен начин - тогава чрез строгата логична последователност на споменатата книга също може да се стигне до висока степен на катарзис. Защото при такива неща, какъвто е случаят и с тази книга, работата е там, че всички мисли са така построени, че направо предизвикват определен вид действие. Докато много други книги, общо взето, са така написани, че дори ако систематиката се промени, едни неща могат да се кажат по-рано, други - по-късно. При "Философия на Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

свободата" това е невъзможно. Там например съдържанието на страница 150 не може да се измести с 50 страници напред, както не можем да разменим задните крака на едно куче с предните. Защото тази книга представлява един точно структуриран организъм и логичната последователност на нейните мисли носи характера на едно вътрешно обучение. И така, има различни методи, които водят до катарзис. Но ако прочитайки тази книга, човек не стигне до катарзис, не трябва да смята за погрешни казаните от мен неща, а да приеме, че не е осмислил достатъчно ясно и енергично нейното съдържание.

Сега в съображение идва нещо друго, а именно, че с настъпването на катарзиса - когато в астралното тяло са вече изградени астралните възприемателни органи - всичко това трябва да се пренесе и отпечата в етерното тяло.

В предхристиянското посвещение нещата са ставали така: След като ученикът е приключвал с предварителните упражнения, които често са продължавали години наред, ставало ясно: Сега настъпва моментът, когато астралното тяло е развито до такава степен, че то притежава своите астрално-познавателни органи.

И тогава съответният ученик бил подлаган на една процедура, която днес - поне за нашата културна епоха - не само че не е необходима, но е и трудно осъществима в сериозния смисъл на думата. Той бил довеждан до състояние на летаргичен сън в продължение на три дни и половина. В хода на тези три дни и половина настъпвало не само това, което нощем настъпва нормално при всеки човек: а именно, че астралното тяло се отделя от физическото и етерното тяло, а до известна степен се отделя и етерното тяло. Разбира се, вземали се всички мерки, физическото тяло да остане незасегнато и ученикът да не бъде застрашаван от опасността да умре. Сега етерното тяло е вече свободно от действащите върху него сили на физическото тяло. Сега етерното тяло, така да се каже, става еластично, и когато в него се потопяват възприемателните органи, образувани в астралното тяло, тогава то, етерното тяло, запазва в себе си пълен отпечатък на цялото астрално тяло. И когато йерофантът отново пробужда ученика, когато астралното тяло и Азът отново се свържат с физическото и етерното тяло - процедура, която йерофантът добре познавал - тогава ученикът стигал не само до катарзис, но и до това, което наричаме "просветление" или "фотизмос". Сега ученикът можел да възприема в заобикалящия го свят не само физически-сетивните неща, но можел да си служи и със своите духовни възприемателни органи, с други думи, той отправял поглед в духовния свят и бил в състояние да го възприема. По същество посвещението включвало в себе си тези два процеса: катарзис и просветление.

Но в хода на еволюцията, за човека настъпва такъв момент, че все Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

повече и повече става невъзможно етерното му тяло безнаказано да се отделя от физическото, защото всъщност цялото следатлантско развитие се опира на все по-нарастващо консолидиране на етерното тяло в рамките на физическото тяло. Ето защо се наложи да бъдат въведени други методи, позволяващи на астралното тяло, след като е вече достатъчно пречистено в хода на катарзиса, да внася своите нови качества в етерното тяло, при това без да е необходимо откъсване на астралното тяло от етерно-физическата организация, и от друга страна - въпреки препятствията, създавани от физическото тяло. Следователно, това, което трябваше да настъпи, предполагаше много по-могъщи сили в медитирането, които да пробудят достатъчно силни импулси в астралното тяло, годни да преодолеят съпротивата на физическото тяло.

И така, идва ред на специфичното християнско посвещение, което изисква от човека да се подложи на онези процедури, чийто седем степени описахме вчера. Изживявайки тези усещания и чувства, човек променя до такава степен своето астрално тяло, че рано или късно, дори и след години, той изгражда своите нови възприемателни органи и ги пренася след това в етерното тяло. Така той стига до озарението. Този начин на специфично християнско посвещение би могъл да бъде изчерпателно описан, не ако говоря няколко дни, а само ако, да кажем, всеки ден в продължение на две седмици изнасям по една лекция, засягаща всички съществени подробности. Обаче не това е същественото.

Вчера ставаше дума само за определени подробности на християнското посвещение. Важно е да схванем най-вече принципите на новото посвещение.

Ако човек се потопи в целия диапазон на описаните усещания и чувства, практически той е в състояние да се приближи до посвещението и без тридневния летаргичен сън, а именно, когато продължително медитира върху изречения от Евангелието на Йоан. Ако например всеки ден човек поема в себе си първите изречения от Евангелието на Йоан: "В началото бе Словото..." до "... пълно с благодат и истина", това представлява една много силна медитация. Тези изречения носят силата в себе си. Защото в своята цялост, Евангелието на Йоан е тук, не само за да бъде прочетено и разбрано с интелекта, а за да бъде вътрешно изживяно. Тогава то се превръща в сила, която работи за посвещението; а "измиването на нозете", "бичуването" и други вътрешни процеси се изживяват под формата на астрални опитности, в пълно съответствие с описанията на евангелиста Йоан от 13. глава нататък.

Обаче розенкройцерското посвещение, макар и да стои на християнска основа, по-скоро се опира на други символни представи, водещи до катарзис, а именно на медитативните образи. Тази модификация се налага, защото човечеството е направило крачка напред в своята еволюция и

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

методите на посвещение следва да са адекватни спрямо новата еволюционна степен.

Сега ние трябва добре да разберем, че постигайки посвещението, човек става съвършено различен от това, което е бил преди. Докато по-рано беше свързан само с нещата от физическия свят, сега той е в състояние да общува с процесите и Съществата на духовния свят. А това предполага, че той напредва в познанието много по-реално, в много по-конкретен смисъл, отколкото онзи абстрактен и прозаичен смисъл, в който обикновено се говори за познанието.

За този, който стига до някоя от степените на духовното познание, познавателният процес е нещо коренно различно. Този познавателен процес е едно пълно осъществяване на прекрасната максима: "Познай себе си!" Обаче най-голямата опасност в областта на познанието, е тази максима да бъде погрешно разбрана; а днес това се случва твърде често. Мнозина тълкуват тази максима така: Ние не трябва да обръщаме внимание на външния свят, а да се вгълбим навътре в себе си и там да търсим духовните истини. Да, това е едно много погрешно схващане на максимата, защото тя означава нещо съвсем друго.

Трябва да сме наясно: едно действително висше познание представлява определено развитие от една степен, която е вече постигната, до друга, която още не е постигната. И ако човек упражнява себепознанието, в смисъл, че се стреми да рови само в себе си, той ще вижда само това, което вече е постигнал. Обаче по този начин човек не постига нищо ново, освен познание на своя собствен низш Аз. Вътрешният свят на човека е само едната част, необходима за познанието. Другата част, която му принадлежи, трябва да се прибави към първата. Без двете части процесът на познанието не може да се осъществи. Благодарение на своя вътрешен свят, човек може да изгради необходимите за познавателния процес органи. Но както око то - като външен сетивен орган - не би могло да стигне до познание за Слънцето, ако се вглежда само вътре в себе си, а трябва да се обърне именно навън към Слънцето, така и вътрешният орган на познанието трябва да се насочи навън, с други думи, към външния духовен свят, за да осъществи истинското познание.

През епохите, когато духовните неща бяха разбираани в по-дълбок и пореален смисъл, отколкото днес, са мотото понятие "познание" също имаше много по-дълбок смисъл. Вземете Библията, отворете Петокнижието и ще прочетете как "Авраам позна своята жена" (1. Мойсей 4, 1), как този или онзи патриарх "позна своята жена". Не са необходими много усилия, за да разберете, че тук става дума за оплождане. И когато гърците са произнасяли тази максима "Познай себе си", те не са имали предвид, че човек трябва да насочи своя поглед навътре в себе си, а нещо съвсем друго: "Оплоди себе си с това, което нахлува в теб от духовния свят!".

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

"Познай себе си!" означава: Оплоди себе си със съдържанието на духовния свят!

За тази цел са необходими две неща: първо, човек да се подготви чрез катарзис и озарение, и второ, да от крие своя вътрешен свят пред духовните сили на Космоса. В този смисъл, вътрешният свят на човека бихме могли да сравним с женското начало, а външния - с мъжкото начало. Вътрешният свят трябва да бъде направен възприемчив за висшия Аз. Стане ли възприемчив, тогава висшият човешки Аз нахлува в човека от духовния свят. Защото къде се намира висшият човешки Аз? В отделния индивид? Не! От Стария Сатурн, Старото Слънце и Старата Луна, висшият Аз беше разлят над целия Космос. Тогава Азът на Космоса беше разлят над човека и човекът трябваше да остави този Аз да действа върху него. Той трябва да остави този Аз да действа върху неговия предварително подготвен вътрешен свят. С други думи: вътрешният душевен свят на човека, или неговото астрално тяло, трябва да бъде пречистен, облагороден и подложен на катарзис. Едва тогава той може да очаква външния духовен свят да се влее в него и да го озари. А това става, когато човекът е напреднал до толкова, че подлага своето астрално тяло на катарзис и по този начин изгражда своите вътрешни познавателни органи.

Следователно при всички обстоятелства астралното тяло - след като е пренесло своите нови качества в етерното и физическото тяло, - постига озарението или фотизмос. Това, което сега става, е че астралното тяло "отпечатва" своите органи в етерното тяло, така че човекът започва да възприема заобикалящия го духовен свят; ето как неговият вътрешен свят, астралното тяло, приема това, което етерното тяло му предлага, това, което етерното тяло всмуква от целия Космос, от космическия Аз. Християнският езотеризъм нарича това пречистено и облагородено астрално тяло - което в мига на озарението не съдържа в себе си нито следа от нечистите впечатления, характерни за физическия свят, а само познавателните органи за духовния свят - с името "чистата, непорочна и мъдра Дева София". Чрез всичко, което човек поема в процеса на катарзиса, той пречиства своето астрално тяло и го превръща в "Дева София". А над "Дева София" слиза космическият Аз, мировият Аз, който прави озарението, следователно, създава и светлина около човека, създава духовна светлина около човека.

Този втори елемент, който се прибавя към "Дева София", християнският езотеризъм нарича - и днес също - с името "Светият Дух". Така че в християнско-езотеричен смисъл е напълно правилно, когато се твърди: Чрез своето посвещение християнският езотерик постига пречистване на своето астрално тяло, превръща го в "Дева София" и бива озарен - или ако предпочитате, осенен - от "Светият Дух", от космическия миров Аз. Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

И този, който е озарен, или с други думи, е приел в себе си "Светия Дух", започва отсега нататък да говори в друг смисъл.

Как говори сега той? Той говори така, че далеч не изразява лично мнение, когато се налага да описва Сатурн, Слънцето или Луната, различните съставни части на човешкото същество, или процесите на мировата еволюция. Тук неговите лични становища нямат никакво значение. Защото ако такъв човек говори за Сатурн, всъщност самият Сатурн говори от човека. Ако той говори за Слънцето, самата духовна същност на Слънцето говори от него. Той превръща себе си в инструмент; неговият Аз сякаш потъва и в такива моменти остава без личност; сега космическият Аз е този, който си служи с него като със свой инструмент, за да проговори чрез него. Ето защо при истинското езотерично учение, чиито корени лежат в християнския езотеризъм, не трябва да се говори за лични мнения или възгледи. Това е неправилно в най-висшия смисъл на думата. Тук тези неща нямат място. Ако човек се произнася за света с истинско разбиране и в смисъла на християнския езотеризъм, той си казва: Съвсем не е важно, да разказвам на хората, че там навън има два коня, че единият ми харесва по-малко и според мен той е един мързелив кон. Важното е, че аз описвам тези коне на другите хора и че предавам фактите! Нещата се свеждат до това, че наблюденията в духовния свят трябва да се предават съвсем точно, като се изключва всяко лично мнение. Всяка духовно-научна система за преподаване чисто и просто трябва да описва строгата последователност на фактите; а личното мнение на този, който ги описва, няма никаква стойност.

И така, първоначално ние се доближихме до две понятия и се опитахме да ги обхванем в техния духовен смисъл. Ние се доближихме до същността на "Дева София", която е пречистеното астрално тяло, както и до същността на "Светия Дух", онзи космически миров Аз, който "Дева София" приема, за да проговори после от съответното астрално тяло.

А трябва да се постигне и нещо друго, една още по-висша степен: да насърчим всеки, който може да постигне и двете. Хората от нашата еволюционна епоха могат да приемат според описания начин както "Дева София", пречистеното астрално тяло, така и "Светия Дух", озарението. Да предостави на Земята това, което е необходимо за целта, можеше само

Христос Исус. В духовната част на Земята, Той внесе онези сили, които по начало правят възможна появата на това, което описахме като християнско посвещение. Как всъщност става то?

За да го разберем, трябва да се спрем на две подробности. Най-напред трябва да се запознаем с един чисто исторически факт: с начина, по който са давани имената, защото по времето, когато са писани Евангелията, този начин е бил коренно различен от днешния.

Хората, които днес тълкуват Евангелията, изобщо не разбират Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

принципа, според който са давани имената през онези времена и не обясняват нещата както трябва. Обаче ние сме в състояние да разберем този принцип, стига да отделим време и сили за едно кратко разглеждане. Представете си, че пред нас застава един човек и ние не се задоволяваме с неговото име, което всъщност не му принадлежи, защото е получено по твърде абстрактния начин, според който се дават имената днес. Вместо това ние се вслушваме и обръщаме внимание на неговите подчертани качества, на най-забележителните черти от неговия характер и сме в състояние ясновидски да вникнем в самата му същност, така че да определим неговото име според най-забележителните му качества.

Ако бихме могли да приложим този принцип за даването на имената, ние бихме осъществили на една по-ниска и елементарна степен нещо подобно на онези душевни процеси, които са били в сила при даването на имената, както това е ставало в смисъла на Йоановото Евангелие. И ако искам точно да обясня как е по стъпвал евангелистът Йоан при даването на имената, аз би трябвало да посоча следното.

Авторът на Йоановото Евангелие е обобщил най-забележителните качества, характерни за майката на Исус и е стигнал до извода: Аз трябва да намеря за нея името, което напълно отговаря на нейните качества. Къде? И понеже в хода на своите минали инкарнации, тя беше стигнала до духовната висота, на която се намираще - защото в своята видима личност тя носеше отпечатъка или откровението на това, което християнският езотеризъм нарича "Дева София" - евангелистът Йоан нарече Исусовата майка "Дева София". И в центровете на езотеричното християнство, тя винаги носи името "Дева София". В екзотеричен смисъл, той изобщо не я назовава, за разлика от другите евангелисти, които се спират на светското име Мария. Йоан не можеше да приеме светското име. Той беше длъжен да вложи в името целия загадъчен ход на мировата еволюция. И той прави точно това, когато загатва, че тя не може да бъде наречена Мария, и поставя до нея сестра й Мария, жената на Клеоп, а самата нея нарича просто "майката Исусова". С това той показва, че не иска да назове нейното име и че не иска да го оповести публично. В езотеричните кръгове тя винаги е била наричана "Дева София". Тя беше и онази, която представлява "Дева София" като конкретна историческа личност.

Ако сега искаме да проникнем още по-дълбоко в същността на християнството и неговия основател, трябва да разгледаме и една друга мистерия. Ние следва да сме наясно върху разликата между това, което християнският езотеризъм нарича "Исус от Назарет" и това, което наричаме "Христос Исус", Христос в Исус от Назарет. Какво означава това? То означава следното. Най-напред в историческата личност на Исус от Назарет, ние се изправяме пред един високо развит човек, минал през много инкарнации и издигнат до много висока еволюционна степен, Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

благодарение на което е привлечен към майка с такава душевна чистота, която авторът на Йоановото Евангелие трябваше да нарече "Дева София". Следователно, ние се изправяме пред един високо развит човек, пред Исус от Назарет, който още в предходната си инкарнация беше напреднал твърде далеч и започна сегашната си инкарнация от една висока духовна степен.

Тук трябва да напомним, че другите евангелисти не бяха така озарени, както авторът на Йоановото Евангелие. Пред тях е отворен в много поголяма степен тъкмо сетивният, реалният свят, където те виждат своя Учител и Месия в лицето на Исус от Назарет. Обаче за тях остават скрити онези по-дълбоки спиритуални връзки и отношения, до които стига евангелистът Йоан. Ето защо те придават особена стойност на това, което се проявява в Исус от Назарет, което винаги пулсира в еврейството и винаги е оставало съхранено в еврейството под формата на съществуващия през всички по-колениа еврейски Бог, Отец. Те не могат да пренебрегнат тази особеност. Те заявяват: Когато проследим произхода на Исус от Назарет, ние можем да докажем, че в него наистина тече кръвта на миналите поколения.

Ето защо другите евангелисти се позовават на родословното дърво, н то в зависимост от личната си степен на развитие. За Матей преди всичко е важно следното: "В лицето на Исус от Назарет, ние сме изправени пред един човек, в който живее Отец Авраам; кръвта на Отец Авраам тече в тялото на Исус от Назарет." Ето защо той дава родословната верига до Авраам (Матей 1, 1-17). Матей застава на много по-материалистична позиция от Лука. За Лука е важно не само да посочи, че в Исус е живял Бога на Авраам, а че - проследявайки родословието - може да стигне чак до Адам, до сина на самия божествен свят; с други думи, до представителя на онова древно човечество, което за пръв път осъществяваше прехода от духовния свят към физическата материя. (Лука 3, 23 - 38). Точно това е съществено за тях двамата, Матей и Лука: да посочат как този ограничен във времето Исус от Назарет е напълно потопен в силите, които принадлежат на Бог Отец.

Обаче за евангелиста Йоан, който виждаше в духовния свят, горният факт съвсем не е съществен. Той не държеше да подчертае, че "Аз и Отец Авраам сме едно", а искаше ясно да посочи: Всеки миг в човешката душа има нещо вечно, което е било там още преди Отец Авраам. И това беше Логосът, който проговаря във величествения звук на "Аз-съм". Логосът беше преди всички неща и Същества; в праначалото на света беше той, Логосът.

Следователно, за онези, които искаха да опишат преди всичко Исус от Назарет, а те можеха да опишат само него, беше важно да посочат как от самото начало кръвта се предаваше надолу през поколенията. За тях беше Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

важно да посочат, че в Йосиф, бащата на Исус от Назарет, тече същата кръв, която се предава надолу през поколенията.

Естествено, ако говорим в чисто езотеричен смисъл, би трябвало да се спрем и върху т.нар. "непорочно зачатие", "Conceptio immaculata", макар че това понятие може да бъде изяснено само в най-тесен кръг. Обаче то спада към най-дълбоките мистерии, които изобщо съществуват в нашия свят. Недоразуменията, свързани с това понятие, произтичат от факта, че хората въобще не предполагат какво трябва да се разбира под "Conceptio immaculata". Обикновено те смятат, че в случая не може да се говори за никакво бащинство.

Но това, съвсем не е така; тук са намесени много по-дълбоки тайни, които обаче са напълно съвместими с твърденията на другите евангелисти: че Йосиф е бащата на Исус. Ако биха подлагали този факт на съмнение, стремежът им да, го изтъкнат би бил свършено безсмислен. Те недвусмислено посочват: в Исус от Назарет живее древният Бог на евреите. Лука особено подчертава тази подробност и проследява родословието нагоре до Адам и до самия Бог. И как иначе той би стигнал до този резултат, ако всъщност искаше само да каже: Ето, аз ви показвам цялото родословие, но Йосиф няма нищо общо с него. Би изглеждало твърде странно, ако евангелистите се стремят да представят Йосиф като една толкова важна личност, а после да го отстранят от целия процес.

Обаче при Събитието в Палестина, ние сме изправени не само пред тази високоразвита личност на Исус от Назарет, минала през много инкарнации и постигнала такава висока степен, че да се роди от една толкова забележителна майка, а и пред една друга мистерия.

Когато Исус от Назарет е на 30 години, благодарение на всичко, което е изживял в своята тогавашна инкарнация, той стига до там, че можеше да извърши нещо, което е осъществимо само в изключителни случаи.

Ние знаем, че човекът се състои от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз. Такъв, какъвто го виждаме сред нас, човекът е изграден от четири съставни части. Когато е издигнат на определена еволюционна степен, за него е възможно, в даден момент да отдели своя Аз от трите тела и да ги остави в напълно запазен, свършен вид. Азът преминава в духовния свят, а трите тела остават на Земята. В хода на мировото развитие ние често сме изправени пред този процес. При един или друг човек, известен разтърсващ момент от живота - който при определени обстоятелства може да продължи и по-дълго време - довежда до отделянето на Азът. Азът преминава в духовния свят. Но тъкмо защото трите тела са високо развити чрез Аза, който е живял в тях, сега те се оказват подходящия инструмент за едно още по-висше Същество, което ги завладява. В тридесетата година на Исус от Назарет, неговото физическо, етерно и астрално тяло са завладени от онова Същество, което Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

нарекохме Христос. Това Христово Същество не можеше да се инкарнира в едно обикновено детско тяло, а само в такова тяло, което беше предварително подготвено от един високо развит Аз. Защото никога досега Христовото Същество не е било инкарнирано в човешко физическо тяло. Следователно, от тридесетата година, ние сме изправени пред Христос в Исус от Назарет.

Какво стана в действителност? В действителност напуснатото от Аза тяло на Исус от Назарет, беше толкова подготвено, толкова съвършено, че в него можа да навлезе Слънчевият Логос, онези шест Елохими, които описахме като духовна същност на Слънцето. Това Същество можа да се инкарнира за три години в тялото на Исус от Назарет. В това човешко тяло нахлува Слънчевият Логос, който може да просияе в човека чрез озарението, самият той, Светият Дух, мировият Аз, космическият Аз и от тогава в продължение на три години Слънчевият Логос говори от тялото на Исус. Да, Христос говори от тялото на Исус в продължение на три години.

Този процес е загатнат в Евангелието на Йоан, както и в другите Евангелия в образа на слизация гълъб, на слизация "Свети Дух" върху Исус от Назарет. В езотеричното християнство е описано как в този момент Азът на Исус от Назарет напуска неговите тела и оттогава Христовият Дух е този, който говори от него, за да поучава и действа.

Това е първото събитие, което става в смисъла на Йоановото Евангелие. Сега ние имаме Христос в астралното, етерното и физическото тяло на Исус от Назарет. И Христос продължава да действа в описания от нас смисъл до Мистерията на Голгота. Какво се случи на Голгота?

На Голгота се случи следното. Нека обгърнем с поглед най-важния миг, когато кръвта изтича от раните на разпнатия Исус. За да бъде разбран по-добре, ще сравня това, което се случи там, с нещо друго.

Представете си, че пред Вас имате съд с вода, и че в нея сте разтворили определено количество сол, така че водата остава сравнително прозрачна. После, нагривайки водата, Вие получавате солен разтвор. Сега пристъпвате към изстудяване на водата. Солта се отлага и Вие виждате как тя пада на дъното. Така изглежда процесът за този, който наблюдава само с физическите очи. Обаче за този, който вижда с духовните очи, става и нещо друго. Докато солта се сгъстява долу, нагоре се устремява "Духът на солта" и изпълва водата. Солта може да се сгъсти само благодарение на това, че Духът на солта я напуска и се разпростира във водата. Който познава нещата знае, че там, където настъпва едно сгъстяване, то винаги е съпроводено и с едно одухотворяване. Следователно това, което се сгъстява в посока надолу, има своя противоположен образ в посока нагоре, към духовния свят.

И сега, точно както солта се отлага долу, а Духът на солта се устремява

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

нагоре, в мига, когато кръвта потече от раните на Спасителя, започна и един духовен процес. И този духовен процес се състои в това, че Светият Дух, който беше приет от Исус при Кръщението в реката Йордан, се свързва със Земята; че самият Христос нахлу в живия организъм на Земята. Отсега нататък Земята е друга, отсега нататък Земята е преобразена. Точно това обяснявах и в предишните си лекции: Ако бихме наблюдавали Земята от една далечна звезда, бихме установили как в мига на Голгота, се променя цялата аура на Земята. Слънчевият Логос трябваше да навлезе в Земята, да изгради една общност със Земята, да се превърне в Дух на Земята. И пътят, по който стана това, е че в тридесетата година на Исус от Назарет, Логосът проникна в неговите три тела, работи там в продължение на три години и после остана в тялото на Земята.

За истинския християнин това събитие има голямо и трайно последствие; то го насърчава и му дава нещо, с чиято помощ той все повече и повече пречиства своето астрално тяло. За истинския християнин трябваше да има нещо, с чиято помощ той все повече и повече да превръща своето астрално тяло в подобно на "Дева София", така че да приеме в себе си "Светия Дух", който, макар че би могъл да изпълни Земята, далеч не би могъл да навлезе в онзи, чието астрално тяло не е подобно на "Дева София". Да, трябваше да се появи нещо, което да носи в себе си достатъчно сила, за да превърне човешкото астрално тяло в "Дева София".

И къде е скрита тази сила? Не другаде, а във факта, че Христос Исус повери на ученика, "когото Той обичаше", т.е. на евангелиста Йоан, мисията да извлече и опише от своето озарение - вярно и точно - всички събития от Палестина, за да бъдат пренесени в душите на хората. И ако хората се оставят под въздействието на това, което е написано в Евангелието на Йоан, тогава тяхното астрално тяло вече има възможност да се превърне в "Дева София" и да се открие за "Светия Дух". Чрез импулсите, които крие Евангелието на Йоан, астралното тяло става открито и възприемчиво за усещането - а по-късно и за разбирането - на духовния свят.

Точно тази мисия повери Христос Исус на евангелиста Йоан. Нужно е само да прочетете Йоановото Евангелие и ще се съгласите с това. Там виждаме: Под кръста стои майката на Исус - в езотеричния християнски смисъл това е "Дева София" - а от кръста Христос казва на "ученика, когото обича":

„От сега нататък тази е твоята майка! И от оня час ученикът я взе при себе си" (19, 27).

А това означава: Онази сила, която беше в моето астрално тяло и го направи носител на Светия Дух, точно тази сила поверявам сега аз на теб; ти трябва да запишеш всичко, което това астрално тяло можа да Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

постигне в хода на своето развитие!

И "ученикът я взе при себе си", с други думи, той написа Евангелието на Йоан. В Евангелието на Йоан неговият автор е вложил силата за разгръщането на "Дева София". При кръста той получи мисията да я приеме като своя майка, да бъде истинският тълкувател на Месията. Или с други думи: Вживейте се докрай в смисъла на Йоановото Евангелие, познайте го откъм неговата духовна страна; защото то притежава силата да ви издигне до християнския катарзис; то има силата да ви даде "Дева София". И тогава съединеният със Земята "Свети Дух" ще ви възнагради с озарението или фотизмос!

А това, което изживяха тогава най-близките Му ученици, беше толкова силно, че от тогава те извоюваха в себе си най-малкото потенциалната готовност да виждат в духовния свят. Защото виждането в духовния свят - от гледна точка на езотеричното християнство - означава следното: с помощта на Събитието от Палестина, човек така да преобрази своето астрално тяло, че да вижда неща, без те да са налице в сетивно-физическите си очертания.

Сега вече човекът притежаваше и нещо друго, чрез което вижда в духовния свят. Да, така стояха нещата с най-близките Му ученици.

Онази, която в Бетания беше помазана с миро от Христос, получи от Събитието в Палестина могъщата сила да вижда в духовния свят и тя например е от онези, които първи разбраха: онова, което живя в Исус, е тук и сега, след смъртта; то възкръсна! Да, тя притежаваше тази способност. Как стигна тя до нея? Благодарение на новите вътрешни възприемателни органи.

Говори ли се за това в Евангелието на Йоан? Да. В него се разказва, че Мария от Магдала отива на гроба, но не открива тялото на Исус, а вижда там две духовни Същества. Тези два духовни образа, тези две духовни Същества са налице винаги, когато едно мъртво тяло е от по-дълго време в гроба. От една страна се вижда астралното тяло, а от друга - етерното тяло, което постепенно се разпада и преминава в мировия етер. Тези две духовни форми са там, напълно независимо от физическото тяло; те принадлежат към духовния свят.

„Тогава учениците се Върнаха пак у тях си.

А Мария стоеше при гроба отвън и плачеше. И както плачеше, надникна В гроба.

И Вижда идва Ангела да стоят, облечени В бяло." (20,10-12)

Тя видя това, понеже чрез могъщата сила на Събитието от Голгота беше стигнала до ясновиджане. Но тя видя и нещо повече: тя видя Възкръсналия. А беше ли необходимо за тази цел да стане ясновидка? Вярвате ли, че след като само преди няколко дни сте видели физическите очертания на един човек, няма да го разпознаете съвсем точно?

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

„Като рече това, обърна се назад и Видя Исуса да стои, ала не знаеше, че е Исус.

Исус ѝ казва: Жено! Защо плачеш? Кого търсиш? А тя мислеше, че е градинарят..." (20, 14-15)

И за да ни се каже това по възможно най-точния начин, ние го чуваме и втори път при следващото появяване на Възкръсналия край Генисаретското езеро.

„А когато се разсъмваше, Исус застана на брега, обаче учениците не познаха, че е Исус." (21, 4)

Обаче езотеричните ученици Го намират там! Онези, които бяха поели в себе си могъщата сила на Събитието от Голгота, можаха да се окажат там и да видят възкръсналия Исус в духовния свят.

Въпреки, че учениците и Мария от Магдала успяха да Го видят, в сред тях имаше и такива, които не бяха достатъчно надарени, за да развият ясновидски способности. Един от тях беше, например, Тома. За Тома се казва, че той не е бил там първия път, когато учениците видяха Господа; и сам той заявява, че първо трябва да постави пръст в раните Му, да се убеди в телесния допир с Възкръсналия. И какво се случва? Сега трябва да му се помогне, за да стане виждащ в духовния свят. Как? Отговорът на този въпрос намираме в думите:

„И подир осем дни учениците Му пак бяха Вътре, и Тома с тях. Исус дохожда, когато Вратата беше заключена, застана наред, и рече: Мир Вам!

Тогава каза на Тома: Дай си пръста тук и Виж ръцете Ми, и дай ръката си и я тури в ребрата Ми; и не бъди невярващ, а Вярващ" (20, 26-27)

Ти ще виждаш нещо повече, доверявайки се не на външните сетива, а когато се проникнеш с вътрешна сила.

„Исус му казва: Понеже Ме Видя, Тома, ти повярва. Блажени са ония, които, без да Видят, са повярвали." (20, 29)

Тази вътрешна сила, която тръгва от Събитието в Палестина, наричаме "вяра". Това съвсем не е една обикновена сила, това е вътрешната сила на ясновидството.

Извоювай в себе си тази вътрешна сила, и ти ще имаш за действителност не само външния видим физически свят; защото блажени са тези, които знаят и това, което физическите очи не виждат!

И така, ние имаме пред себе си истинската действителност на Възкресението и то може да бъде напълно разбрано само от онзи, който преди това е постигнал в себе си вътрешната сила да вижда в духовния свят.

Този факт става за нас още по-ясен в последната глава на Йоановото Евангелие, където все по-настойчиво се подчертава, че най-близките ученици на Христос Исус - благодарение на това, че Събитието от Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Голгота се разигра пред очите им - се издигат до "Дева София". Но когато трябваше за пръв път да се изправят като живи свидетели на едно духовно събитие, те бяха като заслепени. Те все още не знаеха, че пред тях е Този, когото те познаваха до преди няколко дни.

Тук има нещо, което трябва да обхванем с най-нежно разбиране, с най-фини понятия; защото грубо-материалистичното мислене би могло да възрази: Но в този случай не се ли разклаща цялата идея за Възкресението!

Чудото на Възкресението трябва да приемем на-пълно буквално и в дословния смисъл на думите:

„Ето, Аз съм с вас през Всички дни до края на света, до края на мировата епоха!" (Матей 28, 20)

Да, Той е тук и отново ще дойде, но не в тяло от плът, а под такава форма, че хората - които чрез Евангелието на Йоан са развили силата на ясновиждането - ще могат да Го възприемат непосредствено, ще могат да Го виждат и няма да са вече невярващи, защото ще разполагат с духовната сила да Го виждат.

Мисията на Антропософското Движение е да подготви за новото идване на Христос онази част от човечеството, която иска да бъде подготвена. Точно тази е световноисторическата задача на антропософската Духовна Наука: да подготви човечеството и да държи очите на хората широко отворени, когато през шестата културна епоха Христос отново ще се появи, за да работи между тях, така че за голяма част от човечеството ще се осъществи това, което ни беше загатнато в сватбата при Кана Галилейска.

И така, антропософският светоглед изпълнява завета на християнството. За да работи в духа на истинското християнство, човекът на бъдещето трябва да приеме онова спиритуално учение, което му предлага Антропософията. Вярно е, че днес много хора ще възразят: Не, Антропософията е нещо, което всъщност противоречи на християнството! Но това са онези малки папи, които винаги се произнасят върху нещата без изобщо да ги познават, превръщайки в догма: това, което не знаем, то изобщо не съществува.

Занапред тази нетолерантност ще става все по-голяма и християнството ще се изложи на най-голямата опасност тъкмо там, където хората вярват, че могат да се нарекат добри християни. В самата Антропософия християнството ще бъде подлагано на яростни атаки именно поради името "християни". Защото ако иска ме да се издигнем до истинското духовно разбиране за християнството, трябва да променим всички понятия. Преди всичко, в душите все повече трябва да оживява разбирането за Йоановото Евангелие и неговия завет, великата школа на "Дева София", самото Евангелие на Йоан. Обаче по-дълбоко в Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

Евангелието на Йоан може да ни отведе само Антропософията.

В хода на тези лекции трябваше да направим само една проверка на пътищата, по които Антропософията може да ни въведе в Евангелието на Йоан; защото да се обясни цялото Йоаново Евангелие, е просто невъзможно. В него се казва:

„Има още много други неща, които Исус извърши; но ако трябваше да ги опишем едно след друго, струва ми се, светът не би могъл да побере написаните книги." (21, 25)

Както самото Евангелие на Йоан не може да опише с подробности всички детайли, свързани със Събитието от Палестина, така и най-дългия лекционен цикъл не може да вникне в цялото духовно съдържание на Йоановото Евангелие.

И все пак, нека да се задоволим дори и само с това, че с помощта на такива проучвания, всъщност изпълняваме истинския завет на християнството, доколкото то е в центъра на човешката еволюция. Нека оставим всичко това да действа върху нас, така че да натрупаме вътрешна сила и да застанем здраво върху твърдата опора на Йоановото Евангелие и не се смущаваме от думите. На тези, които идват и казват: Вие ни давате само трудни и сложни понятия, много понятия, в които първо трябва да вникнем, за да разберем Евангелието, но Евангелието е за простите и скромни хора, на които не са нужни сложни представи и понятия!

Днес така смятат мнозина. Те може би се позовават на думите:

„Блажени бедните духом, защото тяхно е царството небесно." (Матей 5, 3)

Обаче на този стих можем да се позовем само доколкото не го разбираме както трябва. Защото там всъщност е казано друго:

„Блажени просещите Дух, защото те ще постигнат царството небесно в самите себе си."

А това означава: онези, които просят Дух и искат да поемат все повече Дух, тъкмо те ще намерят царството небесно в себе си!

Днес е твърде разпространено мнението, че религиозното светоусещане е свързано с известен примитивизъм, с известна простота и елементарност на душевния живот. Хората казват: За науката приемаме, че тя трябва да има много и сложни понятия; за вярата и религията обаче, това не е така. Вярата и религията - така смятат много "християни" - изискват простота и наивност! Мнозина от тях биха могли да се позоват на един възглед, който макар и да не се споменава често, обърква твърде много човешкото мислене. Волтер, един от големите вдъхновители на материализма, го формулира по следния начин: Ако човек иска да бъде пророк, трябва да намери вяра, защото това, което проповядва, се допълва от вярата; и само най-простите неща, които многократно се Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

повтарят в един и същ вид, могат да бъдат посрещнати с вяра.

В много случаи това и днес е така с мнозина пророци, истински и лъжливи. Те се стремят многократно да повтарят своите откровения, а хората започват да им вярват, защото всичко се повтаря. Представителят на Антропософията няма защо да се прави на такъв пророк. Той изобщо не се стреми към подобно нещо. За себе си той често чува: Добре, ти не само че не повтаряш, но и непрекъснато обясняваш нещата от различни страни, от различни гледни точки. Но това не може да се приеме за упрек. Всеки пророк изисква вяра. Антропософията или Духовната Наука, не изисква вяра; тя води към познание. Волтер може и да казва: "Вярва се само на простите неща и това е част от същността на пророка". Антропософията обаче казва: "Не простото, а сложното и многостранното застава пред нас и то трябва да стане не обект на вярата, а на познанието."

Нека все по-ясно и по-дълбоко да разберем: Антропософията е не вероизповедание, а път на познание; ето защо тя може да си позволи многообразие и всеостранност. Ето защо ние не се боим да добавим и други неща, за да разберем един от най-важните религиозни документи на християнството, Евангелието на Йоан. Ето защо ние се осмелихме да добавим нови подробности, само и само да разберем дълбоките истини, вложени в Евангелието на Йоан; да разберем, че рождената майка на Исус е едно проявление, един видим образ на "Дева София"; да разберем, какво означава в духовен смисъл "Дева София" за ученика на Мистериите, "когото Исус обичаше"; да разберем как за другите евангелисти - които се спират върху телесния произход на Исус и поставят ударението върху телесния Му баща - е по-важно да покажат връзката между външното понятие за Бог Отец и кръвта във веригата от поколения; да разберем какво означава за Йоан "Светият Дух", чрез когото Христос живя в Исус цели три години, Духът чийто символен образ имаме в слизащия гълъб по време на Кръщението в реката Йордан.

Следователно, ние трябва да наричаме "Светият Дух" баща на Христос Исус, силата, която роди Христос в телата на Исус. И ако обхванем нещата от всички страни, лесно ще установим, че онези ученици, които бяха по-малко посветени, не са в състояние да ни предложат толкова дълбок образ на Събитието от Пале стина, както ученикът, когото Исус обичаше. И когато днес хората говорят повече за другите евангелисти, сякаш те са единствено меродавни, това само означава, че им липсва здравата воля да се издигнат до истините на Йоановото Евангелие. Защото "всеки сходен е с Духа, когото той приема!"

Нека опитаме и превърнем това, което ни открива антропософската Духовна Наука за Евангелието на Йоан, в живо усещане и чувство. Тогава ще проумеем, че Евангелието на Йоан е не само религиозен текст, Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

а могъща сила, която може да действа в нашите души.

Ако тези кратки лекции пробудиха у Вас усещането, че Евангелието на Йоан съдържа не само това, което беше казано тук, но и че косвено, чрез думите, притежава силата да тласка душите напред, тогава лекциите са постигнали своята цел. Защото, според своя замисъл, те са насочени не само към разума, към интелектуалните разсъдъчни способности; напротив, това, което прониква в нас по обиколен начин чрез разсъдъчните способности, трябва да се превърне в усещания и чувства; усещанията и чувствата трябва да възникнат като резултат от описанията, дадени в лекциите. И когато всичко това бъде правилно разбрано, става ясно и нещо друго: че Антропософското Движение има мисията да извиси християнството до мъдростта; мисията да разбере християнството по обиколните пътища на спиритуалната мъдрост. И тогава разбираме още, че християнството е едва в своето начало и че неговата истинска мисия ще бъде изпълнена само тогава, когато то бъде разбрано в своя истински, а това означава, в своя духовен смисъл. И колкото повече изнесените тук лекции бъдат разбрани в този смисъл, толкова по-добре са изпълнили те своята задача.

Бележки

Новото издание на този лекционен цикъл (Събр. Съч. №103) от 1975 е осъществено след основна преработка на първоначалния текст. Повечето от цитираните пасажии на Йоановото Евангелие са взети от превода на Библията, извършен от Мартин Лутер. Посочените в скоби цифри се отнасят до съответните глави и стихове от Евангелието на Йоан.

Уводът на Мария Щайнер към досегашните издания е включен в том I на нейните Събрани Съчинения "Антропософията на Рудолф Щайнер"

Към страница:

*Евклид, 365-300 пр. Хр., гръцки математик известен като "баща на геометрията", автор на "Елементи" - известното систематично ръководство по въпросите на геометрията

*Филон Александрийски, 25 пр. Хр. до 50 сл. Хр., юдейско-гръцки философ, автор на "Legum allegoria rum"

*предишните планетарни състояния на нашата Земя, Виж Р. Щайнер, "Въведение в Тайната Наука" (Събр. Съч. №13), главата "Развитието на света и човека"

*От етерното тяло обаче остава един вид екстракт, Виж Р. Щайнер, "Пред прага на теософията" (Събр. Съч. №95), 4-та лекция и "Теософията на розенкройцера" (Събр. Съч. №99), 3-та лекция

*Данте Алигиери, 1265-1321

* "Християнството като мистичен факт и Мистериите на древността", (Събр. Съч. №8)

Събр.сч.103 Евангелието на Йоан 1 // Copyright издателство Даскалов

- *Публий Корнелий Тацит, 55-120 сл. Хр., римски историк, автор на "Germania"
- *"Теософия", (Събр. Съч. №9)
- *Предводителят на този народ..., Виж Р. Щайнер "Евангелието на Лука", (Събр. Съч. №114), 4-та лекция
- *Сибилните книги: виж "Oracula Sibyllina", издадена от J. Geffcken, 1902
- *Есхил, 525-456 пр. Хр., автор на големите гръцки трагедии
- *"Бог геометризира": виж Plutarch "Quaest conv." VIII, 2
- *Питагор, 580-496 пр. Хр., гръцки философ
- *"Философия на свободата", Р. Щайнер (Събр. Съч. №4)